

**COFNOD O BENDERFYNIAD WEDI'I DDIRPRWYO GAN SWYDDOG
RECORD OF KEY OFFICER DELEGATED DECISION**

Penderfyniad Allweddol | Key Decision ✓

PWNC | SUBJECT:

ADRODDIAD BLYNYDDOL SAFONAU'R GYMRAEG I'W GYFLWYNO I GOMISIYNYDD Y GYMRAEG

WELSH LANGUAGE STANDARDS ANNUAL REPORT TO THE WELSH LANGUAGE COMMISSIONER

DIBEN YR ADRODDIAD | PURPOSE OF THE REPORT:

Diben yr adroddiad yw cyflwyno copi o Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2021 – 2022 i Gomisiynydd y Gymraeg. Mae'n ofynnol i'r Cyngor, o dan safon 158, 164 a 170 ei Hysbysiad Cydymffurfio a gafodd ei gyhoeddi o dan Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, i baratoi adroddiad ("adroddiad blynyddol") mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, sy'n amlinellu'r ffordd mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'r Safonau Darparu Gwasanaethau, Safonau Llundio Polisiau a'r Safonau Gweithredol roedd y Cyngor o dan ddyletswydd i gydymffurfio â nhw yn ystod y flwyddyn dan sylw.

The purpose of the report is to provide the Welsh Language Commissioner with a copy of the Welsh Language Standards Annual Report 2021 – 2022. Standards 158, 164 and 170 of the Compliance Notice issued under section 44 of the Welsh Language (Wales) Measure 2011 requires the Council to produce a report (an “annual report”) in relation to each financial year which outlines the way in which the Council has complied with the Service Delivery, Policy Making and Operational Standards with which the Council were under a duty to comply during the year in question.

PENDERFYNIAD WEDI'I DDIRPRWYO | DELEGATED DECISION:

Bod Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2021-2022 yn cael ei gyflwyno i Gomisiynydd y Gymraeg yn unol â Safonau'r Gymraeg 158, 164 a 170.

The Welsh Language Standards Annual Report 2021-2022 will be provided to the Welsh Language Commissioner in line with Welsh Language Standards 158,164 and 170.

	Louise Davies	30.05.22
Llofnod y Prif Swyddog Chief Officer Signature	Enw (priflythrennau) Name (Print Name)	Dyddiad Date

Mae'r penderfyniad yn cael ei wneud yn unol ag Adran 15 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (Swyddogaethau'r Corff Gweithredol) ac yn y cylch gorchwyl sy wedi'i nodi yn Adran 5 o Ran 3 o Gyfansoddiad y Cyngor.

The decision is taken in accordance with Section 15 of the Local Government Act, 2000 (Executive Functions) and in the terms set out in Section 5 of Part 3 of the Council's Constitution.

YMGYNGHORI | CONSULTATION

30.05.22

LLOFNOD YR AELOD YMGYNGHOROL O'R CABINET
CONSULTEE CABINET MEMBER SIGNATURE

DYDDIAD | DATE

LLOFNOD SWYDDOG YMGYNGHOROL
CONSULTEE OFFICER SIGNATURE

DYDDIAD | DATE

WILL THIS DECISION HAVE AN IMPACT ON THE SPECIFIC WARD?

YDY | YES

NAC YDY | NO ✓

AT DDEFNYDD Y SWYDDFA YN UNIG | FOR OFFICE USE ONLY

DYDDIADAU CYHOEDDI A GWEITHREDU | PUBLICATION & IMPLEMENTATION DATES

CYHOEDDI | PUBLICATION

Cyhoeddi ar Wefan y Cyngor | Publication on the Councils Website:- _____30.05.22_____

DYDDIAD | DATE

GWEITHREDU'R PENDERFYNIAD | IMPLEMENTATION OF THE DECISION

Nodwch: Fydd y penderfyniad hwn ddim yn dod i rym nac yn cael ei weithredu'n llawn nes cyn pen 3 diwrnod gwaith ar ôl ei gyhoeddi. Nod hyn yw ei alluogi i gael ei "Alw i Mewn" yn unol â Rheol 17.1, Rheolau Gweithdrefn Trosolwg a Chraffu.

Note: This decision will not come into force and may not be implemented until the expiry of 3 clear working days after its publication to enable it to be the subject to the Call-In Procedure in Rule 17.1 of the Overview and Scrutiny Procedure Rules.

Yn amodol ar y drefn "Galw i Mewn", caiff y penderfyniad ei roi ar waith ar / Subject to Call In the implementation date will be

_____07.06.22_____
DYDDIAD / DATE

WEDI'I GYMERADWYO I'W GYHOEDDI: ✓ | APPROVED FOR PUBLICATION :✓

Rhagor o wybodaeth | Further Information:

Cyfadran Directorate:	Gwasnaethau Cymuned A Gwansaethau I Blant Community and Children's Services
Enw'r Person Cyswllt Contact Name:	Wendy Edwards
Swydd Designation:	Cyfarwyddwr Gwasanaeth (Gwasanethau Cymuned) Service Director (Community Services)
Rhif Ffôn Telephone Number:	07557082875

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL RHONDDA CYNON TAF

PENDERFYNIAD ALLWEDDOL WEDI'I DDIRPRWYO

16 MAI 2022

ADRODDIAD BLYNYDDOL SAFONAU'R GYMRAEG 2021 – 2022

I'W GYFLWYNO I GOMISIYNYDD Y GYMRAEG

ADRODDIAD I FYND GYDA PHENDERFYNIAD Y CYFARWYDDWR IECHYD A DIOGELWCH Y CYHOEDD, A GWASANAETHAU CYMUNED

AWDURON: Wendy Edwards, Cyfarwyddwr Gwasanaeth – Gwasanaethau
Cymuned - 01443 425512; Steffan Gealy, Rheolwr Gwasanaethau
Cymraeg - 01443 570002

1. **DIBEN YR ADRODDIAD**

- 1.1 Diben yr adroddiad yw cymeradwyo cyflwyno copi o Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2021 - 2022 i Gomisiynydd y Gymraeg.

2. **ARGYMHELLION**

Dyma'r argymhellion:

- 2.1 Bod Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2021 – 2022 yn cael ei gyflwyno i Gomisiynydd y Gymraeg;
- 2.2 Bod yr adroddiad yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf a'i ddisbarthu i bob un o swyddfeydd yr awdurdod sydd ar agor i'r cyhoedd erbyn 30 Mehefin 2022 fan bellaf, fel bod modd i'r cyhoedd ei weld;
- 2.3 gwneud trefniadau ar gyfer rhoi gwybod i'r cyhoedd bod yr Adroddiad Blynyddol wedi cael ei gyhoeddi.

3. **RHESYMAU DROS YR ARGYMHELLION**

- 3.1 Mae'n ofynnol i'r Cyngor, o dan safon 158, 164 a 170 ei Hysbysiad Cydymffurfio a gafodd ei gyhoeddi o dan Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, i baratoi adroddiad ("adroddiad blynyddol") mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, sy'n amlinellu'r ffordd mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'r canlynol:

- Safonau Darparu Gwasanaethau roedd y Cyngor o dan ddyletswydd i gydymffurfio â nhw yn ystod y flwyddyn dan sylw.
- Safonau Llundio Polisiâu roedd y Cyngor o dan ddyletswydd i gydymffurfio â nhw yn ystod y flwyddyn dan sylw.

- Safonau Gweithredol roedd y Cyngor o dan ddyletswydd i gydymffurfio â nhw yn ystod y flwyddyn dan sylw.

4. **CEFNDIR**

- 4.1 Derbyniodd Cyngor Rhondda Cynon Taf ei Hysbysiad Cydymffurfio terfynol gan Gomisiynydd y Gymraeg ar 30 Medi 2015. Roedd yr Hysbysiad yn ymdrin â'r ddyletswydd sydd ar y Cyngor i fodloni 171 o Safonau sy'n ymwneud â'r Gymraeg a gafodd eu pennu gan Lywodraeth Cymru o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.
- 4.2 Cafodd cais i herio 14 o'r Safonau ei gyflwyno i'r Comisiynydd ar 29 Mawrth 2016. Arweiniodd hyn at ohirio'r dyddiad gosod ar gyfer cyflawni agweddau o'r 3 safon (52, 58 a 64¹) tan 31 Mawrth 2018.
- 4.3 Mae'r adroddiad yn Atodiad 1 yn cwmpasu'r chweched flwyddyn lawn o weithredu'r safonau - o 1 Ebrill 2021 i 31 Ebrill 2022. Rhaid i'r Cyngor gyhoeddi'r adroddiad ar ei wefan, rhaid iddo fod ar gael ym mhob un o swyddfeydd yr awdurdod sydd ar agor i'r cyhoedd erbyn 30 Mehefin 2022, fan bellaf.
- 4.4 Mae'r Cyngor o dan ddyletswydd statudol i roi cyhoeddusrwydd i'r ffaith ei fod wedi cyhoeddi Adroddiad Blynyddol.
- 4.5. Yn ogystal â chydymffurfio â'r Safonau uchod yn 3.1, rhaid i'r Adroddiad Blynyddol gynnwys y canlynol:
- Nifer y cwynion a ddaeth i law yn ystod y flwyddyn sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth y Cyngor â'r canlynol: (i) darparu gwasanaethau, (ii) llunio polisïau, (iii) safonau gweithredu yr oedd o dan ddyletswydd i gydymffurfio â nhw
 - Nifer y staff sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg ar ddiwedd y flwyddyn dan sylw
 - Nifer yr aelodau o staff a gymerodd ran yn y cyrsiau hyfforddiant Cymraeg a gafodd eu cynnig yn ystod y flwyddyn dan sylw

¹ Safon 52 – doedd dim rhaid cydymffurfio'n llawn mewn perthynas â gwefannau ac eithrio'r wefan gorfforaethol tan 31/3/2018.

Safon 58 - cafodd y gofyniad i gydymffurfio'n llawn mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol, ac eithrio prif gyfrif cyfryngau cymdeithasol y Cyngor ei symud i 31/3/2018.

Safon 64 – cafodd meysydd sy'n dod o dan ddiffiniad 'gwasanaethau derbynfa' (er enghraifft llyfrgelloedd, canolfannau hamdden, ac ati) ac eithrio prif wasanaeth derbynfa'r Cyngor eu symud ymlaen i 31/8/2018.

- Canran yr aelodau o staff a gymerodd ran mewn cyrsiau hyfforddiant Cymraeg a gafodd eu cynnig yn ystod y flwyddyn dan sylw
- Nifer y swyddi newydd a gwag a gafodd eu hysbysebu gan y Cyngor yn ystod

y flwyddyn lle - (i) roedd sgiliau Cymraeg yn hanfodol, (ii) roedd hi'n ofynnol dysgu sgiliau Cymraeg ar ôl dechrau yn y swydd, (iii) roedd sgiliau Cymraeg yn ddymunol, neu (iv) doedd dim angen sgiliau Cymraeg yn ystod y flwyddyn dan sylw.

5. Y SEFYLLFA BRESENNOL

5.1 Mae'r Adroddiad Blynyddol yn Atodiad 1 yn disgrifio'n fanwl y gwaith a wnaed gan y Cyngor dros y flwyddyn i sicrhau'i fod yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.

5.2 Yn dilyn ailddechrau proses Hunanarfarnu Gwasanaethau eto yn 2021 - 2022, rydyn ni wedi gallu cynnwys yr wybodaeth yma yn rhan o'r Adroddiad Blynyddol. Doedd yr wybodaeth yma ddim wedi'i chynnwys y llynedd gan fod y broses wedi'i hatal er mwyn i adrannau'r Cyngor ganolbwyntio ar ymateb i anghenion trigolion yn ystod pandemig COVID-19.

5.3 Er gwaethaf y tarfu parhaus yr oedd y pandemig wedi'i achosi, bu llwyddiannau nodedig o ran cydymffurfio â'r Gymraeg. Dyma rai o'r prosiectau sy'n werth eu nodi:

- Cyflwyno Fframwaith Asesu'r Effaith ar y Gymraeg mewn ymateb i Ganllawiau Comisiynydd y Gymraeg. Mae'r fframwaith asesu newydd yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor RhCT gwblhau Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg yn rhan o'r broses o lunio polisiau a dod i benderfyniadau yn eu cylch.
- Cyflwyno canllawiau newydd ar ddyfarnu grantiau i gynorthwyo swyddogion i gydymffurfio â gofynion Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015 wrth ddyfarnu grantiau ar ran Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf. Ar lefel ranbarthol, arweiniodd Cyngor RhCT ar ddatblygu'r polisi yma ac mae sawl Awdurdod Lleol arall yn y broses o fabwysiadu'r un polisi. Bydd hyn yn sicrhau dull gweithredu cyson ar hyd a lled ein rhanbarth wrth i grant rhanbarthol ddod yn fwy cyffredin.
- Ein hymgyrch Dysgu Cymraeg yn hyrwyddo dosbarthiadau Cymraeg mewnol a thrwy bartneriaid allanol.
- Cyflwyno modiwl e-ddysgu Lefel 1 yn y Gymraeg ar gyfer pob aelod newydd ac Aelod Etholedig. Mae hyn yn galluogi'r tiwtor i ganolbwyntio ei adnoddau ar addysgu ar lefelau uwch. Mae 128* (Mai 2022) o aelodau o staff wedi cwblhau'r cwrs yma eleni.
- Trefnu a darparu hyfforddiant y Gymraeg i 56* o aelodau o staff (Mai 2022) ar Lefel 2 a 3 gan ein Tiwtor y Gymraeg mewnol.
- Cyflwyno cylchlythyr chwarterol i amlygu ein prif feysydd gwaith a chefnogi cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg.

- Ail-lansio ein Cynllun Cyfeillion i helpu staff wrth ymarfer eu sgiliau'r Gymraeg gyda chydweithwyr eraill. Mae'r sesiynau wedi'u cynnal ar TEAMS ond byddai modd cynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb pan fydd rheoliadau COVID-19 yn caniatáu.
- Cyflwyno darpariaeth cyfieithu ar y pryd ar gyfer cyfarfodydd hybrid sy'n cynnwys cyfranogwyr ar Zoom ac yn bersonol yn Siambrau'r Cyngor. Mae hyn wedi cael cryn groeso.
- Gwerthusiad annibynnol o'n strategaeth 5 mlynedd yn un o ofynion Safon y Gymraeg 146 ac achlysuron trafod ac ymgynghori â'r cyhoedd/busnesau dilynol ar ein strategaeth 5 mlynedd newydd.
- Cydlynu Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Cyngor a chymorth cysylltiedig ar gyfer gweithgareddau trafod ac ymgynghori â'r cyhoedd/busnesau gan yr Is-grŵp Marchnata.
- Parhau i godi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg trwy, er enghraifft, hyrwyddo dosbarthiadau Cymraeg a chydlynu ymgyrchoedd codi ymwybyddiaeth megis Diwrnod Shwmae, Dydd Gŵyl Dewi a Diwrnod Hawliau'r Gymraeg. Rhaid nodi'n arbennig Ddydd Gŵyl Dewi pan gymerodd nifer o ysgolion ran yn ein hymgyrch ar y cyfryngau cymdeithasol a chanu ein cân Dydd Gŵyl Dewi a gafodd ei chomisiynu.
- Mae'r Cyngor yn parhau i gynnig cymorth cydymffurfio i Wasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De a llawer o sefydliadau eraill y mae'r Cyngor yn awdurdod arweiniol iddyn nhw – megis Gwasanaeth Datblygu Gweithlu Gofal Cymdeithasol Cwm Taf, Consortiwm Comisiynu Plant Cymru, Gwasanaeth Seicoleg Addysg ar y Cyd, Gwasanaeth AD i Ysgolion a'r Gwasanaeth Cadw'n lach yn y Gwaith.
- Gweithredu pecyn cymorth Llywodraeth Cymru yn rhan o'n prosesau caffael ar gyfer prynu technoleg amlieithog.
- Cyhoeddi ein dogfen ganllaw gweithio'n rhan o bartneriaeth i helpu a chefnogi uwch reolwyr a swyddogion i ddeall gofynion Safonau'r Gymraeg wrth weithio'n rhan o bartneriaeth â sefydliadau eraill.

5.4 Er gwaethaf y cynnydd cadarnhaol y mae'r Cyngor wedi'i wneud, rydyn ni'n dal i wynebu heriau wrth geisio sicrhau cydymffurfiaeth lawn. Ymhlith y meysydd sy'n parhau i fod yn heriol mae'r canlynol:

- Yr angen parhaus i gynyddu nifer y staff sy'n siarad Cymraeg.
- Monitro elfennau partneriaeth y Strategaeth 5 Mlynedd.
- Ymateb i'r galw parhaus am wasanaethau cyfieithu a chyfieithu ar y pryd.
- Prif ffrydio'r Fframwaith Polisi Strategol 'Mwy na Geiriau' i ddarpariaeth y

Gwasanaethau Cymdeithasol.

- Hyfforddiant ac ymwybyddiaeth barhaus ynghylch Safonau'r Gymraeg.

5.5 Hyd yn oed yn wyneb rhai o'r heriau wedi'u nodi yn 5.4 ac ar ben argyfwng COVID-19, mae adborth gan y Comisiynydd yn ystod y cyfarfod blynyddol â'u Swyddogion Cydymffurfio yn parhau i fod yn gadarnhaol iawn o ran y cynnydd a wnaed yn Rhondda Cynon Taf.

6. GOBLYGIADAU CYDRADDOLDEB AC AMRYWIAETH/DYLETSWYDD ECONOMAIDD-GYMDEITHASOL

6.1 Mae'r adroddiad yma wedi'i lunio mewn ymateb i ofyniad statudol Cyngor RhCT i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg 158, 164 a 170 a does dim angen cynnal asesiadau o'r fath.

7. GOBLYGIADAU'R GYMRAEG

7.1 Mae'r adroddiad yma wedi'i lunio mewn ymateb i ofyniad statudol Cyngor RhCT i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg 158, 164 a 170 a does dim angen cynnal asesiadau o'r fath. Bydd cymeradwyo'r adroddiad yma'n darparu tystiolaeth o'n cydymffurfiaeth i'r rheoleiddiwr.

8. YMGYNGHORI / CYFRANNU

8.1 Mae pwnc yr adroddiad yma'n ymwneud â dyletswydd statudol ac felly does dim gofyniad i ymgynghori ar y mater yma.

9. GOBLYGIAD(AU) ARIANNOL

9.1 Does dim goblygiadau ariannol sy'n gysylltiedig â'r adroddiad yma. Serch hynny, mae'n bosibl bydd costau ac adnoddau i'w pennu mewn perthynas â gweithredu unrhyw argymhellion gan Gomisiynydd y Gymraeg yn ogystal â pharhau i weithredu'r 171 o Safonau. Gallai peidio â chydymffurfio â Safon olygu cosbau ariannol o hyd at £5,000.

10. GOBLYGIAD(AU) CYFREITHIOL NEU DDEDDFWRIAETH A DRAFODWYD

10.1 Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Rheoliadau Safonau Iaith Gymraeg (Rhif 1) 2015; Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – mewn perthynas â Chymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu yn rheoleiddio'r maes gwaith yma.

11. CYSYLLTIADAU Â BLAENORIAETHAU CORFFORAETHOL A CHENEDLAETHOL YNGHYD Â'R DDEDDF LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL

- 11.1 Mae'r Gymraeg yn thema drawstoriadol yn y Cynllun Corfforaethol ac yn effeithio ar yr holl flaenoriaethau corfforaethol gan fod angen i'r Cyngor gydymffurfio â'r Hysbysiad Cydymffurfio diwygiedig a gafodd ei gyhoeddi gan Gomisiynydd y Gymraeg ym Medi 2016.
- 11.2 Mae'r Adroddiad Blynyddool yn amlinellu gwaith y Cyngor o ran cydymffurfio â safonau statudol o ran y Gymraeg a fydd yn cyfrannu at nod tymor hir Llywodraeth Cymru o gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae'r gwaith i gyflawni'r safonau hyn yn golygu cydweithio gyda phartneriaid a thrigolion i hwyluso ystod eang o gyfleoedd ar gyfer defnyddio'r Gymraeg mewn cymunedau ledled y sir. Bydd cyflawni'r safonau yn atal cwynion gan breswylwyr nad oedd cyfle iddyn nhw fanteisio ar wasanaethau yn y Gymraeg.
- 11.3 Mae cynnwys yr adroddiad yn perthyn yn uniongyrchol i Nod 7 o'r Ddeddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol – Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. Bydd cydymffurfio â'r safonau yn cefnogi normaleiddio'r Gymraeg ac yn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Bydd hyn hefyd yn cyfrannu at greu Cymru sy'n fwy cyfartal trwy ddarparu cyfleoedd i siaradwyr Cymraeg ddefnyddio gwasanaethau'r Cyngor trwy gyfrwng y Gymraeg, os ydyn nhw'n dymuno.

12. CASGLIAD

- 12.1 Dyma'r seithfed Adroddiad Blynyddool a gyhoeddwyd gan y Cyngor sy'n nodi'r ffordd mae wedi cydymffurfio â Safonau Statudol y Gymraeg a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Mae'r adroddiad yn amlinellu'r cynnydd da a wnaed gan adrannau'r Cyngor wrth ymgorffori trefniadau ar gyfer darparu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg.
- 12.2 Caiff ei gydnabod bod rhaid gwneud rhagor o waith. Serch hynny, mae'r Cyngor yn hyderus bod y systemau a ddatblygwyd i fonitro cydymffurfiaeth yn gadarn a bod cymorth ar gael i feysydd gwasanaeth wella eu cyflawniad ymhellach lle bo angen.

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 1972

FEL SY WEDI'I DIWYGIO GAN

DDEDDF LLYWODRAETH LEOL (MYNEDIAD AT WYBODAETH) 1985

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL RHONDDA CYNON TAF

PENDERFYNIAD ALLWEDDOL WEDI'I DDIRPRWYO

16 MAI 2022

**ADRODDIAD I FYND GYDA PHENDERFYNIAD Y CYFARWYDDWR IECHYD A
DIOGELWCH Y CYHOEDD, A GWASANAETHAU CYMUNED**

**ADRODDIAD BLYNYDDOL SAFONAU'R GYMRAEG 2021-22 - I'W GYFLWYNO
I GOMISIYNYDD Y GYMRAEG**

Papurau cefndir

Dim

Swyddog Cyswllt:

Wendy Edwards – Cyfarwyddwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Cymuned
Steffan Gealy – Rheolwr Gwasanaethau Cymraeg

Gwybodaeth Arall:

Pwyllgor Craffu Perthnasol:
Pwyllgor Trosolwg a Chraffu / Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg

RHONDDA CYNON TAF COUNTY BOROUGH COUNCIL

KEY DELEGATED DECISION

16th MAY 2022

WELSH LANGUAGE STANDARDS ANNUAL REPORT TO THE WELSH LANGUAGE COMMISSIONER 2021 – 2022

REPORT TO ACCOMPANY A DECISION OF THE DIRECTOR OF PUBLIC HEALTH, PROTECTION AND COMMUNITY SERVICES

AUTHORS: Wendy Edwards, Service Director - Community Services - 01443 425512 and Steffan Gealy, Service Manager, Welsh Language Services - 01443 570002

1. PURPOSE OF THE REPORT

- 1.1 The purpose of the report is to approve the submission of the Welsh Language Standards Annual Report 2021 – 2022 to the Welsh Language Commissioner.

2. RECOMMENDATIONS

It is recommended that:

- 2.1 The Welsh Language Standards Annual report 2021- 2022 is provided to the Welsh Language Commissioner.
- 2.2 That the report is published on Rhondda Cynon Taf County Borough Council's website and distributed to each of the authority's offices that are open to the public by no later than 30 June 2022 so that it is made available to the public.
- 2.3 Arrangements are made to publicise the fact that the Annual Report has been published.

3. REASONS FOR RECOMMENDATIONS

- 3.1 Standards 158, 164 and 170 of the Compliance Notice issued under section 44 of the Welsh Language (Wales) Measure 2011 requires the Council to produce a report (an "annual report") in relation to each financial year which outlines the way in which the Council has complied with:

- The Service Delivery Standards with which the Council were under a duty to comply during the year in question.

- The Policy Making Standards with which the Council were under a duty to comply during the year in question.
- The Operational Standards with which the Council were under a duty to comply during the year in question.

4. BACKGROUND

- 4.1 Rhondda Cynon Taf received its final Compliance Notice from the Welsh Language Commissioner on 30th September 2015 which outlined the Council's duty to meet 171 of the statutory Welsh Language Standards introduced by the Welsh Government under the Welsh Language (Wales) Measure 2011.
- 4.2 An application to challenge 14 of the Standards was presented to the Commissioner on 29 March 2016. This resulted in the imposition date for achievement of aspects of 3 of the standards (52, 58 and 64¹) being postponed until 31st March 2018.
- 4.3 The report at Appendix 1 covers the sixth full year of the implementation of the standards – from 1 April 2021 to 31 March 2022. The report must be published on the Council's website and made available in each of the Council's offices that are open to the public no later than 30th June 2022.
- 4.4 The Council is under a statutory duty to publicise the fact that it has published an Annual Report.
- 4.5 As well as complying with the aforementioned Standards in 3.1, the Annual Report must include the following:
- The number of complaints that were received during the year that relate to the Council's compliance with the (i) service delivery; (ii) policy making; (iii) operational standards with which it was under a duty to comply.
 - The number of employees who have Welsh language skills at the end of the year in question.

¹ Standard 52 – full compliance in respect of websites other than the corporate website was not required until 31/3/2018.

Standard 58 – full compliance in respect of social media other than the Council's main social media account was moved to 31/3/2018.

Standard 64 – areas defined as 'reception services' (for example, Libraries, Leisure centres etc) apart from the Council's main reception service was moved forward to 31/8/2018.

- The number of members of staff who attended training courses offered by the Council in Welsh during the year in question;
- The percentage of the total number of staff who attended training courses offered in Welsh by the Council during the year in question;
- The number of new and vacant posts that the Council advertised during the year which were categorised as posts where - (i) Welsh language skills were essential, (ii) Welsh language skills needed to be learnt when appointed to the post, (iii) Welsh language skills were desirable, or (iv) Welsh language skills were not necessary during the year in question

5 CURRENT POSITION

5.1 The Annual Report at Appendix 1 outlines the work of the Council over the past year to ensure compliance with the Welsh Language Standards.

5.2 Following the recommencement of the Service Self Evaluations in 2021-2022 we have been able to again include these submissions in the annual report. They were not included last year as they were suspended for service areas to focus on responding to the needs of residents during the Covid-19 pandemic.

5.3 Despite the continued disruption caused by the pandemic, there have been notable successes in Welsh language compliance. Of particular note are the following:

- The introduction of a Welsh Language Impact Assessment Framework in response to the Welsh Language Commissioner's Guidance document. The new assessment framework requires all Council policy decisions to have a Welsh Language Impact Assessment completed as part of policy making at RCT Council.
- The introduction of new Guidance on Awarding Grants to assist officers in complying with the requirements of the Welsh Language Standards (No.1) Regulations 2015 when issuing grants on behalf of Rhondda Cynon Taf County Borough Council. RCT Council led regionally on the development of this policy and several other LA's are in the process of adopting the same policy. This will ensure a consistent approach across our region as regional grants become more common.
- The introduction of a Welsh Language Level 1 e-learning module for all new starters and Elected Members. This allows the tutor to focus their resources on teaching at higher levels. 128* (May 2022) members of staff have completed this course this year.

- The introduction of a Welsh Language Level 1 e-learning module for all new starters and Elected Members. This allows the tutor to focus their resources on teaching at higher levels. 128* (May 2022) members of staff have completed this course this year.
- The organisation and delivery of Welsh language tuition at Levels 2 and 3 to 56* (May 2022) members of staff via our internal Welsh Language Tutor.
- The introduction of a quarterly newsletter to highlight our main areas of work and to support compliance with the Welsh Language Standards.
- The relaunch of our Buddy Scheme to support staff to practise their Welsh Language Skills with other colleagues. The sessions have been conducted on TEAMS but there is scope to re-introduce face-to-face meetings.
- The introduction of simultaneous translation provision for hybrid meetings which includes participants on Zoom and in person at the Council Chamber. This has been well-received.
- The independent evaluation of our 5 year strategy as a requirement of Welsh Language Standard 146 and subsequent engagement events and consultation on our new 5 year strategy.
- The co-ordination of the Council's Welsh in Education Strategic Plan and associated support for the engagement and consultation, and Marketing Sub- Group activities.
- We continued to raise awareness of the Welsh language for example promoting Welsh language classes and coordinating awareness campaigns such as Diwrnod Shwmae, St David's Day and Welsh Language Rights Day. Of particular note is St David's Day where a number of schools took part in our social media campaign and sung our commissioned St David's Day Song.
- The Council continues to offer compliance support to the Central South Consortium Joint Education Service and many other organisations where the Council is the lead authority – such as the Cwm Taf Social Care Workforce Development Service, The Children's Commissioning Consortium Cymru, Joint Educational Psychology Service, Schools HR Service, Staying Well @ Work.
- The implementation of the Welsh Government's toolkit in our procurement processes for purchasing multilingual technology.

- The publication of our Partnership Working Guidance document to help and support senior leaders and officers understand the requirements of the Welsh Language Standards when working in partnership with other organisations.

5.4 Despite the good progress made by the Council, challenges remain as we seek to achieve full compliance. Areas that remain challenging include the following:

- The continuing need to increase the number of Welsh speaking staff.
- Monitoring the partnership elements of the 5 Year Strategy.
- Responding to the continuing demand for translation and simultaneous translation.
- Mainstreaming the Strategic 'More than Words' Policy Framework into Social Services provision.
- Continuous training and awareness regarding Welsh Language Standards.

5.5 Even in the face of some of the challenges identified at 5.4 in addition to the Covid-19 crisis, feedback from the Welsh Language Commissioner during the annual meeting with their Compliance Officers continues to be very positive in respect of the progress made in Rhondda Cynon Taf.

6. EQUALITY AND DIVERSITY IMPLICATIONS / SOCIO-ECONOMIC DUTY

6.1 This report has been prepared in response to RCT Council's statutory requirement to comply with Welsh Language Standards 158, 164 and 170 and such assessments aren't required.

7. WELSH LANGUAGE IMPLICATIONS

7.1 This report has been prepared in response to RCT Council's statutory requirement to comply with Welsh Language Standards 158, 164 and 170 and such assessments aren't required. Approval of this report will provide evidence of our compliance to the regulator.

8. CONSULTATION / INVOLVEMENT

8.1 The topic of this report relates to a statutory duty and therefore there is no requirement to consult on this issue.

9. FINANCIAL IMPLICATION(S)

- 9.1 There are no financial implications aligned to this report. However, there may be costs and resources as yet not fully ascertained in respect of implementation of any recommendations by the Welsh Language Commissioner as well as continued implementation of the 171 Standards. Non-compliance with a Standard could incur financial penalties of up to £5,000.

10. LEGAL IMPLICATIONS OR LEGISLATION CONSIDERED

- 10.1 Welsh Language (Wales) Measure 2011 and Welsh Language Standards (No1) Regulations 2015; Wellbeing of Future Generations (Wales) Act 2015 – in relation to a Wales of vibrant culture and thriving Welsh language, regulate this area of work.

11. LINKS TO THE CORPORATE AND NATIONAL PRIORITIES AND THE WELL-BEING OF FUTURE GENERATIONS ACT.

- 11.1 The Welsh language is a cross-cutting theme in the Corporate Plan and underpins all corporate priorities as the Council is required to comply with the amended Compliance Notice issued by the Welsh Language Commissioner in September 2016.
- 11.2 The Annual Report outlines the work undertaken by the Council to comply with the Welsh language statutory standards that will contribute to the Welsh Government's longer-term goal of 1 million Welsh speakers by 2050. The work undertaken to achieve these standards involves working collaboratively with partners and residents to facilitate a wide range of opportunities for the use of the Welsh language in communities across the county. Achievement of the standards will prevent complaints from residents who have been unable to access services in the Welsh language.
- 11.3 The content of this report is directly related to Goal 7 of the Well-being of Future Generations Act - a Wales of vibrant culture and thriving Welsh language. Compliance with the standards will support the normalisation of the Welsh language and ensure that the Welsh language is treated no less favourably than the English language. It also contributes to the creation of a more equal Wales by providing opportunities for Welsh speakers to access Council services in the medium of Welsh if they so wish.

12. CONCLUSION

- 12.1 This is the seventh Annual Report published by the Council that highlights the way in which it has complied with the Welsh Language Statutory Standards introduced by the Welsh Government under the Welsh Language (Wales) Measure 2011.

The report outlines the good progress made by service areas in embedding arrangements for delivering services through the medium of Welsh.

- 12.2 It is recognised that further work must be done. However, the Council is confident that the systems developed to monitor compliance are robust and that support is available for service areas to further improve their performance where required.

LOCAL GOVERNMENT ACT 1972

AS AMENDED BY

THE LOCAL GOVERNMENT (ACCESS TO INFORMATION) ACT 1985

RHONDDA CYNON TAF COUNTY BOROUGH COUNCIL

KEY DELEGATED OFFICER DECISION

16th MAY 2022

REPORT OF DIRECTOR – PUBLIC HEALTH, PROTECTION AND COMMUNITY SERVICES

**WELSH LANGUAGE STANDARDS ANNUAL REPORT TO THE WELSH LANGUAGE
COMMISSIONER 2021 – 2022**

Background Papers:

None

Officer to contact:

Wendy Edwards, Service Director – Community Services
Steffan Gealy, Service Manager – Welsh Language Services

Other Information:

Relevant Scrutiny Committee - Overview & Scrutiny / Welsh Language Cabinet Steering Group

RHONDDA CYNON TAF

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL

RHONDDA CYNON TAF

Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg

2021 – 2022

Wedi'i baratoi yn unol â gofynion Mesur y Gymraeg

(Cymru) 2011

Ebrill 2022

CYNNWYS

Cyflwyniad	tudalen 3
Uned Gwasanaethau Cymraeg	tudalen 4
Cwynion	tudalen 9
Sgiliau Cymraeg Staff	tudalen 14
Hyfforddiant	tudalen 17
Llenwi Swyddi Gwag	tudalen 17
Rhagor o wybodaeth - manylion cyswllt	tudalen 17

CYFLWYNIAD: Safonau'r Gymraeg

Derbyniodd Cyngor Rhondda Cynon Taf ei Hysbysiad Cydymffurfio terfynol gan Gomisiynydd y Gymraeg ar 30 Medi 2015. Roedd yr Hysbysiad yn ymdrin â'r ddyletswydd sydd ar y Cyngor i fodloni 171 o Safonau sy'n ymwneud â'r Gymraeg, a gafodd eu pennu gan Lywodraeth Cymru o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Cafodd cais i herio 14 o'r Safonau ei gyflwyno i'r Comisiynydd ar 29 Mawrth 2016. Yn dilyn ystyriaeth ac ymgynghori pellach, penderfynodd Comisiynydd y Gymraeg na ddylid cymhwyso unrhyw gamau i 9 o'r Safonau oedd yn destun her ac y dylid cymhwyso amrywiad i 5 o'r Safonau oedd yn destun her. Cafodd yr Hysbysiad Cydymffurfio diwygiedig ei gyflwyno i Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf ar 9 Medi 2016. Mae modd ei weld yn llawn [yma](#).

Gweledigaeth

Mae Cyngor Rhondda Cynon Taf wedi ymrwymo i greu amgylchedd sy'n annog ei drigolion i ddefnyddio'r Gymraeg wrth gysylltu â'r Cyngor. Mae'r Cyngor hefyd yn cefnogi'i staff i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle. Yn ogystal â gweithio tuag at gydymffurfio'n llawn â gofynion Safonau'r Gymraeg, bydd y Cyngor yn gwneud ei orau glas i sicrhau ei fod yn darparu gwasanaethau yn unol â holl bolisiau a strategaethau allweddol Llywodraeth Cymru mewn perthynas â'r Gymraeg.

Llywodraethu ac atebolrwydd

Yn 2014, sefydlodd y Cyngor Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg yn is-bwyllgor o Gabinet y Cyngor. Grŵp trawsbleidiol yw hwn sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r gymuned. Mae Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg yn goruchwyllo datblygiadau strategol, yn trafod adroddiadau gan adrannau perthnasol ar faterion sy'n ymwneud â'r Gymraeg, yn cyflwyno argymhellion i Gabinet y Cyngor ac yn monitro datblygiadau Cyngor cyfan. Mae cyfrifoldeb arno i asesu Cynllun Gweithredu Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg, a monitro cynnydd y Cyngor wrth iddo geisio cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.

Dolenni cyswllt i Bolisiau a Blaenoriaethau'r Cyngor

Mae ymrwymïadau'r Cyngor o dan Safonau'r Gymraeg yn cael eu cynnwys ym mhrif ddogfennau sefydliadol yr awdurdod gan gynnwys y Cynllun Corfforaethol (Gwneud Gwahaniaeth) a'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg. Yn ogystal â hyn, mae polisiau mewnol, megis polisiau Adnoddau Dynol, hefyd yn prif ffrydio materion y Gymraeg sy'n fwy effeithiol na pharatoi polisiau unigol i fynd i'r afael â materion y Gymraeg. Mae blaenoriaethau'r Cyngor hefyd yn cael eu llywio gan ddeddfwriaeth gan gynnwys Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2016, sy'n gosod dyletswydd ar y Cyngor i gryfhau'r Gymraeg. Mae'r Ddeddf gyntaf yn ei gwneud hi'n ofynnol i gyrrff cyhoeddus weithio tuag at saith nod llesiant. Un o'r rhain yw 'Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu'. Mae'r ail Ddeddf yn gofyn i sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus ystyried anghenion ieithyddol eu defnyddwyr wrth ddarparu gwasanaethau gofaliadol a chymorth.

Rhoi Adroddiad

Dyma'r chweched flwyddyn lawn o roi Safonau'r Gymraeg ar waith yn unol â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mae'r adroddiad, a fydd yn cael eu cyhoeddi erbyn 30 Mehefin, yn bodloni Safonau 158 a 164 ac yn nodi sut mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'r Safonau Atodol canlynol:

- Safonau Cyflenwi Gwasanaethau
- Safonau Gweithredu

- Safonau Llundain Polisiâu

Mae'r adroddiad hefyd yn cyflwyno data ar y dangosyddion gofynnol fel a ganlyn:

- nifer y staff sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg (Safon 151)
- nifer y staff a fynychodd y cyrsiau hyfforddi a restrir yn Safon 128 os cawson nhw eu cynnig yn Gymraeg (Safonau 152)
- canran cyfanswm y staff a fynychodd unrhyw gyrsiau a restrir yn Safon 128 (Safonau 152)
- nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a gafodd eu categorio fel swyddi sy'n gofyn (i) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol; (ii) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg unwaith y bydd rhywun yn cael ei benodi i'r swydd; (iii) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol; neu (iv) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol
- nifer y cwynion y derbyniodd y Cyngor

Uned Gwasanaethau Cymraeg

Mae'r Cyngor yn cydnabod y dylid rhoi blaenoriaeth uchel i Safonau'r Gymraeg oherwydd y risgiau sydd ynghlwm â pheidio â chydymffurfio â nhw a hefyd oherwydd ei ymrwymiad i greu amgylchedd sy'n annog ei drigolion i ddefnyddio'r Gymraeg wrth gysylltu â'r Cyngor ac i gefnogi staff i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle. Mae'n cydnabod bod angen cefnogaeth y Cyngor cyfan i allu cynnig a hyrwyddo Gwasanaethau Cymraeg o'r cyswllt cyntaf.

Mae'r Cyngor yn buddsoddi mewn Uned Gwasanaethau Cymraeg gadarn sy'n cynnwys 20 o weithwyr. Mae'r Uned yn gweithio i gefnogi holl wasanaethau'r Cyngor drwy wneud y canlynol:

- rhoi cyngor a chymorth i'r holl wasanaethau ynglŷn â'u cyfrifoldebau statudol o dan y Safonau
- cyfieithu dogfennau ar gyfer y cyhoedd
- darparu tiwtor Cymraeg mewnol
- nodi meysydd lle mae diffyg cydymffurfiaeth posibl
- cofnodi cwynion cwsmeriaid
- adrodd ar ddatblygiadau i Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg
- cyfieithu ar y pryd yng nghyfarfod y Cyngor llawn ac mewn cyfarfodydd eraill sy'n agored i Aelodau (e.e. pwyllgorau craffu)
- rhoi cymorth cyfieithu ar y pryd i bob maes gwasanaeth arall fel gwasanaethau cyfreithiol, adnoddau dynol
- bod yn bresennol yn y Fforwm Iaith
- cydweithio â sefydliadau Cymraeg yn y gymuned fel sy'n briodol
- cynrychioli'r Cyngor mewn cyfarfodydd allanol a bod yn brif gyswllt â Chomisiynydd y Gymraeg ac Adrannau perthnasol yn Llywodraeth Cymru
- Cymorth ar draws adrannau ar gyfer hyrwyddo'r Gymraeg yn gyffredinol
- Cydlynu a chysylltu â materion sy'n ymwneud â Chynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg
- Cydlynu a chysylltu â Fframwaith Strategol Mwy na Geiriau Llywodraeth Cymru
- Rhoi cefnogaeth bwrpasol i Eisteddfod Genedlaethol Cymru sydd i'w chynnal yn RhCT yn 2024

Mae'r Cyngor yn buddsoddi mewn Uned fel ymateb rhagweithiol i'r amgylchedd statudol newydd a'r math o waith y mae angen ei wneud i geisio cynorthwyo holl wasanaethau'r Cyngor i fodloni'r Safonau mewn modd mwy cost-effeithiol.

Mae Uwch Swyddog Cydymffurfio a Pholisi a Swyddog Cymorth Cydymffurfio yn monitro cyflawniad y gwasanaethau ar draws y Cyngor ac yn sicrhau eu bod nhw'n cydymffurfio â'r Safonau hynny sy'n berthnasol iddyn nhw. O ganlyniad i hyn, mae'r rolau yn rhoi cyfle i'r Cyngor ddarparu cymorth lliniaru

pellach i wasanaethau ar nodi unrhyw wendidau posibl am fodloni gofynion y Safonau, yn ogystal â pharhau â rhai o ddyletswyddau mwy traddodiadol yr hen swydd Swyddog y Gymraeg. Mae Swyddog Comisiynydd y Gymraeg wedi bod yn hael o ran rhoi adborth cadarnhaol am y ffordd y mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf yn cyflawni'i ddyletswyddau o ran y Safonau. Mae'r bartneriaeth gadarnhaol yma wedi annog sgysiau mwy agored ac adeiladol os ydy'r Comisiynydd o'r farn nad yw'r Cyngor wedi cyrraedd y nod ar rai achlysuron.

Mae Tiwtor y Gymraeg rhan-amser hefyd yn trefnu a chyflwyno cyrsiau a sesiynau dysgu Cymraeg i holl weithwyr y Cyngor. Yn y gorffennol, bu'r Cyngor yn talu darparwyr allanol (e.e. Canolfan Cymraeg i Oedolion Prifysgol De Cymru) i gynnal sesiynau i staff mewnol ond doedd y rhain ddim yn llwyddiannus gan nad oedden nhw'n berthnasol i'r meysydd gwasanaeth priodol. Hyd yn hyn (31 Mawrth 2022), mae'r tiwtor mewnol wedi tiwtora **184 o aelodau o staff** ar bob lefel. Mae'r Cyngor yn parhau i weithio mewn partneriaeth â phrosiect Cymraeg Gwaith Llywodraeth Cymru gan sicrhau bod modd i staff y Cyngor fanteisio ar gymorth a thiwtora ar-lein. Yn ogystal â hyn, mae'r Cyngor, ar nifer o achlysuron, wedi cefnogi unigolion i gyflawni cwrs preswyl am wythnos yn Nant Gwrtheyrn - un o'r prif ganolfannau ar gyfer dysgu Cymraeg yn ddwys, a gefnogir gan Lywodraeth Cymru - ac yn parhau i annog meysydd gwasanaeth i gefnogi dysgu trwy ddsbarthiadau yn y gymuned.

Er mwyn cydnabod y flaenoriaeth sydd wedi'i rhoi i'r Gymraeg gan y Gwasanaethau Democrataidd a Swyddfa'r Cabinet, mae gan Uned Gwasanaethau Cymraeg uwch-gyfieithwyr penodol i ddarparu cymorth cyfieithu testun a chyfieithu ar y pryd i Aelodau ac Uwch Swyddogion o ran cyfarfodydd y Cyngor a Phwyllgorau. Mae hyn yn rhagori ar yr hyn sy'n ofynnol yn ôl y Safonau. Er mwyn sicrhau'r deilliannau gorau posibl a chefnogi aelodau eraill o staff, mae dau aelod o staff wedi dechrau tystysgrif ôl-radd mewn cyfieithu ar y pryd.

Mae ein Swyddog Prosiect yr Eisteddfod yn parhau i gysylltu â swyddogion yr Eisteddfod Genedlaethol ar ran y Cyngor ynghylch cynnal Eisteddfod Genedlaethol Rhondda Cynon Taf yn 2024. Dechreuodd Cam 1 o Brosiect Cymunedol yr Eisteddfod Genedlaethol ym mis Awst 2021 ac fe wnaeth Swyddog y Prosiect, gan weithio ochr yn ochr â Swyddog Cymunedol newydd yr Eisteddfod, ddechrau ymchwilio i grwpiau cymunedol lleol, gyda'r nod o ddatblygu strategaeth ymgysylltu â'r gymuned. Yn ystod 2022 bydd Pwyllgor Cronfa Leol yn cael ei ddatblygu a bydd y Swyddog Prosiect yn gweithio mewn partneriaeth â'r pwyllgor i helpu i rannu'r dalgylch yn ardaloedd apêl hyfyw, i helpu staff i osod targedau ariannol unigol ar gyfer pob ardal ac i nodi ac annog cydlynwyr ar gyfer pob ardal. Targed Rhondda Cynon Taf bellach yw £400,000.

Fe barhaon ni i baratoi a dosbarthu dogfennau ac adnoddau cyfarwyddyd yn ystod 2020-21 (enghreifftiau isod)

Siart Llif Partneriaethau

Cyhoeddodd yr Uned siart llif dewisiadau i helpu a chefnogi uwch reolwyr a swyddogion i ddeall gofynion Safonau'r Gymraeg wrth weithio'n rhan o bartneriaeth â sefydliadau eraill.

Cymraeg Lefel 1 – Aelodau Etholedig

Mewn cydweithrediad â chydweithwyr yn y Gwasanaethau Democrataidd, diweddarodd yr Uned Gwasanaethau Cymraeg yr hyfforddiant Cymraeg Lefel 1 – wedi'i deilwra ar gyfer staff yn wreiddiol – i fod yn briodol ar gyfer aelodau etholedig. Cafodd yr hyfforddiant yma ei rannu trwy e-bost gyda'r holl Gynghorwyr a bydd yn cael ei ddsbarthu'n rheolaidd yn ystod cyfnodau ymsefydlu. Bydd yr un hyfforddiant ar gael eto i Gynghorwyr newydd sydd wedi'u hethol ym mis Mai 2022. Yn ogystal â hyn, mae'r Gwasanaethau Cymraeg a'r Gwasanaethau Democrataidd wedi llunio cwrs hyfforddi Cymraeg pellach ar gyfer cadeiryddion ac is-gadeiryddion pwyllgorau. Ei nod yw cynyddu faint o Gymraeg sy'n cael ei defnyddio mewn cyfarfodydd, yn enwedig yn ystod eitemau safonol, er

enghraifft datgan buddiant a chymeradwyo'r cofnodion. Bydd hyn yn cael ei gyflwyno i gadeiryddion ac is-gadeiryddion newydd ym mis Mehefin 2022.

Cylchlythyr

Yn dilyn y pandemig a'r newid yn natur y ffordd rydyn ni'n cyfathrebu fel sefydliad, gyda phwyslais ar e-gyfathrebu, penderfynodd yr Uned y byddai'n arfer da llunio cylchlythyr chwarterol i dynnu sylw at rhai o'n prif feysydd gwaith ac i gefnogi cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg. Mae enghreifftiau o erthyglau yn cynnwys gwybodaeth i staff ar declynnau Cymraeg digidol i'w helpu gyda'u gwaith, ymgynghoriad y Cyngor ar ei strategaeth bum mlynedd mewn perthynas â hyrwyddo'r Gymraeg, a chanllaw i staff er mwyn eu helpu i ysgrifennu negeseuon 'allan o'r swyddfa' yn ddwyieithog ar gyfer gwyliau'r Nadolig.

Coeden Benderfyniadau ar gyfer Fideos

Cyhoeddodd yr Uned Goeden Benderfyniadau ar gyfer Fideos i helpu a chefnogi'r sefydliad i gydymffurfio â'r safonau perthnasol pan fyddwn ni'n comisiynu neu'n creu fideos i'w defnyddio ar ein gwefannau a'n sianeli cyfryngau cymdeithasol. Roedd hyn yn arbennig o bwysig o ystyried y cynnydd mawr yn y defnydd o fideos i gyfathrebu ym meysydd gwasanaeth yn dilyn y pandemig.

Ymgyrch Dysgu Cymraeg

Eleni gwelwyd yr ail ymgyrch ffurfiol, integredig i annog staff i ddysgu Cymraeg yng Nghyngor RhCT. Anfonwyd ein poster a'n llyfryn gwybodaeth a oedd yn rhestru'r holl ddarpariaeth gymunedol a rhithwir at holl staff y Cyngor, a'r canlyniad oedd bod yr holl gyrsiau a gynhelir gan y Cyngor wedi'u llenwi'n llawn yn ystod yr wythnosau cyntaf. Rydym ni'n bwriadu lansio ymgyrch debyg bob blwyddyn i sicrhau bod mwy o bobl yn cael eu hannog i ddysgu - ac mewn ffordd y maen nhw'n hapus â hi – ar-lein, mewn ystafell ddosbarth, neu'n annibynnol.

Mae'r Uned Gwasanaethau Cymraeg wedi arwain ar nifer o brosiectau llwyddiannus. Dyma rai o'r prosiectau sy'n werth eu nodi:

Canllawiau Grantiau

Mae Cyngor RhCT wedi arwain yn rhanbarthol ar lunio canllawiau ar ddyfarnu grantiau mewn ymateb i ganllawiau wedi'u cyhoeddi gan Gomisiynydd y Gymraeg ynghylch Safon y Gymraeg 94. Wrth i'r canllawiau gael eu cyflwyno yn 2022–23, bydd ein Swyddog Cymorth Cydymffurfio yn trefnu cyfarfodydd dilynol a chymorth i drafod sut i'w rhoi ar waith. Mae nifer o sefydliadau yn ein rhanbarth ar hyn o bryd yn y broses o fabwysiadu'r canllawiau grantiau.

Fframwaith Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

Mewn ymateb i ddogfen ganllaw a gweithdy ar Safonau Llundain Polisi gan Gomisiynydd y Gymraeg, mae'r Cyngor wedi buddsoddi mewn adnoddau ychwanegol i sicrhau digon o gapasiti i gefnogi'r gwaith o greu fframwaith asesu newydd. Mae'r fframwaith yn ei gwneud yn ofynnol i Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg gael ei gynnal ar bob penderfyniad polisi yn rhan arferol o'r broses o lunio polisïau yng Nghyngor RhCT. Mae'r Cyngor wedi derbyn adborth cadarnhaol gan Gomisiynydd y Gymraeg ar ein fframwaith newydd a'n buddsoddiad ac mae'n awyddus i glywed rhagor am ein Panel Adolygu a'r rôl y mae'n ei chwarae wrth graffu ar bolisïau ar lefel swyddogion.

Pecyn Cymorth Caffael TGCh

Yn dilyn cyhoeddiad o becyn cymorth gan Lywodraeth Cymru i wneud caffael technoleg amlieithog

yn haws, mae Cyngor RhCT wedi llwyddo i integreiddio'r pecyn cymorth yn ei brosesau caffael. Mae hyn yn golygu bod ystyriaethau TG Cymraeg yn cael eu trafod yn gynnar yn y broses i sicrhau eu bod yn rhan hanfodol o'r broses gaffael.

Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg

Mae'r Uned wedi parhau i gefnogi'r gwaith o gydlynu Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg y Cyngor a chymorth cysylltiedig ar gyfer gweithgareddau ymgysylltu ac ymgynghori, a'r is-grŵp marchnata.

Strategaeth 5 mlynedd i hwyluso a hyrwyddo'r Gymraeg

Mae'r Uned wedi parhau i arwain ar Strategaeth 5 mlynedd y Cyngor i hwyluso a hyrwyddo'r Gymraeg. Mae'n canolbwyntio ar wneud cynnydd o 6.8% yn nifer y bobl sy'n gallu siarad Cymraeg i 29,670 erbyn 2021, gan gynyddu defnydd y Gymraeg ym mhob agwedd ar fywyd y cyhoedd a bywyd y gymuned, a chodi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd y Gymraeg yn rhan hanfodol o hunaniaeth ddiwylliannol a chymeriad cymoedd De Cymru.

Yn ystod 2021-2022 cafodd gwerthusiad ffurfiol o'r strategaeth a'r targedau ei gyflawni a'i gyhoeddi ar ein gwefan – roedd hyn yn cydymffurfio â gofynion Safon 146. Mae modd dod o hyd i adroddiad y pwyllgor ar-lein [yma](#).

Mae'r Uned hefyd wedi arwain ar yr achlysuron ymgysylltu a'r gweithgareddau sy'n gysylltiedig â'n hymgynghoriad ar ein strategaeth 5 mlynedd newydd, i'w chyhoeddi yn ystod blwyddyn ariannol 2022-2023.

Cyfarfodydd Hybrid a Gwasanaethau Cyfieithu ar y Pryd

Mae Gwasanaethau Cymraeg wedi cefnogi swyddogion TGCh a Gwasanaethau Democrataidd yn llwyddiannus i sicrhau bod Safonau'r Gymraeg yn cael eu bodloni trwy sicrhau bod aelodau o'r cyhoedd a'n Cynghorwyr yn gallu cyfrannu at gyfarfodydd yn Gymraeg os dyna yw eu dymuniad. Mae TGCh, trwy ddefnyddio Zoom, wedi galluogi ychwanegu sianeli iaith at gyfarfodydd Zoom i ganiatáu i bobl wrando yn y Gymraeg neu gael cyfieithiad-ar-y-pryd i'r Saesneg, gan ddibynnu ar eu dewis. Yn ogystal, wrth i gyfarfodydd hybrid a gwasanaethau ffrydio ar-lein gael eu cyflwyno, rydyn ni wedi rheoli datrysiad pwrpasol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r rheoliadau. Mae aelodau o garfan y Gwasanaethau Cymraeg, gyda chefnogaeth y garfan TGCh, wedi bod yn gweithio'n uniongyrchol gyda Microsoft i brofi'r swyddogaeth cyfieithu ar y pryd newydd sy'n rhan o feddalwedd Teams. Y gobaith yw y bydd hyn ar gael i lawer o staff y Cyngor maes o law ac y bydd yn hwyluso'r defnydd o gyfieithu ar y pryd yn ehangach mewn meysydd gwasanaeth.

Cynllun Cyfoedion Cymraeg

Mae Uned Gwasanaethau Cymraeg yn derbyn adborth yn rheolaidd sy'n dweud mai prin iawn yw'r cyfleoedd i staff ymarfer eu Cymraeg yn y gweithle proffesiynol, yn enwedig y rheiny ar lefel 3 a 4. Rydyn ni wedi ceisio mynd i'r afael â hyn trwy sefydlu Cynllun Cyfoedion lle mae staff yn cyfarfod yn fisol, er mwyn helpu i annog mwy o ddefnydd a hyder – yn dilyn y pandemig cafodd hyn ei oedi dros dro ond mae wedi'i ail-lansio bellach ac mae 30 aelod o staff wedi cofrestru ar gyfer y cynllun ac yn cyfarfod yn fisol.

Ymgyrchoedd Diwylliant

Hyrwyddodd Gwasanaethau Cymraeg yr Ymgyrchoedd Diwylliant canlynol yn ystod 2021-2022:

Dydd Gŵyl Dewi

Mewn cydweithrediad â Gwasanaeth Celfyddydau RhCT, comisiynodd yr adran Gwasanaethau Cymraeg artistiaid lleol i greu cân i'n hysgolion ei dysgu yn ystod 2021-2022. Cafodd [recordiad fideo](#) o'r gân, a oedd yn cynnwys 8 ysgol, ei gyhoeddi yn rhan o'n dathliadau ar gyfer 2022. Roedd y dathliadau hefyd yn cynnwys negeseuon i'n cymunedau ar ein llwyfannau cyfryngau cymdeithasol a chwis ar-lein a gwblhawyd gan bron i 400 aelod o staff.

Diwrnod Hawliau'r Gymraeg

Mewn cydweithrediad â Chomisiynydd y Gymraeg, hyrwyddodd Gwasanaethau'r Gymraeg Ddiwrnod Hawliau'r Gymraeg trwy ofyn i holl wasanaethau'r Cyngor sydd â llwyfannau cyfryngau cymdeithasol feddwl am 2 neu 3 maes byddai modd iddyn nhw dynnu sylw atyn nhw lle maen nhw'n darparu gwasanaeth Cymraeg eithriadol. Arweiniodd hyn at sylw gwych ar draws llwyfannau'r Cyngor - mae'n werth nodi bod ein Gwasanaethau Addysg a Chyfranogiad Ieuenctid yn tynnu sylw at y ffaith bod 25% o'u staff yn siarad Cymraeg ac felly bod eu darpariaeth ar gael yn Gymraeg bob amser.

Meysydd gwasanaeth eraill

Ailddechreuodd holl feysydd gwasanaeth y Cyngor i adrodd am ddatblygiadau perthnasol yn eu Hadroddiadau Hunanwerthuso Blynyddol. Fodd bynnag, o ystyried yr adnoddau a gafodd eu dyrannu i ymateb y Cyngor i Covid-19, mae twf wedi bod braidd yn dawel o gymharu â blynyddoedd blaenorol. Mae'r manylion sydd wedi'u nodi gan bob gwasanaeth i'w gweld yn Atodiad 1, yn unol â Safonau 158, 164 a 170.

CWYNION: SAFON 158(2)**164(2) 170(2)(d)**

Cafodd y cwynion canlynol eu derbyn, neu parhawyd i ymchwilio iddyn nhw, yn ystod/yn 2021 - 2022:

Dyddiad y gŵyn	Natur	Drwy law	Deiliant/Ymateb
Mai 2019 (wedi'i chau bellach)	Gwasanaethau Addysg: Honiad o fethu â chydymffurfio â safonau ymgynghori wrth ymgynghori ar ad-drefnu arfaethedig ysgolion yn ardal Pontypridd.	Comisiynydd y Gymraeg (CSG548)	Derbyniodd y Cyngor yr Adroddiad a'r Hysbysiad o Benderfyniad arfaethedig ar 11 Awst 2020. Ymatebodd y Cyngor â thystiolaeth ei fod yn cydymffurfio â'r camau gofynnol o fewn yr amserlen a bennwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg.
Hydref 2019 (wedi'i chau bellach)	Yr Adain Weithredol: Honiad nad yw'r sawl sy'n gwneud penderfyniadau wedi ystyried gofynion Safon 88 a 89 wrth wneud penderfyniadau ynglŷn ag ad-drefnu ysgolion yn ardal Pontypridd.	Comisiynydd y Gymraeg (CSG633)	Derbyniodd y Cyngor yr Adroddiad a'r Hysbysiad o Benderfyniad arfaethedig ar 19 Gorffennaf, 2021. Ymatebodd y Cyngor â thystiolaeth ei fod yn cydymffurfio â'r camau gofynnol o fewn yr amserlen a bennwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg.
Tachwedd 2019 (wedi'i chau bellach)	Refeniw a Budd-daliadau: Darpariaeth gwefan yn Saesneg yn unig.	Aelod o'r cyhoedd.	Prosesau e-gyfrif ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg yn dilyn cymorth gan yr Uned Gwasanaethau Cymraeg.
Hydref 2020 (wedi'i chau bellach) (gweler mater tebyg o fis Tachwedd 2019)	Refeniw a Budd-daliadau: Gwasanaethau Treth y Cyngor ar-lein ddim ar gael yn Gymraeg.	Aelod o'r cyhoedd.	Prosesau e-gyfrif ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg yn dilyn cymorth gan yr Uned Gwasanaethau Cymraeg.
Ebrill 2021	Gwasanaeth Pensiynau: Gohebiaeth yn Saesneg yn unig.	Aelod o'r cyhoedd.	Cwyn ddilys. Ymddiheuriad wedi'i roi i'r cwsmer. Cafodd staff eu hatgoffa am y gofynion trwy goeden benderfyniadau gohebiaeth y Cyngor.
Mai 2021	Gwasanaethau i Blant: Gohebiaeth wedi'i anfon yn Saesneg yn	Aelod o'r cyhoedd.	Cwyn ddilys. Cafodd ymddiheuriad ei anfon a chafodd staff eu

	unig		hatgoffa am y gofynion trwy goeden benderfyniadau gohebiaeth y Cyngor.
Mehefin 2021	Twristiaeth: Cwyn am y defnydd o'r Gymraeg mewn hysbysebion twristiaeth.	Aelod o'r cyhoedd.	Rhodddwyd eglurhad i'r cwsmer o gyfrifoldebau statudol y Cyngor i ddarparu gwasanaethau a gweithgareddau hyrwyddo yn Gymraeg yn unol â Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015.
Gorffennaf 2021	Parciau a Chefn Gwlad: Cymraeg anghywir yn cael ei ddefnyddio ar arwyddion Caffi'r Lido	Aelod o'r cyhoedd.	Dydy'r Cyngor ddim yn cynnal y safle dan sylw ond mae wedi siarad â rheolwr y busnes preifat i roi gwybod am gyfieithiad cywir. Mae hefyd wedi dangos y ffordd at Wasanaeth Helo Blod Llywodraeth Cymru.
Awst 2021	Priffyrdd: Cais am enw stryd Cymraeg.	Aelod o'r cyhoedd drwy Gomisiynydd y Gymraeg.	Cynghorwyd y cwsmer mai dim ond pan fyddan nhw'n dod i ddiwedd eu hoes y bydd arwyddion enw stryd yn cael eu hamnewid, a bryd hynny bydd fersiwn Gymraeg o enw'r stryd hefyd yn cael ei gynnwys ar yr arwydd.
Awst 2021	Y Garfan Ymgynghori: Swyddogaeth gwefan yr ymgynghoriad ddim yn gweithio ar y fersiwn Gymraeg.	Aelod o'r cyhoedd.	Cwyn ddilys. Swyddogaeth y wefan wedi'i diweddarau i ddarparu cydraddoldeb o ran y gwasanaeth.
Awst 2021	Gwasanaethau Materion Tai: Honiad nad oedd Cymraeg aelod o staff o safon ddigon da mewn e-bost gyda chwsmer.	Comisiynydd y Gymraeg (CS076)	Roedd Comisiynydd y Gymraeg o'r farn bod y negeseuon yn ddealladwy ac yn eglur – ac felly penderfynodd beidio ag ymchwilio i'r mater.
Awst 2021	Gwasanaethau Adnoddau Dynol: Honiad bod y Cyngor wedi defnyddio'r	Aelod o'r cyhoedd.	Doedd y gŵyn ddim yn ddilys. Eglurhad wedi ei ddarparu gan gyfeirio at Eiriadur

	cyfieithiad anghywir o'r gair 'performance' ar ddogfen bolisi gafodd ei hanfon i ysgolion.		Prifysgol Cymru.
Awst 2021	Gwasanaethau i Oedolion: Honiad na chafodd asesiad Cymraeg ei darparu i gleient.	Comisiynydd y Gymraeg (CS054)	Yn dilyn ymchwiliad statudol ni chafodd y gŵyn ei bennu'n ddilys gan Gomisiynydd y Gymraeg. Canfu ein bod ni wedi cydymffurfio â'r Safonau angenrheidiol wrth ryngweithio â'r cleient ond argymhellodd 4 cam gweithredu er mwyn gwella profiad defnyddwyr y Gymraeg.
Medi 2021	Gofal i Gwsmeriaid: Canolfan Gyswllt y Cyngor ddim yn darparu gwasanaeth Cymraeg.	Aelod o'r cyhoedd.	Doedd y gŵyn ddim yn ddilys. Mae gan ofal i gwsmeriaid broses gytûn i ddelio â chwsmeriaid sy'n siarad Cymraeg pan nad oes staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ateb eu hymholiadau. Mae swyddi 'Cymraeg yn hanfodol' wedi'u hysbysebu'n ddiweddar i gefnogi'r ddarpariaeth.
Medi 2021	Gwasanaethau Hamdden: Dim testun Cymraeg yn cael ei ddefnyddio ar sianeli cyfryngau cymdeithasol.	Aelod o'r cyhoedd.	Cwyn ddilys. Ymddiheuriad wedi'i ddarparu ac archwiliad wedi'i gynnal ar y gwasanaeth, ac wedi'u hatgoffa am eu cyfrifoldebau statudol.
Medi 2021	Gwasanaethau Addysg: Mae'r broses derbyn disgyblion yn amrywio ar ochr Gymraeg a Saesneg y wefan derbyn disgyblion.	Aelod o'r cyhoedd.	Cwyn ddilys. Ymchwiliwyd i'r mater a chafodd ffurflen â llaw ei roi i'r cwsmer yn y cyfamser er mwyn caniatáu i'r broses derbyn disgyblion gael ei chwblhau mewn pryd.
Hydref 2021	Parciau a Chefn Gwlad Cymraeg anghywir yn cael ei ddefnyddio ar arwyddion Caffi'r Lido	Aelod o'r cyhoedd.	Dydy'r Cyngor ddim yn cynnal y safle dan sylw ond mae wedi siarad â rheolwr y busnes

			preifat i roi gwybod am gyfieithiad cywir. Mae hefyd wedi cysylltu'r busnes â gwasanaeth Helo Blod Llywodraeth Cymru i ddarparu cyfieithiad am ddim o'r testun.
Hydref 2021	Gwasanaethau Addysg: Dolen URL uniongyrchol i'r llyfryn Bod yn Ddwyieithog ddim yn gweithio yn Gymraeg.	Aelod o'r cyhoedd.	Cwyn yn rhannol ddilys. Doedd y dolenni URL Saesneg na Chymraeg ddim yn gweithio ar adeg y gŵyn. Dolen URL wedi'i ddiweddarau a bellach yn gweithio.
Rhagfyr 2021	Priffyrdd: Honiad bod cyfieithiad anghywir o'r gair 'Green' ar arwydd stryd.	Aelod o'r cyhoedd trwy swyddfa Chris Bryant AS.	Doedd y gŵyn ddim yn ddilys. Rhoddwyd gwybod i'r preswlydd bod y fersiwn Gymraeg yn gywir. Cyfeiriwyd at Eiriadur yr Academi yn yr ymateb.
Rhagfyr 2021	Parciau a Chefn Gwlad Cyfieithiad anghywir ar gyfer 'Boxing Day' yn cael ei ddefnyddio ar wefan Lido Ponty.	Aelod o'r cyhoedd.	Cwyn ddilys. Y wefan wedi'i diweddarau.
Chwefror 2022*	Priffyrdd: Honiad bod cyfieithiad anghywir o'r gair 'Green' ar arwydd stryd.	Aelod o'r cyhoedd.	Doedd y gŵyn ddim yn ddilys. Rhoddwyd gwybod i'r preswlydd bod y fersiwn Gymraeg yn gywir. Cyfeiriwyd at Eiriadur yr Academi yn yr ymateb.
*Hefyd yn annibynnol ym mis Rhagfyr 2021			
Chwefror 2022	Priffyrdd: Honiad bod cyfieithiad anghywir o'r gair 'Fairlands' ar arwydd stryd	Aelodau o'r cyhoedd trwy swyddfa'r Cynghorydd Joel James AS.	Doedd y gŵyn ddim yn ddilys. Rhoddwyd gwybod i'r Cynghorydd bod y fersiwn Gymraeg yn gywir. Cyfeiriwyd at Eiriadur yr Academi yn yr ymateb.
Mawrth 2022	Refeniw a Budd-daliadau: Llythyr Treth y Cyngor wedi'i anfon yn uniaith Saesneg at y preswlydd, pan wnaed cais blaenorol am ohebiaeth uniaith Gymraeg.	Aelod o'r cyhoedd.	Cwyn ddilys. Ymchwiliwyd i'r mater a rhoddwyd ymddiheuriad i'r preswlydd. Cafodd y cyfrif ei diweddarau i adlewyrchu'r dewis iaith. Atgoffwyd y gwasanaeth am ei rwymedigaethau statudol a chafodd

			coeden benderfyniadau ynghylch iaith gohebiaeth ei rannu gyda'r staff.
Mawrth 2022	Adnoddau Dynol: Honiad bod ymadrodd yn fersiwn Gymraeg y Polisi Urddas yn y Gwaith yn rhoi gwybodaeth groes i'r hyn a ddarperir gan yr ymadrodd cyfatebol yn y fersiwn Saesneg.	Cynrychiolydd Undeb Llafur trwy aelod o staff.	Cwyn ddilys. Fersiwn Cymraeg wedi'i ddiwygio i adlewyrchu'r geiriad cywir a ddefnyddir yn y Saesneg.

SGILIAU CYMRAEG Y STAFF: SAFON 170(2)(a)

Mae'r adran yma'n nodi nifer y gweithwyr/deiliaid swyddi oedd â sgiliau Cymraeg ar ddiwedd Hydref 2021. Oherwydd newid mewn system Adnoddau Dynol fydd y data newydd ddim ar gael tan 2022–23. Mae'r ffigurau yma'n seiliedig ar y cofnodion sy'n cael eu cadw yn unol â Safon 151, yn seiliedig ar ofynion Safon 127.

Blwyddyn	Staff *	Math o staff	Dim sgiliau **	%
17 - 18	7061	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	4730	66.99%
18 - 19	7067	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	3871	54.78%
19 - 20	7181	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	3134	43.64%
20 – 21	7351	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	3264	44.40%
21 - 22	7370	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	3211	43.56%
Blwyddyn	Staff *	Math o staff	Rhugl	%
17 - 18	7061	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	402	5.69%
18 - 19	7067	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	491	6.95%
19 - 20	7181	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	569	7.92%
20 – 21	7351	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	622	8.46%
21 - 22	7370	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	660	8.95%
Blwyddyn	Staff *	Math o staff	Cymraeg Lefel 1	%
17 - 18	7061	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	1562	22.12%
18 - 19	7067	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	2261	31.99%
19 - 20	7181	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	2658	37.01%

20 – 21	7351	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	2914	39.64%
21 - 22	7370	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	2985	40.50%
			Cymraeg Lefel 2	%
18 - 19	7067	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	315	4.46%
19 - 20	7181	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	349	4.86%
20 – 21	7351	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	363	4.93%
21 - 22	7370	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	368	4.99%
			Cymraeg Lefel 3	%
18 - 19	7067	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	129	1.83%
19 - 20	7181	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	137	1.90%
20 – 21	7351	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	146	1.98%
21 - 22	7370	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	146	1.98%
			Cymraeg Lefel 4	%
18 - 19	7067	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	119	1.68%
19 - 20	7181	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	143	1.99%
20 – 21	7351	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	162	2.20%
21 - 22	7370	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	162	2.19%
			Cymraeg Lefel 5	%
18 - 19	7067	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	372	5.26%

19 - 20	7181	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	426	5.93%
20 – 21	7351	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	460	6.25%
21 - 22	7370	Staff sydd ddim yn gweithio mewn ysgolion	498	6.75%

*Dydy'r nifer yma ddim yn cynrychioli nifer y gweithwyr - mae'n cynnwys cyflogaeth luosog, hynny yw, mae un gweithiwr wedi'i gyfrif ar gyfer pob swydd sydd gydag ef. Mae'n cynnwys gweithwyr achlysurol hefyd.

**Mae'r ffigur hefyd yn cynnwys staff sydd heb ymateb i'r holiadur eto.

HYFFORDDIANT AR GYFER STAFF: SAFON 170 (2)(b) ac (c)

Does dim newid wedi bod ers y sefyllfa yn 2020-2021 o ran hyfforddiant ar gyfer Recriwtio a Hysbysebu, Rheoli Cyflawniad, Gweithdrefnau Cwyno a Disgyblu, Ymsefydlu, Delio â'r Cyhoedd ac Iechyd a Diogelwch, yn seiliedig ar y cofnodion a gafodd eu cadw yn unol â Safon 152 sy'n seiliedig ar ofynion Safon 128.

LLENWI SWYDDI GWAG: SAFON 170 (ch)

Caiff y ffigyrau canlynol eu cadw yn unol â Safon 154, yn seiliedig ar ofynion Safon 136. Ers mis Medi 2017, mae'n hanfodol bod pob swydd newydd yn gofyn am Gymraeg Lefel 1 (Cymraeg sylfaenol) gydag opsiynau i reolwyr recriwtio ar lefel 2 i lefel 5 gan ddibynnu ar y swydd. Mae nifer y swyddi ar y lefel rhwng 1 a 5 fel a ganlyn:

Lefelau Sgiliau Cymraeg	L1	609
Lefelau Sgiliau Cymraeg	L2	2
Lefelau Sgiliau Cymraeg	L3	3
Lefelau Sgiliau Cymraeg	L4	2
Lefelau Sgiliau Cymraeg	L5	23

Mae cynnydd yn y maes yma wedi bod yn araf gan ystyried y ffigyrau y llynedd a'r ffaith bod meysydd gwasanaeth wedi cyfaddef bod angen rhagor o sgiliau siarad Cymraeg. Mae angen cynnal rhagor o waith i godi ymwybyddiaeth rheolwyr o bwysigrwydd asesiadau recriwtio yn rhan hanfodol o waith cynllunio'r gweithlu. Bydd cynyddu nifer y swyddogion sy'n siaradwyr Cymraeg yn lliniaru unrhyw bryderon ynglŷn â chynnal gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg.

Rhagor o wybodaeth:

Uned Gwasanaethau Cymraeg

Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon

Taf, Pafiliwn D,

Cwm Clydach,

Tonypandy,

Rhondda Cynon Taf

CF40 2XX

Ffôn: 01443 570001

E-bost: Swyddoglaith@rhondda-cynon-taf.gov.uk

Cynnal a Chadw a Rheoli'r Priffyrdd

Mae'r Gwasanaeth Cynnal a Chadw Priffyrdd yn parhau i fabwysiadu Safonau'r Gymraeg ac felly wedi ehangu'r gwasanaethau y mae'n eu darparu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Yn dilyn ymgyrch recriwtio mae nifer o staff (dros 10) o fewn y Gwasanaeth sydd â sgiliau Cymraeg llafar ac ysgrifenedig rhesymol, ac mae nifer o staff sy'n dilyn cyrsiau i ddysgu'r iaith ar hyn o bryd.

Pan fyddwn yn cynnal ymgynghoriadau â thrigolion neu pan fydd llythyrau cyffredinol yn cael eu hanfon, darperir pob gohebiaeth yn ddwyieithog h.y. trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg.

Yn rhan o unrhyw arddangosfa gyhoeddus mae aelod o staff sy'n siarad Cymraeg yn bresennol bob amser i ateb neu sgwrsio yn Gymraeg gyda'r cyhoedd os oes angen.

Yn ystod gwaith cynnal a chadw arferol o ran adnewyddu arwyddion neu enwau strydoedd, mae pob arwydd newydd a gaiff ei osod yn ddwyieithog. Mae enwau strydoedd newydd bellach yn Gymraeg yn unig, gan hyrwyddo'r iaith Gymraeg ymhellach.

Fel rhan o'r gwaith i liniaru problemau os bydd cwsmeriaid yn dymuno trafod neu dalu dirwyon parcio yn Gymraeg, rydym wedi sefydlu cyswllt uniongyrchol â chanolfan alwadau'r Cyngor.

Gwasanaeth Llesiant a Chydnerthedd y Gymuned

Mae'r Gwasanaeth yn parhau i ymdrechu i ddarparu ei wasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg a chydymffurfio â gofynion safonau'r Gymraeg.

Mae'r holl ddeunydd ysgrifenedig sydd ar gael i'r cyhoedd, gan gynnwys gwybodaeth ar-lein a ffurflenni cais ar gael yn ddwyieithog ac mae pob pwynt cyswllt cychwynol â'r cyhoedd yn ddwyieithog. Mae swyddogion y dderbynfa yng Nghanolfannau i Blant a Theuluoedd yn ogystal â'r Garfan Cymorth i Fusnesau yn ateb pob galwad ffôn ac yn cyfarch aelodau'r cyhoedd yn ddwyieithog.

Caiff sgiliau iaith eu hatgyfnerthu trwy recriwtio lle bo hynny'n bosibl, er nad yw hi bob amser yn bosibl recriwtio unigolion sydd â'r sgiliau angenrheidiol ar gyfer y swydd ac sydd hefyd â'r sgiliau iaith Gymraeg angenrheidiol. Wrth ymgysylltu â gwasanaethau, gofynnir i deuluoedd bob amser am eu dewis iaith ac mae siaradwyr Cymraeg yn cael eu penodi i weithio gyda theuluoedd unigol.

Mae pob aelod newydd o staff ar draws y Gwasanaeth Cydnerthedd a Llesiant y Gymuned yn cael ei gefnogi i gwblhau hyfforddiant Cyflwyniad i Gymraeg yr Awdurdod Lleol, ac yn cael ei gefnogi'n llawn i gwblhau unrhyw hyfforddiant pellach yn ystod oriau gwaith.

Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032 yn ei ddrafft terfynol i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru. Mae'r cynllun yn manylu ar weledigaeth y Cyngor ar gyfer Addysg Cyfrwng Cymraeg a'r ffordd y caiff y Gymraeg ei dysgu. Cafodd ei lunio ochr yn ochr â rhanddeiliaid mewnol ac allanol gan gynnwys Sefydliadau Cymunedol Cyfrwng Cymraeg. Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yn cynnwys cynllun gweithredu manwl, a bydd yn cael ei fonitro trwy gyfarfodydd bob dwy flynedd i sicrhau bod cynnydd yn cael ei wneud yn erbyn y canlyniadau. Mae gan y Gwasanaeth Gofal Plant Dechrau'n Deg a'r Gwasanaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad Ieuencid gyfrifoldebau am gyflawni camau gweithredu yn y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg. Mae'r rhain yn cynnwys sicrhau cynnig cyfartal mewn darpariaeth cyfrwng Saesneg a Chymraeg; cyfleoedd hyfforddi i sefydliadau cyfrwng Cymraeg ddod yn gyflwynwyr cymwys o ddarpariaeth; codi proffil y

Gymraeg a diwylliant Cymreig mewn sesiynau rheolaidd fel clybiau ieuencid; a chyflwyno mwy o sesiynau dwyieithog mewn clystyrau cyfrwng Saesneg.

Mae Rhaglen Dechrau'n Deg yn cyfrannu at Ddeiliant 1 Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg 2022-2032 - 'Mwy o ddisgyblion meithrin / tair oed yn derbyn eu haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg'.

Mae'r cynnig Gofal Plant Dechrau'n Deg ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg, a bydd dewis rhieni bob amser yn cael ei ystyried. Ar hyn o bryd, mae 25% o holl ofal plant y Rhaglen Dechrau'n Deg ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg yn unol ag argaeledd addysg brif ffrwd, fodd bynnag dim ond 19% o'r lleoedd sydd ar gael sy'n cael eu llenwi gan fod rhieni yn y pen draw yn dewis yn ôl lleoliad daearyddol y lleoliad yn hytrach na'u dewis iaith wreiddiol.

Cafodd ymarfer tendro diwethaf y Rhaglen Dechrau'n Deg ei gynnal yn 2018 a chomisiynwyd cyfanswm o 686 o leoedd gofal plant Dechrau'n Deg ar draws 32 o ddarparwyr gofal plant a blynyddoedd cynnar. O'r lleoedd hyn roedd 22.7% (156) yn lleoedd cyfrwng Cymraeg, wedi'u comisiynu trwy 9 darparwr gofal plant a blynyddoedd cynnar.

Ers hynny mae 34 o leoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg a 12 cyfrwng Saesneg ychwanegol wedi'u prynu trwy ddarparwyr gofal plant cymeradwy, gan gynyddu cyfanswm nifer y lleoedd gofal plant wedi'u prynu i 732. Mae hyn oherwydd dewis rhiant/gwarcheidwad neu ddiffyg lle ar gael mewn lleoliadau gofal plant a'r blynyddoedd cynnar lleol.

Nododd adolygiad ym mis Tachwedd 2020 mai dim ond 90.0% (659) o gyfanswm y 732 o leoedd gofal plant a gomisiynwyd a oedd wedi'u cymryd. O gyfanswm y 156 o leoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg a gafodd eu comisiynu'n wreiddiol, dim ond 58.9% (92) a oedd wedi'u cymryd. Mae hyn yn awgrymu'r oedd y lleoedd gofal plant cyfrwng Cymraeg wedi'u comisiynu yn yr ardaloedd anghywir.

Fodd bynnag, er gwaethaf comisiynu lleoedd cyfrwng Cymraeg ychwanegol i fynd i'r afael â hyn, o'r 190 o leoedd sydd ar gael dim ond 126 o leoedd sydd wedi'u cymryd. O garfan gyfan y Rhaglen Dechrau'n Deg, dim ond 19.1% sy'n mynychu lleoliad gofal plant cyfrwng Cymraeg.

Er mwyn cynyddu'r nifer sy'n manteisio ar leoedd cyfrwng Cymraeg rydyn ni ar hyn o bryd yn adolygu'r trefniadau comisiynu drwy gyflwyno Fframwaith Hyblyg newydd. Bydd cyflwyno'r Fframwaith Hyblyg yn rhoi'r cyfle i unrhyw ddarparwr gofal plant cyfrwng Cymraeg (yn amodol ar fodloni safonau sicrhau ansawdd a bennwyd ymlaen llaw) ddod yn ddarparwr Dechrau'n Deg heb orfod mynd drwy broses dendro gystadleuol. Y gobaith yw y bydd y broses symlach yma'n cynnig mwy o ddewis i rieni a gwasgariad daearyddol gwell ar draws yr awdurdod. Bydd hyn yn ei dro yn cynyddu'r nifer sy'n manteisio ar leoedd Dechrau'n Deg cyfrwng Cymraeg, gan arwain at gynnydd yn nifer y rhieni sy'n dewis addysg cyfrwng Cymraeg i'w plentyn.

Ymgynghorwyd â Mudiad Meithrin ar y cynlluniau i gyflwyno Fframwaith Hyblyg cyfrwng Cymraeg newydd ac maen nhw hefyd wedi bwydo i mewn i'r Fframwaith Sicrhau Ansawdd sydd wedi'i ddatblygu. Maen nhw'n gwbl gefnogol o'r newid a fydd yn cael ei gyflwyno yn 2022.

Mae pob lleoliad gofal plant Rhaglen Dechrau'n Deg yn defnyddio sgorau'r offeryn monitro arsylwi ac asesu ar gyfer elfen iaith Gymraeg yr offeryn. Bydd y rhai y nodir nad oes ganddyn nhw sgiliau siarad Cymraeg digonol yn cael eu cyfeirio ar gyfer cyrsiau Cymraeg ychwanegol. Mae copïau o'r llyfryn Manteision Dwyieithrwydd wedi'u hanfon at yr holl lleoliadau gofal plant Dechrau'n Deg a'r Awdurdod Lleol er mwyn eu dosbarthu ymhlith rhieni.

Mae gan y Gwasanaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad Ieuencid (YEPS) Swyddog Ymgysylltu Ieuencid sy'n siarad Cymraeg ym mhob un o'r 4 ysgol uwchradd Gymraeg. Mae'r Swyddog Ymgysylltu

leuenctid yn cynnig cefnogaeth i bobl ifainc wella eu gwydnwch; yn darparu cyrsiau achrededig ac yn brif bwynt cyswllt ar gyfer yr holl ddarpariaeth ar ôl ysgol mae'r gwasanaeth yn ei chynnig i bobl ifainc. Roedd gweithgareddau Cymraeg hefyd yn cael eu cynnig trwy gydol y gwyliau ysgol.

Mae gan y Gwasanaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad leuenctid Gytundeb Lefel Gwasanaeth gyda Menter iaith i gyflwyno rhaglen o weithgareddau mynediad agored i bobl ifainc sy'n byw yn Rhondda Cynon Taf a hynny drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae hyn yn cynnwys 4 Fforwm leuenctid yn yr ysgolion uwchradd cyfrwng Cymraeg yn RhCT. Cafodd y fforymau eu hatal yn ystod y cyfyngiadau symud ond ailddechreuon nhw yn nhymor yr hydref 2021/22 trwy blatfform rhithwir. Ers Covid-19, mae'r sesiynau'n canolbwyntio ar effaith y pandemig ar bobl ifainc, gan edrych ar eu hanghenion newidiol a thrafod sut mae modd eu diwallu.

Mae cyflwyno cyfleoedd chwarae cyfrwng Cymraeg yn parhau i fod yn fwll yn y ddarpariaeth i'r garfan. Mae hyn oherwydd diffyg darparwyr chwarae sy'n gallu cyflwyno'n hyderus drwy gyfrwng y Gymraeg. Drwy gydol haf 2021, comisiynodd y Garfan Datblygu Chwarae 'Clybiau Plant Cymru' i gyflwyno cyfres o sesiynau sioe deithiol mewn lleoliadau cymunedol ar draws RhCT, gan gynnig sesiynau chwarae i blant a'u teuluoedd. Cafodd y rhain eu cyflwyno'n ddwyieithog a thrwy ddefnyddio'r berthynas yma, mae gwaith wedi dechrau i gomisiynu sesiynau chwarae cyfrwng Cymraeg rheolaidd ar draws RhCT fel etifeddiaeth i'r pandemig.

Roedd y sesiynau a gynigiwyd gan y carfanau Rhianta a Siarad a Chwarae yn ystod y cyfyngiadau symud i gyd wedi'u cyfieithu gydag isdeitlau yn Gymraeg, a phe bai teulu'n gofyn am wybodaeth yn Gymraeg roedd yr holl wybodaeth wedi'i gyfieithu ar eu cyfer. Mae hyn wedi parhau ac mae'r holl wybodaeth neu lyfrau gwaith bellach yn ddwyieithog.

Mae adnoddau fideo'r garfan Siarad a Chwarae ar gael yn Gymraeg a Saesneg ac mae nifer o staff o fewn y garfan yn dysgu Cymraeg ar hyn o bryd er mwyn gallu ymestyn cyrhaeddiad y gwasanaeth a darparu cymorth iaith gynnar ar gyfer y Gymraeg.

Mae rhaid i holl bartneriaid wedi'u comisiynu gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg lle bo'n berthnasol i'r gwasanaeth sy'n cael ei gyflawni. Mae'r Garfan Cyllid Hyblyg yn nodi p'un o'r 170 o Safonau sy'n berthnasol i'r gwasanaeth wedi'i gontractio ac mae'r rhain yn cael eu rhestru yn y fanyleb gwasanaeth cyn tendro. Mae'r Swyddogion Monitro yn cynnal ymweliadau monitro bob chwarter i sicrhau bod contractau'n cydymffurfio, gan gynnwys gwiriadau cydymffurfio ar Safonau'r Gymraeg.

Mae'r Swyddogion Monitro yn cynnal Archwiliad Safonau'r Gymraeg ar wahân yn flynyddol gyda darparwyr. Mae canlyniadau'r archwiliad yn cael eu hanfon yn ôl at ddarparwyr yn rhan o'u cyfarfod adolygu cyflawniad blynyddol. Nodir bod angen camau gweithredu brys os oes unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio.

Mae'r garfan Cyllid Hyblyg hefyd wedi ceisio cyngor yn ymwneud â gwasanaethau i'n darparwyr a gomisiynwyd er mwyn eu cefnogi gyda meysydd fel cyfieithu dogfennau. Lle caiff gwasanaethau eu hailgomisiynu bydd cyngor yn cael ei geisio gan garfan y Gymraeg er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth. Enghraifft o hyn oedd ceisio cyngor yn ymwneud â Dysgwyr Cymraeg a'r lefel y disgwylir er mwyn cyflwyno mewn lleoliad cyfrwng Cymraeg.

TGCh a Digidol

Mae'r Gwasanaeth yn darparu ei wasanaethau ac yn cydymffurfio â gofynion y Gymraeg, yn unol â'r safonau a Mesur y Gymraeg. Rydyn ni'n darparu neu'n cefnogi'r canlynol: -

- Cynnig cymorth y Ganolfan Gyswllt drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg;

- Cynnig cymorth Desg Wasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg;
- Cynorthwyo Ysgolion Cyfrwng Cymraeg i ddarparu TGCh;
- Cefnogi prynu systemau a meddalwedd iaith Gymraeg;
- Bwletinau Digidol a Rheoli Gwybodaeth dwyieithog;
- Mae'r holl ganllawiau diogelu data a dogfennau allweddol sy'n cael eu cyhoeddi yn ddwyieithog.
- Mae pob Hysbysiad Preifatrwydd Diogelu Data yn ddwyieithog
- Troedynnau e-bost dwyieithog, gwas 'allan o'r swyddfa';
- Cynnig offer meddalwedd cyfieithu iaith Gymraeg (Cysill) y mae modd i staff eu defnyddio os oes angen;
- Negeseuon e-bost cyffredinol i bob aelod o staff, aelodau ac ysgolion yn ddwyieithog;
- Gosod offer rhyngwyneb iaith Gymraeg drwy MS Office (Cysgeir) i holl staff y Cyngor;
- Darparu'r modd i fanteisio ar MS Office llawn trwy gyfrwng y Gymraeg;
- Staff i fynychu cyrsiau Cymraeg;
- Gosod cwestiynau Cymraeg i'n proses gaffael ar gyfer tendro
- Meddalwedd Cyfieithu Cymraeg ar gael trwy gyflwyno 365;
- Gwe-ddarledu (Cyfarfod Pwyllgor) yn darparu Isdeitlau Cymraeg.
- Gwefannau a thudalennau 'sblash' dwyieithog - gwefan ddwyieithog ar gyfer yr holl wybodaeth a thrafodion.
- Ffurflenni ar-lein yn ddwyieithog
- Wedi gweithio gyda'r Uned Gwasanaethau Cymraeg i sicrhau bod dogfennau gofal cymdeithasol allweddol yn System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru yn nodi dewisiadau defnyddwyr gwasanaeth a'u cynhalwyr o ran defnyddio'r Gymraeg

Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu

Ymgynghori ac Ymgysylltu

- Mae'r holl ddogfennau Ymgynghori ac Ymgysylltu ar gael yn Gymraeg. Mae gennym berthynas waith ardderchog gydag Uned Gymraeg yr Awdurdod o ganlyniad i'r angen i gyfieithu'r mwyafrif helaeth o'r gwaith rydyn ni'n ei wneud. Rydyn ni hefyd yn cynorthwyo staff yr adran Gymraeg gyda'u hymgyngoriadau eu hunain. Mae'r adran yn parhau i gefnogi aelodau o staff sydd am ddysgu Cymraeg er mwyn eu helpu i ymgysylltu â siaradwyr Cymraeg yn y gwahanol achlysuron rydyn ni'n cymryd rhan ynddyn nhw.
- Rydyn ni wedi cyflwyno cwestiwn newydd i'w ddefnyddio mewn ymgynghoriadau ar newid gwasanaeth er mwyn asesu'r effaith y bydd unrhyw newid yn ei chael ar y Gymraeg neu siaradwyr Cymraeg. Mae hyn yn unol â gofynion Mesur y Gymraeg.
- Rydyn ni'n darparu opsiwn dwyieithog ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus ar-lein neu all-lein.
- Mae'r holl ymatebion i'r ymgynghoriad yn cael eu defnyddio i lywio Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb ac Asesiadau o'r Effaith ar y Gymraeg. Swydd Dadansoddwr Data newydd i gefnogi a darparu'r ymchwil a'r dystiolaeth sydd eu hangen ar wasanaethau i ddatblygu prosiectau/cynigion.
- Caiff staff eu hannog i ddilyn yr hyfforddiant sydd ar gael.

Cabinet a Chyfathrebu

- Caiff yr holl gyfathrebiadau allanol a mewnol eu darparu'n ddwyieithog.
- Mae'r garfan cyfathrebu yn cefnogi hyrwyddo achlysuron Cymraeg a diwrnodau ymwybyddiaeth o'r Gymraeg.

- Mae'r garfan cyfathrebu yn parhau i roi cyngor i feysydd gwasanaeth ynghylch defnyddio'r Gymraeg yn eu cyfathrebiadau.

Cymorth i Aelodau

- Caiff Aelodau Etholedig / Swyddogion ac Aelodau o'r cyhoedd eu hannog i gymryd rhan mewn cyfarfodydd Pwyllgor yn ddwyieithog trwy ddarparu gwasanaethau cyfieithu ym mhob cyfarfod.
- Mae 3 aelod o Uned Busnes y Cyngor yn siaradwyr Cymraeg hyderus.
- Mae cyfathrebu rheolaidd yn digwydd rhwng Rheolwr Busnes y Cyngor a Swyddogion Cymraeg i sicrhau trefniadau cymorth i Aelodau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg.
- Darpariaeth Gymraeg – Defnyddiodd y Cyngor y platfform Zoom i fwrw ymlaen â'u cyfarfodydd Pwyllgor rhithwir oherwydd y cyfleoedd dwyieithog o fewn y feddalwedd, yn wahanol i blatfformau rhithwir fel Teams (a ddefnyddir gan Awdurdodau Lleol eraill), gan sicrhau bod safonau'r Gymraeg yn cael eu bodloni'n barhaus. Mae recordiadau o'r cyfarfodydd rhithwir ar gael ar wefan y Cyngor gydag isdeitlau'n cael eu darparu pan ddefnyddiwyd cyfieithiad.
- Mae datblygiadau yn Siambrau'r Cyngor bellach yn caniatáu bwth cyfieithu pwrpasol sy'n cynorthwyo'r cyfieithydd ac yn rhoi gwell profiad i'r Aelodau hynny sy'n defnyddio'r ddarpariaeth cyfieithu.
- Wrth i gyfleusterau gweddarlledu gael eu defnyddio ar gyfer cyfarfodydd pwyllgor yn y dyfodol, mae'r dechnoleg yma'n rhoi'r cyfle i recordio'r cyfarfodydd a'u cyhoeddi i'r meicro safle gweddarlledu. Mae'r recordiadau yn darparu ffrwd wedi'i recordio trwy sianel Gymraeg a Saesneg. Mae recordiadau ar gael yn syth ar ôl cyfarfod.
- Cynorthwyo i greu a ffurfio'r Paneli Adolygu Asesiadau Effaith sydd newydd eu cyflwyno, sy'n ceisio cryfhau asesiadau effaith er budd y gymuned a'i thrigolion, gan ddiwygio arddull adrodd y cabinet a'r pwyllgor i adlewyrchu'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol statudol sy'n ofynnol yn ogystal â'r gofynion asesu effaith ar y Gymraeg.
- Cyhoeddi agenda o fewn y canllawiau statudol gofynnol gyda'r holl agendâu yn ddwyieithog yn unol â Safonau'r Gymraeg.
- Carfan cyfieithu ymroddedig sy'n gweithio'n agos gydag Uned Busnes y Cyngor gan ddarparu cyfieithiadau cyflym.
- Gohebiaeth ddwyieithog gyda'r holl Aelodau Etholedig drwy e-bost.
- Rhyngweithio'r staff o fewn uned Busnes y Cyngor i ddefnyddio Cymraeg yn y Gweithle trwy drafodaethau gydag Uwch Gyfieithwyr wrth ofyn am waith a chydag Aelodau Etholedig dros e-bost ac yn ystod galwadau ffôn.
- Grŵp Llywio'r Cabinet ar faterion y Gymraeg, sy'n grŵp trawsbleidiol o Aelodau a Swyddogion sy'n edrych ar ddatblygu polisiâu a thueddiadau gwasanaethau i gryfhau'r Gymraeg ar draws y Cyngor er budd Aelodau.
- Defnyddio ap Modern Gov, sy'n caniatáu i Aelodau benderfynu ar ddewis iaith wrth ddarllen papurau pwyllgorau.
- Cwrs Cymraeg Lefel 1 wedi'i hyrwyddo'n ddiweddar, ac sydd ar gael i Aelodau drwy e-bost.

Gwasanaethau i Oedolion

Mae Gwasanaethau i Oedolion yn parhau i ymateb yn effeithiol i ofynion Safonau'r Gymraeg a chynllun "Mwy na Geiriau" Llywodraeth Cymru: Fframwaith Strategol ar gyfer Hyrwyddo'r Gymraeg mewn lechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol a Gofal Cymdeithasol" - gan weithio'n agos gyda chydweithwyr yng Ngharfan Gwasanaethau Cymraeg y Cyngor i sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r gofynion a nodir uchod. Yn gyffredinol, dangosir cynnydd da yn erbyn y cynllun.

Fel yr adroddwyd mewn gwerthusiadau blynyddol blaenorol, mae staff rheng flaen Gwasanaethau i Oedolion yn gwneud cynnig rhagweithiol i gyfathrebu yn Gymraeg os mai dyna ddewis unigolyn. Yna, mae trefniadau yn cael eu gwneud i aelod o staff sy'n siarad Cymraeg sgwrsio a gweithio gyda'r unigolyn. Rydyn ni'n cofnodi dewis iaith pobl ar System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru (WCCIS) sy'n llywio cyfathrebu yn y dyfodol. Rydyn ni'n gwirio dewisiadau iaith pan fo data craidd yn cael ei wirio.

Mae pob gohebiaeth a deunydd ysgrifenedig sydd ar gael i'r cyhoedd, gan gynnwys gwybodaeth ar-lein a DEWIS, bellach ar gael yn ddwyieithog i sicrhau cydymffurfiaeth â'r Safonau. Mae pob aelod o staff yn gwybod am ofynion y Safonau a sut bydd hyn yn effeithio ar ei waith. Rydyn ni hefyd yn monitro ein holl ddarparwyr gwasanaeth allanol i sicrhau eu bod nhw'n cydymffurfio â'r Safonau - does dim materion wedi'u nodi.

Dros y flwyddyn ddiwethaf, cynhaliodd Llywodraeth Cymru adolygiad ffurfiol o'r fframwaith Mwy na geiriau ac ymgynghorwyd ar ddull newydd o weithredu - rydyn ni'n aros i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canlyniad yr adolygiad a'r cynllun gweithredu newydd.

Eleni cynhaliodd Comisiynydd y Gymraeg ymchwiliad gorfodi safonau i gŵyn am ein methiant honedig i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg h.y. Safonau 26 a 26a. Daeth adroddiad yr ymchwiliad i'r casgliad "nad yw'r Cyngor wedi methu â chydymffurfio â safonau 26 a 26a" ond argymhellodd 4 cam gweithredu er mwyn gwella profiad defnyddwyr y Gymraeg. Mae'r argymhellion wedi'u derbyn a byddan nhw'n cael eu gweithredu gyda chymorth y Garfan Gwasanaethau Cymraeg.

O ran aelodau staff sy'n siarad Cymraeg yn y Gwasanaethau i Oedolion, ceir dadansoddiad o fis Medi 2021 o Vision isod:

Staff Gwasanaethau i Oedolion: 1627		
Lefel	Nifer	Canran
Level 3	19	1.1%
Lefel 4	32	1.96% - Targed y Cyngor yw 12%
Lefel 5	55	3.38% - Targed y Cyngor yw 1%

Mae Gofal a Chymorth yn gweithio gyda Charfan Gwasanaethau Cymraeg y Cyngor i gyflwyno sesiynau Cymraeg anffurfiol i wella hyder staff wrth siarad Cymraeg.

Diogelu'r Cyhoedd a Gwasanaethau Rheoleiddio

Mae'r gwasanaeth yn gweithio gyda'r Uned Gwasanaethau Cymraeg i sicrhau bod ein holl brosesau a gohebiaeth yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.

Rydym wedi llunio Siart Gwneud Penderfyniadau er mwyn helpu swyddogion i gydymffurfio. Cafodd hyn ei nodi'n arfer da gan y Swyddog Cydymffurfio – Y Gymraeg ac mae wedi cael ei roi ar waith o ran adrannau eraill o'r Cyngor.

Yn rhan o'r arolwg, rydyn ni eisoes wedi cyflawni'r canlynol:

- Adolygiad parhaus o dudalennau'r wefan / dileu unrhyw dudalennau nad oedden nhw'n cydymffurfio. Ni chwblhawyd yr adolygiad yma yn sgil y pandemig a bod adnoddau wedi'u dargyfeirio.
- Adolygiad o bob ffurflen / llythyr safonol

- Pob neges ar Facebook yn Gymraeg a Saesneg.
- Rhoi systemau ar waith i gasglu dewis iaith ar ein prif gronfa ddata ac, wrth gasglu data (e.e. ffurflenni arolygu) i sicrhau ein bod yn ymateb yn briodol.
- Cefnogi nifer o staff i ymgymryd â hyfforddiant Cymraeg canolradd yn ogystal â hyfforddiant sylfaenol.
- Mae Cofrestrydd achlysurol Cymraeg iaith gyntaf ar gael ar gyfer cofrestru genedigaethau a marwolaethau, a gweinyddu priodasau; ac mae Cofrestrydd Cymraeg 'mewn argyfwng' ar gael hefyd. Eleni, gofynnwyd am un cofrestriad genedigaeth yn Gymraeg, a chafodd hyn ei hwyluso.
- Mae swyddogion yn gwneud defnydd o'r ymatebion awtomataidd 'Rydw i'n siarad Cymraeg' a 'Rydw i'n siarad rhywfaint o Gymraeg' yn eu he-byst. Mae hyn yn caniatáu ymarfer Cymraeg wrth weithio gartref.
- Mae pob gohebiaeth gan y Gwasanaeth Profi, Olrhain, Diogelu yn ddwyieithog h.y. negeseuon SMS ac E-ffurflenni. Pan wneir galwad o'r gwasanaeth gofynnir i'r galwr a yw'n dymuno i'r alwad fod yn Gymraeg.

Gofal y Strydoedd a Gwasanaethau Gwastraff

Mae'r gwasanaeth yn adolygu ac yn gweithio tuag at gydymffurfio'n llawn â Safonau'r Gymraeg o ran dogfennau polisi, gohebiaeth a chyswllt wyneb yn wyneb â'r cyhoedd.

Caiff llythyrau safonol a llythyrau newid gwasanaeth, taflenni, posteri ac arwyddion priffyrdd/lifrai eu cynhyrchu'n Gymraeg ac yn Saesneg. Rydyn ni hefyd yn sicrhau bod unrhyw wybodaeth a roddir ar ein gwefan hefyd yn ddwyieithog.

Chawson ni ddim cwynion gan y Comisiynydd a dydyn ni ddim wedi gorfod delio ag unrhyw geisiadau am wasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg yn 20/21. Cynorthwyodd cydweithwyr o'r gwasanaeth Gofal i Gwsmeriaid ni yn ystod y broses yma.

Rydyn ni'n hysbysu staff newydd o'n gofynion gwasanaeth o dan Fesur yr Iaith Gymraeg. Ers yr asemiad diwethaf, rydyn ni wedi parhau i nodi ac annog staff sy'n awyddus i gael hyfforddiant gloywi neu sydd am ddechrau cwrs Cymraeg llafar i ddechreuwr. Rydyn ni wedi diweddarau ein ffeiliau hyfforddiant gan nodi pa aelodau o staff yn y gwasanaeth sy'n rhugl ac yn rhannol rugl wrth sgwrsio yn Gymraeg.

Mae'r gwasanaeth yn ymdrechu i ddarparu cyfleoedd hyfforddiant ac yn sicrhau bod pob aelod o staff wedi'i hyfforddi'n briodol ac yn gyfarwydd â pholisïau'r Cyngor. Er mwyn sicrhau parhad o ran darparu gwasanaethau, mae dulliau amgen o gyflwyno hyfforddiant a chodi ymwybyddiaeth yn cael eu hystyried, er enghraifft, hyfforddiant bore bach ar gyfer gweithredwyr gwastraff a glanhau mewn depos.

Caiff holl staff newydd eu hyfforddi i statws lefel un.

Mae gan bob bin newydd a phob arwydd newydd gyfieithiad Cymraeg uwchben y geiriad Saesneg.

Gwasanaethau Cymuned

Mae'r tabl a ganlyn yn amlygu lefel y sgiliau Cymraeg ar draws Gwasanaethau Cymuned yn unol â'r wybodaeth a gedwir ar Vision. Wrth i staff ennill sgiliau ychwanegol, cyfrifoldeb rheolwyr yw diweddarau'r wybodaeth i sicrhau adlewyrchiad cywir o sgiliau Cymraeg eu carfanau.

Maes Gwasanaeth	Cyfanswm y swyddi (gan gynnwys staff achlysurol)	Cyfanswm Lefel 3	% o Gyfanswm y swyddi	Cyfanswm Lefelau 4 a 5 (RHUGL)	% o Gyfanswm y swyddi (Targed + 12-18%)
Addysg i Oedolion	31	1	3.23%	7	22.58%
Ysbrydoli i Weithio	6	0	0.00%	0	0.00%
Gwasanaeth y Llyfrgelloedd	98	1	1.02%	7	7.14%
IBobUn	9	0	0.00%	1	11.11%
Uned Gwasanaethau Cymraeg	17	0	0.00%	17	100%
Gwasanaethau Celfyddydau	105	1	0.95%	28	26.67%
Cymorth Cyflogaeth	70	1	1.43%	6	8.57%
Datblygu Cymunedol	15	0	0.00%	1	6.67%
Cyfanswm	351	4	1.14%	67	19.09%

Mae swyddog sy'n siaradwr Cymraeg ar gael ar draws pob maes gwasanaeth ond mae heriau mewn perthynas â sicrhau bod modd manteisio ar wasanaethau Cymraeg i gwsmeriaid o ran gwasanaethau lle mae lleoliadau cyflawni lluosog. Mae hyn yn arbennig o wir am lyfrgelloedd a darpariaeth Cymorth Cyflogaeth. Serch hynny, aethpwyd i'r afael â rhai o hyn trwy gofrestru staff ar gyrsiau gloywi iaith a rhyddhau staff ar gyfer cymysgedd o gyrsiau lefel sylfaenol a chysiau lefel uwch. Mae mabwysiadu darpariaeth gyfunol ar gyfer cymorth cyflogaeth yn gwneud darparu gwasanaeth Cymraeg ar-lein yn haws gan fod modd i staff fentora o un lleoliad heb fod angen teithio ar draws y sir i ddarparu'r gwasanaeth. Cydnabyddir bod angen denu siaradwyr Cymraeg i feysydd gwasanaeth sy'n or-ddibynnol ar 1 aelod o staff am ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg, neu yn achos y prosiect Ysbrydoli i Weithio lle nad oes modd i unrhyw un o'r garfan fach ddarparu'r gwasanaeth yma. (Dylid nodi, fodd bynnag, fod y garfan yma wedi'i leoli o fewn Addysg i Oedolion, felly mae modd i gydweithwyr ddarparu cymorth ar gyfer cyflwyno gwasanaeth cyfrwng Cymraeg pan fo angen).

Mae staff yn effro i bwysigrwydd cynnig gwasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg ac yn effro o'r systemau ar waith yn eu meysydd gwasanaeth i sicrhau bod modd cyflawni hyn. Bu trosiant staff sylweddol yn ystod y flwyddyn a chafodd rhagor o staff achlysurol eu cyflogi i weithio mewn meysydd allweddol megis llyfrgelloedd. Caiff sesiwn ymsefydlu'r gwasanaeth ei roi i bob aelod newydd o staff fel eu bod nhw'n effro i ofynion y Gymraeg. Mae'n ofynnol hefyd i bob aelod o staff fynychu sesiwn ymsefydlu gorfforaethol sy'n cynnwys cyflwyniad ar Safonau'r Gymraeg a beth mae hyn yn ei olygu'n ymarferol ar gyfer darparu gwasanaethau. Mae'n ofynnol i bob aelod o staff sydd heb unrhyw wybodaeth o'r Gymraeg ddilyn hyfforddiant Cymraeg Lefel 1.

Mae staff yn eglur o ran y gofyniad i nodi dewis iaith unigolyn ac i ymateb i unrhyw ohebiaeth sydd wedi dod i law yn yr iaith o'i ddewis. Mae datblygu dull cydgysylltiedig ar gyfer cofnodi'r wybodaeth

yma yn her o hyd ac yn un sy'n gyffredin ar draws gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru yn amodol ar y safon yma.

Mae 50% o'r rheolwyr gwasanaeth yn rhugl yn y Gymraeg, yn ogystal â'r Cyfarwyddwr Gwasanaeth, fel bod modd cynnal yr adolygiadau cyflawniad a chyfarfodydd 1:1 rhwng y rheolwyr yma a'r Cyfarwyddwr Gwasanaeth yn Gymraeg. Yn ogystal â hynny, mae holl ohebiaeth rhyngddyn nhw yn cael ei chynnal yn Gymraeg gan mai dyma eu dull naturiol o gyfathrebu (oni bai bod siaradwyr Saesneg yn rhan o'r ohebiaeth, lle byddan nhw'n mynd yn ôl at siarad Saesneg). Mae'r Cyfarwyddwr Gwasanaeth a Chyfarwyddwr Iechyd a Diogelwch y Cyhoedd a Gwasanaethau Cymuned hefyd yn cynnal eu cyfarfodydd 1:1 yn Gymraeg.

Mae hyn hefyd yn golygu bod modd delio ag unrhyw faterion sy'n ymwneud ag Adnoddau Dynol yn Gymraeg a hyrwyddo'r cynnig mewn perthynas â Safonau 101-109 ymhlith gweithlu'r gwasanaethau ehangach.

Mae holl ddogfennau a chyhoeddusrwydd ysgrifenedig yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg perthnasol. Mae pob neges cyfryngau cymdeithasol yn ddwyieithog ac mae newidiadau i dudalennau gwe yn cael eu hanfon i'w cyfieithu fel bod unrhyw newidiadau ar gael yn y ddwy iaith ar yr un pryd.

Does dim cwyn swyddogol wedi bod mewn perthynas â chynnig Gymraeg gwasanaethau cymuned.

Mae rhai adrannau o Wasanaethau Cymuned yn comisiynu darparwyr trydydd parti i gefnogi eu gwaith er enghraifft, mae nifer o glybiau gwaith Cymunedau am Waith a Mwy a sesiynau Dydd Gwener Digidol yn cael eu darparu gan sefydliadau trydydd parti. Manteisiwyd ar gymorth yr Uned Gwasanaethau Cymraeg i sicrhau bod y Cytundebau Lefel Gwasanaeth gyda'r holl bartïon wedi'u comisiynu yn tynnu sylw at y safonau penodol mae rhaid iddyn nhw eu bodloni. Mae elfen yma'r contract yn destun monitro gan y Garfan Gomisiynu.

Mae'r rhan fwyaf o wefannau'n llwyr ddwyieithog. Fodd bynnag, mae heriau o ran sicrhau bod pob gwefan yn cydymffurfio'n llawn. Manteisiwyd ar gyllid i ddatblygu gwefan hollgynhwysol ar gyfer casgliadau lleol a threftadaeth sy'n rhoi cyfle i wella'r hyn sydd ar gael ar hyn o bryd gan sicrhau cydymffurfiaeth lawn o'r cychwyn cyntaf.

Mae'n werth nodi bod y Gwasanaeth Llyfrgelloedd yn rhagori ar y dangosydd ansawdd presennol wedi'i nodi gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â gwariant canrannol ar lyfrau ac adnoddau Cymraeg ar-lein. Effaith hyn oedd cynyddu nifer y benthyciadau llyfrau Cymraeg sy'n tueddu profi'r ffaith bod modd i ni, fel gwasanaethau, greu galw am wasanaethau yn Gymraeg yn hytrach na bod yn ymatebol.

Mae'r meysydd gwasanaeth yn glir o ran sut maen nhw'n cyfrannu at Strategaeth Bum Mlynedd y Cyngor ar gyfer Hyrwyddo'r Gymraeg 2016-21 a byddan nhw'n cyfrannu at ddatblygu targedau'r Cynllun Gweithredu ar gyfer y Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu 5 Mlynedd nesaf sy'n cael ei datblygu ar hyn o bryd.

Mae heriau mewn perthynas â recriwtio Cyfieithwyr sy'n tynnu sylw at bwysigrwydd recriwtio siaradwyr Cymraeg rhugl lle bynnag y bo modd er mwyn iddynt allu darparu gwybodaeth yn ddwyieithog heb fod angen galw ar y gwasanaeth cyfieithu. Fodd bynnag, dydy hyn ddim bob amser yn profi i fod yn hawdd. Mae rheolwyr y Cyngor yn annog aelodau staff sydd ar hyn o bryd ar Lefel 2/3 i symud ymlaen i hyfforddiant lefel uwch.

Mae asesiad o'r effaith ar y Gymraeg wedi'i gynnal ar gynnig i ddatblygu fframwaith rhanbarthol ar gyfer cyflogadwyedd ac mae'r Uwch Swyddog Cydymffurfiaeth a Pholisi'r Gymraeg wedi rhoi cyngor ar sut i wella effaith gadarnhaol y cynnig ar y Gymraeg.

Gwasanaethau Hamdden, Parciau, Cefn Gwlad a Phrofedigaeth, Atyniadau Ymwelwyr a Threftadaeth

Gwasanaethau Hamdden

- Cynhaliodd Gwasanaethau Cymraeg archwiliad ar negeseuon cyfryngau cymdeithasol yr adran. Roedd yr adroddiad yn nodi nad oedd pob neges yn ddwyieithog.
- Mae'r rhan fwyaf o staff rheng flaen a phob gweithiwr newydd wedi cwblhau 'Cwrs Cymraeg Lefel 1'

Chwaraeon ac Iechyd RhCT

- Cedwir at holl bolisiau'r Gymraeg y Cyngor. Mae'r holl negeseuon cyfryngau cymdeithasol a deunydd marchnata yn cael eu rhannu'n ddwyieithog. Mae dau aelod o staff wedi cael cymorth i fynychu 'Cwrs Cymraeg Lefel 2'.

Gwasanaethau Profedigaethau

- Mae'r holl arwyddion ar y safle yn ddwyieithog ac mae gwaith papur RhCT hefyd yn ddwyieithog. Fodd bynnag, dydy rhywfaint o'r gwaith papur statudol (ffurflenni meddygol) ddim yn ddwyieithog. Does dim modd i RhCT newid hyn, byddai angen iddo fod yn gyfarwyddyd gan Lywodraeth Cymru.
- Caiff gwasanaethau Cymraeg eu cynnig gan y trefnwyr angladdau.

Treftadaeth ac Atyniadau i Ymwelwyr

- Cedwir at bob polisi'r Gymraeg. Mae'r holl lwyfannau digidol, arwyddion a chopïau caled marchnata yn ddwyieithog.
- Mae staff wedi cael cymorth i fynychu 'Cwrs Cymraeg Lefel 2'.

Chwarae a Parciau

- Cedwir at bob polisi'r Gymraeg gydag arwyddion a gwybodaeth ddwyieithog ar bob safle. Mae gwybodaeth ar-lein hefyd yn ddwyieithog.
- Cefnogir staff i fynychu'r 'Cwrs Cymraeg Lefel 2', ac mae un aelod o staff yn mynychu.

Canolfannau Cymuned

- Mae holl arwyddion swyddogol a gwybodaeth ddigidol y Cyngor yn cydymffurfio â pholisiau'r Gymraeg
- Mae pwyllgorau rheoli gwirfoddol y ganolfan gymuned yn cael eu cefnogi i ddeall polisiau'r Cyngor a chydymffurfio â nhw.

Cefn Gwlad

- Cedwir at bolisi'r Gymraeg. Mae pob arwydd a llythyr yn ddwyieithog. Cynhelir yr asesiad effaith ar y Gymraeg ar bob Adroddiad o Benderfyniad Dirprwyedig ac Adroddiadau Cabinet.

Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant

Mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn dda iawn ac fel Cyngor rydyn ni'n parhau i sicrhau mynediad cyflym i gyhoeddiadau a chyfathrebiadau cyfrwng Cymraeg, datblygiad sgiliau Cymraeg yn y gweithle ac yn ehangu darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar draws y Fwrdeistref Sirol.

- Mae buddsoddiad sylweddol mewn addysg cyfrwng Cymraeg yng Nghwm Cynon gyda gwaith gwella parhaus yn Ysgol Gynradd Gymraeg Aberdâr ac Ysgol Gyfun Rhydywaun.
- Mae digon o leoedd gwag mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg ar draws y Fwrdeistref Sirol i fodloni unrhyw dwf yn y galw.
- Mae datblygiad ysgol cyfrwng Cymraeg newydd yn Rhydfelen ac ysgol newydd ar gyfer Ysgol Llyn y Forwyn ar y gweill. Yn ogystal, mae gwelliannau sylweddol yn y sector cyfrwng Cymraeg yn y Dolau yn cael eu datblygu.
- Mae amlen ariannu Band B wedi'i gwella'n sylweddol a'r buddsoddiad gwerth £252miliwn sy'n cynnwys cynigion ar gyfer ysgol pob oed newydd ar gyfer Ysgol Cwm Rhondda a chyfleusterau ysgol uwchradd newydd ar gyfer Ysgol Llanhari.
- Bu buddsoddiad helaeth mewn lleoliadau gofal plant a blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg wedi'u cydleoeli ar safleoedd ysgol gan gynnwys Ysgol Gynradd Dolau (gan gynnwys yr Uned Gymraeg); Ysgol Gynradd Gymraeg Abercynon; Ysgol Gynradd Gymraeg Aberdâr; Ysgol Gynradd Gymraeg Evan James; Ysgol Gynradd Gymraeg Ynyswen; YGG Llantrisant ac Ysgol Llanhari. Mae 4 cynnig pellach wedi'u cyflwyno i LIC i'w hystyried.
- Mae gan RUT y nifer uchaf o blant 7 oed ar draws y rhanbarth sy'n mynychu addysg cyfrwng Cymraeg, a bydd y cynlluniau uchelgeisiol yn sicrhau twf pellach.
- Ymgynghorwyd yn eang ar y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg a luniwyd ar y cyd, a chraffwyd arno. Mae mandad clir ar gyfer cyflawni'r Cynllun rhwng 2022 a 2032 ac ar gyfer datblygu cynlluniau cyflawni blynyddol i sicrhau ei bod yn cael ei weithredu'n effeithiol.
- Mae'r Cyngor wedi cynnal ei ymdrech i gefnogi'r Gymraeg drwy'r cyfnod anodd yma, gan barhau i ddiwallu anghenion dysgwyr a darparu parhad yn yr iaith a hygyrchedd drwyddi draw. Fe wnaethon ni barhau i gyfathrebu a darparu gwasanaethau'n ddwyieithog drwy gydol y pandemig, gan gynnwys canllawiau i ysgolion, rhieni a gwarcheidwaid, arwyddion ysgol newydd a'r holl negeseuon cyfryngau cymdeithasol.
- Rydyn ni wedi parhau i gefnogi ein Cylchoedd Meithrin i aros ar agor trwy gynorthwyo gydag arwyddion, cyfarpar diogelu personol, hylif diheintio dwylo, thermomedrau, sgriniau tisian a dogfennau canllaw i gefnogi darpariaeth blynyddoedd cynnar. Cafodd cymorth parhaus ei roi i deuluoedd yn y gymuned drwy gydol y cyfyngiadau symud, gyda lleoedd ar gael i blant Rhaglen Dechrau'n Deg a gofal cofleidiol mawr ei angen i deuluoedd agored i niwed a phlant gweithwyr allweddol. Trwy hybiau gofal plant yr haf, cafodd lleoliadau blynyddoedd cynnar eu cefnogi i aros ar agor i gynnig darpariaeth cyn-ysgol a gweithgareddau gofal plant trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Roedd darpariaeth Gymraeg ar gael yn ein hybiau gofal plant yn ystod y cyfyngiadau symud ac yn ein clybiau gwyliau haf ysgol a darpariaeth Rhaglen Gwella Gwyliau'r Ysgol (SHEP). Roedd hyn yn rhoi cyfle mawr ei angen i blant ryngweithio a chyfathrebu yn Gymraeg.
- Mae'r Gyfarwyddiaeth Addysg yn parhau i weithio'n gynyddol i gyflwyno ein Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg, sy'n dangos ymrwymiad cryf i ddatblygu a gwella nifer y lleoedd i ddisgyblion gael eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg newydd wedi'i lunio ar y cyd â phartneriaid allweddol, ac ymgynghorwyd yn eang arno. Mae'r cynllun drafft wedi'i ddiweddarau a chafodd ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifainc a'r Cabinet ym mis Rhagfyr 2021. Bydd Grŵp Strategol Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yn cael ei sefydlu yn nhymor y gwanwyn a bydd yn cyfarfod bob tymor i gytuno, monitro a gwerthuso gweithrediad y cynllun gwaith blynyddol. Bydd y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg presennol yn aros yn ei le nes bod Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo'r Cynllun 10 mlynedd ar gyfer 2022-2032.
- Mae'r Cyngor wedi datblygu lleoliadau gofal plant a blynyddoedd cynnar newydd pwrpasol ac wedi addasu adeiladau ysgol i ateb y galw ar safleoedd strategol allweddol. Mae'r ddarpariaeth blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg wedi'i ehangu a'i hariannu gan ffrydiau cyllido Grant Cyfalaf Cyfrwng Cymraeg a Gofal Plant Llywodraeth Cymru. Mae gwaith i

ddatblygu'r prosiectau hyn wedi parhau drwy'r pandemig ac mae'n cynnwys Ysgol Gynradd Dolau, Ysgol Gynradd Gymraeg Abercynon, Ysgol Gynradd Gymraeg Aberdâr, Ysgol Gynradd Gymraeg Ynyswen, Ysgol Gynradd Gymraeg Llantrisant ac Ysgol Gynradd Gymraeg Evan James.

- Mae'r Cyngor wedi parhau i symud ymlaen gydag estyniad i Ysgol Gynradd Gymraeg Aberdâr gyda neuadd fwy, ac mae'r gwaith yn cynnwys darpariaeth feithrin newydd fel y manylir uchod. Bydd y prosiect yma'n darparu capasiti cyfrwng Cymraeg ychwanegol ym mhen uchaf Cwm Cynon ac yn gwella'r continwmm iaith i ddisgyblion ifainc.
- Yn y sector uwchradd, mae buddsoddiad o £12.1 miliwn yn cael ei wneud yn rhan o Fand B o Raglen Ysgolion a Cholegau'r 21^{ain} Ganrif a bydd yn cynyddu nifer y lleoedd cyfrwng Cymraeg yn Ysgol Rhydywaun o 1,038 i 1,225, sef cynnydd o 187 disgybl. Bydd y gwaith yn cynnwys bloc o wyth ystafell ddsbarth newydd gydag ystafelloedd cymunedol, cyfleusterau drama a cherddoriaeth, ynghyd â derbynfa newydd i'r ysgol, neuadd chwaraeon, ystafell ffitrwydd ac ystafelloedd newid. Bydd modd i'r gymuned gael mynediad i rai o'r cyfleusterau hyn hefyd yn rhan o'r datblygiad.
- Bydd buddsoddiad o £3.69 miliwn ar gyfer Ysgol Gynradd Gymraeg Aberdâr yn cynyddu nifer y lleoedd Cyfrwng Cymraeg sy'n cael eu cynnig gan yr ysgol yng Nghwmdâr i 480, sef cynnydd o 48 disgybl. Mae'r datblygiad yn cynnwys adeiladu pedair ystafell ddsbarth newydd, ymestyn neuadd yr ysgol, darparu ardal awyr agored newydd a chynyddu lleoedd parcio. Mae'r prosiect cyffredinol hefyd yn cynnwys cyfleuster gofal plant newydd ar y safle trwy'r Grant Cyfalaf Addysg Cyfrwng Cymraeg.
- Yn rhan o gynigion cyfrwng Cymraeg ehangach Cwm Cynon, trosglwyddodd Ysgol Gynradd Gymuned Penderyn o ysgol dwy iaith i ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg ym mis Medi 2021.
- Mae gwaith i symud estyniad newydd yn ei blaen yn Ysgol Gynradd Dolau yn mynd rhagddo, i fodloni'r galw am gapasiti a grëwyd gan ddatblygiadau tai sylweddol. Bydd yr estyniad yma'n darparu capasiti ychwanegol ar gyfer disgyblion cyfrwng Cymraeg gan wasanaethu'r gymuned ehangach a'r datblygiad tai newydd. Bydd y cynnydd yma mewn niferoedd hefyd yn cefnogi Ysgol Llanhari i gynyddu niferoedd disgyblion yn y cyfnod uwchradd.
- Mae'r Cyngor wedi sicrhau cymeradwyaeth i agor ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg newydd ym Mhontypridd/Rhydfelen yn rhan o gynigion trefniadaeth ysgolion ehangach. Bydd hyn yn gweld cynnydd yng nghapasiti ysgolion cynradd, gan ychwanegu 93 o leoedd i ddisgyblion a chan wella'r cynnig cyfrwng Cymraeg yn yr ardal yn sylweddol.
- Mae'r ALI wedi sefydlu darpariaeth cam 4 cyfrwng Cymraeg i ddiwallu'r angen cynyddol yn y sector.
- Mae'r ALI wedi sefydlu Grŵp Marchnata Cyfrwng Cymraeg ac wedi penodi swyddog graddedig i sicrhau twf yn y sector Cymraeg a chyfrwng Cymraeg.

Cymorth o ran datblygiad y Gymraeg

- Yn ddiweddar mae Consortiwm Canolbarth y De (CCD) wedi ysgrifennu llythyr ar y cyd gyda Chadeiryddion Y Ffederasiwn (Penaethiaid Cynradd Cyfrwng Cymraeg) a Gyda'n Gilydd (Penaethiaid Uwchradd Cyfrwng Cymraeg) at Weinidog y Gymraeg ac Addysg yn canolbwyntio ar yr heriau sy'n wynebu'r sector cyfrwng Cymraeg ac atebion posibl. Mae'r rhain yn cynnwys Prinder Ymarferwyr cyfrwng Cymraeg; Cymwysterau cyfrwng Cymraeg; a Chymorth ar gyfer ADY yn y Sector Cynradd. Mae'r rhanbarth yn cyfarfod i drafod camau gweithredu i symud hyn ymlaen. Mae CCD wedi rhoi cyllid o £30,000 i Gyda'n Gilydd (Cymdeithas Penaethiaid Uwchradd Cyfrwng Cymraeg) y flwyddyn ariannol yma i ddatblygu darpariaeth bwrpasol ar gyfer y sector.
- Mae'r gwasanaeth rhanbarthol yn rhoi cyllid ychwanegol o £10,000 i Gyda'n Gilydd er mwyn iddyn nhw weithio ochr yn ochr â CBAC i ddatblygu cymwysterau galwedigaethol Lefel 3 cyfrwng Cymraeg:

- Cymraeg Campus: Mae tair ysgol gynradd (3.3%) gyda ni sydd wedi ennill y wobwr efydd, un (5.9%) ysgol uwchradd, naw (9.8%) ysgol gynradd ac un (20%) ysgol pob oed yn gweithio tuag at y wobwr efydd. Mae un ysgol gynradd (1.1%) yn gweithio tuag at y wobwr arian.
- Siarter Iaith: Mae un ysgol gynradd (1.1%) wedi ennill y wobwr arian ac mae dwy (2.2%) ysgol gynradd yn gweithio tuag at y wobwr arian.
- Mae gan yr ALI strategaeth trochi Cymraeg ar gyfer unrhyw ddisgyblion sy'n dymuno integreiddio eu hunain i addysg cyfrwng Cymraeg. Ar gyfer 2020 -21, trosglwyddodd 61 o ddisgyblion o addysg cyfrwng Saesneg i addysg cyfrwng Cymraeg. Cafodd pob un eu cefnogi'n llwyddiannus gan yr ysgolion oedd yn eu derbyn.

Ffyniant a Datblygu

Mae'r Gwasanaeth wedi parhau i weithio'n agos gyda'r Uned Gwasanaethau Cymraeg i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Mae'r holl ddogfennau a gwasanaethau ar gael yn ddwyieithog, gan gynnwys yr holl ohebiaeth a chyhoeddiadau. Mae gan y gwasanaeth hefyd nifer o staff sy'n gallu cyfathrebu â defnyddwyr gwasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r gwasanaeth hefyd wedi gweithio ochr yn ochr â'r Uned Gwasanaethau Cymraeg i sicrhau bod yr holl dudalennau gwe a diweddariadau cyfryngau cymdeithasol yn ddwyieithog.

Mae'r gwasanaeth yn mynd ati'n weithredol i hyrwyddo'r Gymraeg yn y gweithle trwy annog staff i ddysgu a siarad Cymraeg. Yn ogystal â hyn, mae rhaid i staff sydd wedi cael dyrchafiad yn y gwasanaeth fynd ar gwrs Cymraeg.

Ceisiwyd cyngor gan Uned Gwasanaethau Cymraeg y Cyngor mewn perthynas â chwblhau Asesiadau o'r Effaith ar y Gymraeg ar gyfer prosiectau/adroddiadau a gyflwynir gan y gwasanaeth.

Mae'r adran Polisi Cynllunio yn ymgysylltu'n rheolaidd â charfan Gwasanaethau Cymraeg y Cyngor i sicrhau bod elfennau lluosog y gwaith yn cael eu cyfieithu fel y bo'n briodol. Mae hyn yn cynnwys dogfennau ffurfiol, adroddiadau a hefyd y tudalennau gwefan presennol a'r rhai sy'n datblygu. Mae hyn hefyd yn cynnwys yr ymgynghoriadau amrywiol ac achlysurol rydyn ni'n eu cynnal.

Yn ogystal, mae'r broses statudol o baratoi'r CDLI yn gofyn am Arfarniad o Gynaliadwyedd/Asesiad Amgylcheddol Strategol ar gyfer pob cam ffurfiol o'i baratoi a'r ddogfen orffenedig. Rydyn ni wedi penderfynu esblygu'r broses yma drwy ymgorffori elfennau o Fesur y Gymraeg a'r Ddeddf Cydraddoldeb ym mhroses asesu'r CDLI yma. Gelwir hyn yn Asesiad Cynaliadwyedd Integredig.

Mae'r iaith Gymraeg yn rhan bwysig o ddiwylliant Cymru, ac mae wedi cael ei chydabod yn Strategaeth Twristiaeth Croeso RhCT. Mae ymwelwyr yn cael eu cyflwyno i'r iaith yn neunydd marchnata twristiaeth mewn ffordd hwyl a chynhwysol. Mae busnesau twristiaeth hefyd yn cael eu hannog i hyrwyddo'r iaith Gymraeg yn bwynt gwerthu unigryw. Mae'r Gwasanaeth yn hyrwyddo'r Gymraeg yn y gweithle yn weithredol trwy annog staff i ddysgu a siarad Cymraeg, ac mae dau aelod o'r Garfan Twristiaeth yn mynychu cwrs Lefel 2 yn wythnosol.

Mae'r Adran Dwristiaeth yn parhau i ohebu yn yr iaith a dderbyniwyd. Cafodd aelodau'r Hwb Twristiaeth y dewis i dderbyn gohebiaeth yn y Gymraeg neu'r Saesneg. Bydd anogaeth i ddefnyddio'r Gymraeg a diwylliant a chynnyrch Cymreig yn eu lleoliadau yn deillio o gyfarfodydd yr Hwb a'r siaradwyr gwadd/arfer gorau.

Mae'r ffurflen Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg newydd wedi'i chwblhau a'i thrafod mewn gweithgor strategol.

Bydd busnesau i ymwelwyr yn cael y cyfle i hyrwyddo'r unigrywiaeth Gymreig yn eu cynigion trwy brofiadau, iaith, cynnyrch bwyd, gwasanaethau, cynnyrch, a diwylliant. Annog rhanddeiliaid i roi croeso 'Cymreig', gan ddechrau gyda'r defnydd o eirfa syml gan staff sy'n wynebu'r cyhoedd. Bydd cymorth yn cael ei gynnig i addysgu a hyfforddi rhanddeiliaid.

Mae deunydd twristiaeth yn cael ei lunio'n ddwyieithog yn unol â Safonau'r Gymraeg Llywodraeth Cymru ac mae unrhyw geisiadau am newid gan yr adran Gyfieithu yn cydymffurfio. Er enghraifft, Canllaw i Ymwelwyr RhCT newydd.

Chwaraeodd y gwasanaeth ran flaenllaw yn y gwaith o sicrhau RhCT fel lleoliad Eisteddfod Genedlaethol 2024 a fydd yn gyfle sylweddol i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y Fwrdeistref Sirol.

Bydd y Garfan Achlysuron yn edrych ar barodrwydd o 2022 ymlaen i weld a oes performwyr Siôn Corn sy'n siarad Cymraeg ar gael, i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol mewn achlysuron, a bod y Gymraeg yn cael ei hyrwyddo cystal ag y bo modd.

Gwasanaethau i Blant

Mae'r Gwasanaethau i Blant yn parhau i gydymffurfio â'r Safonau Cymraeg sylfaenol. Mae pob aelod o staff yn gwybod am y gofynion o ran y Gymraeg a sut bydd hyn yn effeithio ar ei faes gwasanaeth. Mae gwasanaethau rheng flaen, sy'n ymdrin yn uniongyrchol â defnyddwyr gwasanaethau, yn gwneud cynnig gweithredol i gyfathrebu yn Gymraeg ac mae trefniadau wedi cael eu gwneud gyda siaradwyr Cymraeg sy'n rhan o'r gwasanaeth i ymdrin ag ymholiadau o'r fath yn ôl yr angen. Mae defnyddwyr gwasanaethau sy'n dewis cyfathrebu yn Gymraeg yn cael eu nodi ar system WICCIS.

Mae staff yn cael eu hannog a'u cefnogi i ymgymryd â hyfforddiant fydd yn eu galluogi i ddysgu Cymraeg. Mae gwybodaeth wedi cael ei rhoi i reolwyr a staff mewn cyfarfodydd ac maen nhw wedi ymgymryd â modiwlau e-ddysgu mewn perthynas â'r Gymraeg. Caiff unrhyw ddiweddariadau eu rhoi i'r staff mewn cyfarfodydd carfan. Mae'r holl gyhoeddiadau yn ddwyieithog.

Adnoddau Dynol

Mae'r garfan lechyd a Diogelwch wedi adolygu'n ffurfiol holl Bolisïau lechyd a Diogelwch y Cyngor a llawer o'r canllawiau amrywiol a dogfennau eraill a luniwyd gan y garfan. Lle mae diwygiadau wedi'u gwneud, mae polisïau a dogfennau wedi'u cyflwyno i'w cyfieithu.

Yn dilyn cais gan y gwasanaethau Cymraeg a chais dilynol gan Gomisiynydd y Gymraeg, rhoddodd Cadw'n lach yn y Gwaith dystiolaeth o ble rydyn ni wedi gweithredu safon 95-97 fel prosiect, gan ddarparu copi o'n dogfen dendro derfynol ar gyfer ein gwerthusiad allanol. Bydd yr adroddiad terfynol yn cael ei gyhoeddi yn Gymraeg ynghyd â thystiolaeth ar gyfer achlysuron cyhoeddus - gan gynnwys posteri dwyieithog, fideos ac enghreifftiau hyfforddi i gyd yn Gymraeg.

Am y tro cyntaf mewn proses Rheoli Newid, oherwydd maint a phroffil y prosiect, lluniwyd a chyhoeddwyd y deunyddiau ymgynghori ar gyfer yr Adolygiad ar Ddyletswyddau, Tâl a Graddau Gwaith Cymdeithasol 2021 yn ddwyieithog. Yn rhan o'r gweithredu, aseswyd yr holl fylchau ynghylch dewis a sgiliau Cymraeg a gofynnwyd am gadarnhad o'r data gan unigolion sy'n llofnodi contractau newydd.

Wrth i bolisiâu a phrosesau gael eu diwygio a'u haddasu ar gyfer gweithio hyblyg a chanlyniadau Covid, caiff pob un ei gyfieithu a'i gadw'n ddwyieithog.

Yn rhan o waith ITrent rydyn ni'n parhau i asesu dewis a gallu iaith aelodau staff ac yn diweddarau systemau yn unol â hynny.

Mae'r garfan Amrywiaeth a Chynhwysiant yn gweithio'n agos gyda'r garfan gwasanaethau Cymraeg ar y broses asesu effaith. Caiff safonau Cymraeg eu bodloni gan y garfan mewn achlysuron/erthyglau ac ati. Yn anffodus, mae unig siaradwr Cymraeg y garfan wedi gadael y sefydliad, ond mae gyda ni ddysgwr arall.

Gwasanaethau Cerbydau'r Cyngor

Mae Safonau'r Gymraeg yn cael eu hystyried wrth recriwtio ac mae gofynion y Gymraeg wedi'u hymgorffori yn y fersiwn diweddaraf o ddisgrifiadau swydd y Gwasanaeth.

O fewn yr ailstrwythuro diweddar, mae'n ofynnol i unrhyw aelod o staff sydd wedi'i symud i swydd newydd gwblhau cwrs Lefel 1 – Sgiliau Cymraeg ac mae'n ofynnol i unrhyw un sy'n dechrau o'r newydd yn y garfan gyflawni'r cwrs hyfforddi yma hefyd.

Er nad ydy Gwasanaethau Cerbydau'r Cyngor yn delio'n uniongyrchol â'r cyhoedd yn aml, byddai unrhyw ohebiaeth fyddai'n dod i law yn Gymraeg yn cael ei hateb yn Gymraeg.

Ar brydiau, mae ceisiadau yn dod i law am waith graffig dwyieithog ar gerbydau a chyfarwyddiadau dwyieithog mewn cerbydau sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn. (Dyma nodwedd unigryw). Hefyd, mae holl arwyddion mewnol ac allanol cerbydau (lle mae deddfwriaeth yn caniatáu hynny) yn ddwyieithog. Os bydd angen dogfennaeth at ddefnydd y cyhoedd, mae hyn hefyd yn ddwyieithog.

Gwasanaeth Cyfrifeg a Rheoli Cyflawniad

- Ceisio cyngor gan Uned Gwasanaethau Cymraeg y Cyngor yn nhermau gofynion dwyieithog o ran cyhoeddi dogfennau statudol (Datganiad o Gyfrifon ac Adroddiad Cyflawniad Corfforaethol y Cyngor wedi'u llunio'n ddwyieithog);
- Rhoi canllawiau gweithredol ar waith i helpu staff (e.e. cronfa ganolog i gasglu dewis iaith cwsmeriaid);
- Heb dderbyn unrhyw gwynion gan y cyhoedd ynglŷn ag achosion o beidio â chydymffurfio â Safonau'r Gymraeg;
- Mae gan 7 swyddog sgiliau iaith lefel 4 neu 5;

Eiddo'r Cyngor

- Mae'r gwasanaeth yn parhau i ymrwymo i Safonau'r Gymraeg ac yn sicrhau bod yr holl ddogfennau perthnasol yn cael eu cyfieithu mewn da bryd.
- Mae arwyddion yn y gweithle ac arwyddion allanol yn cael eu monitro gan y Gwasanaeth.
- Mae derbynfeydd, o dan gyfrifoldeb Eiddo'r Cyngor, wedi cael eu gwella a'u monitro i gydymffurfio â'r Safon.
- Caiff staff eu hatgoffa o'r Safonau mewn Cyfarfodydd Adran.
- Dydy'r gwasanaeth ddim wedi derbyn unrhyw gwynion.

- Roedd proses ddiweddar y Strategaeth Gwefru Cerbydau Trydan yn ymgysylltu'n llawn â'r garfan gwasanaethau Cymraeg ac yn cymryd sylwadau i ystyriaeth wrth lunio'r strategaeth a'r adroddiad ategol. Yna cafodd y strategaeth a'r adroddiad eu trafod gan y Panel Adolygu (Newydd) a chafwyd ymateb cadarnhaol iawn.

Gwasanaethau Pensiynau, Caffael a Thrafodion

Refeniw a Budd-daliadau:

- Adolygiad llawn o dudalennau gwe a gwasanaethau/systemau ar-lein i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â phrotocolau allweddol wedi'u nodi gan y Safonau.
- Diweddarau ffeiliau achos gyda dangosydd lle mae dewis iaith wedi'i nodi ar gyfer cyswllt cyfrwng Cymraeg i sicrhau bod hyn yn cael ei ddarparu, er bod galw yn gyfyngedig.
- Eitem agenda safonol yng nghyfarfodydd y Garfan Reoli.

Pensiynau

- Mae dogfennau a chyhoeddiadau yn ymwneud â phensiwn ar gael yn ddwyieithog
- Gwefan a Hunan Wasanaeth Aelodau yn ddwyieithog

Cyflogres a Thaliadau

- Mae cyfloglenni a'r system recriwtio'n ddwyieithog

Caffael:

- Mae gan y Gwasanaethau Caffael berthynas waith gadarnhaol gyda Charfan Safonau'r Gymraeg a'r Gwasanaeth Cyfieithu.
- Caiff gofynion eu cynnwys yn y broses gaffael ar bob lefel ac mae mentrau uwch i hyrwyddo a gwella Safonau'r Gymraeg yn y gadwyn gyflenwi yn cael eu cefnogi'n weithredol trwy hyrwyddo'r 'Canllaw Partneriaid Comisiynu'.
- Rydyn ni hefyd wedi gweithio gydag Uned Gwasanaethau Cymraeg i lunio llawlyfr i gontractwyr ei ddefnyddio. Mae'r llawlyfr yma wedi cael ei lunio i helpu a chefnogi staff y Cyngor a Chontractwyr i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg perthnasol sy'n gofyn am arwyddion dwyieithog.

Gwasanaethau Cludiant

Mae'r Gwasanaeth yn sicrhau bod y Polisi, Gwybodaeth a Threfniadau Teithio gan Ddysgwyr yn cydymffurfio'n llawn â'r Safonau diweddaraf. Dydy'r iaith Gymraeg ddim yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth ddarparu gwasanaethau. Mae llythyrau safonol ar gyfer cynulleidfaoedd eang yn ddwyieithog ac mae amserlenni bysys wrth ochr y ffordd, yn ogystal â'r holl ddeunydd sy'n hyrwyddo gweithgareddau'r Gwasanaeth ar wefan y Cyngor, yn Gymraeg a Saesneg.

Mae pob rhiant yn cael cyfle i gyfathrebu â'r Gwasanaeth yn Gymraeg a chaiff cofnodion eu cadw. Gadawodd siaradwr Cymraeg rhugl y gwasanaeth yn ystod 2021, gan adael dim ond un aelod o staff gyda gwybodaeth ddigonol o Gymraeg llafar ac ysgrifenedig. Yn ystod 2021, dderbyniodd y Gwasanaeth ddim ceisiadau am ohebiaeth na galwad ffôn gan drigolion oedd yn dymuno sgwrsio yn Gymraeg. Eto, doedd dim cwynion am ddefnydd y Gwasanaeth o'r Gymraeg yn ystod y cyfnod yma.

Yn y ddwy flynedd diwethaf, mae gostyngiad bach yn nifer y disgyblion sy'n cael eu cludo i ysgolion cyfrwng Cymraeg neu ysgolion dwy iaith, o 3,577 i 3,388. Mae hyn yn cynrychioli 37.06% o'r cyfanswm.

Roedd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ym mis Mehefin 2016 wedi ystyried bod y Polisi, Gwybodaeth a Threfniadau Teithio gan Ddysgwyr yn cael effaith gadarnhaol iawn ar y gymuned Gymraeg. Roedd y meini prawf ar gyfer cludiant ysgol yn gyson ac yn deg. Cafodd nifer o anghysondebau yn y ddarpariaeth eu dileu o fis Medi 2018, ond ni fu dim ers y dyddiad hwnnw.

Y Gwasanaethau Cyfreithiol

Dydy'r Gwasanaethau Cyfreithiol ddim yn wasanaeth rheng flaen a phrin iawn yw ei gyswllt â thrigolion ac aelodau'r cyhoedd. Fodd bynnag, mae Hysbysiadau Cyfreithiol, Gorchmynion, hysbysebion ar gyfer cau ffyrdd a swyddi gwag Aelodau Cyfetholedig yn cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog, yn ogystal â phresenoldeb Aelodau.

Mae holl ddatganiadau a chyhoeddiadau Etholiad mewn canolfannau Cyfrif yn ddwyieithog.

Mae gan y gwasanaeth nifer o staff sy'n siarad Cymraeg sy'n cynnwys eiriolwyr cyfreithiol ac uwch reolwyr. Mae'r Gwasanaeth felly yn cynnig y cyfle i ohebu â'r Gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg, boed hynny wyneb yn wyneb, yn ysgrifenedig neu dros y ffôn. Mae modd hefyd cynnal achosion sifil a throseddol yn Gymraeg. Mae hyn yn sicrhau bod y personau hynny sy'n dymuno cynnal eu busnes drwy gyfrwng y Gymraeg yn derbyn yr un lefel o wasanaeth â'r rhai sy'n siarad Saesneg, sydd yn ei dro yn sicrhau bod y Cyngor yn parhau i fodloni'r gofynion a nodir yn safonau'r Gymraeg.

Dydy'r gwasanaeth ddim wedi derbyn unrhyw gwynion nac ymchwiliadau gan Gomisiynydd y Gymraeg yn ystod y cyfnod dan sylw yn yr adroddiad yma. Mae'r gwasanaeth yn parhau i gefnogi'r Cyngor yn ei ymlyniad at Safonau'r Gymraeg ac yn cynorthwyo swyddogion o wasanaethau eraill i ymdrin â chwynion gan y Comisiynydd yn ogystal â darparu cyngor cyfreithiol ar gymhwyso'r Safonau'r Gymraeg hynny. Mae'n amlwg bod cydberthynas rhwng gwaith y Gwasanaethau Cyfreithiol a'r Uned Gwasanaethau Cymraeg o ran sicrhau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg a hyrwyddo'r safonau hynny ar draws y Cyngor. Mae perthynas waith agos rhwng y carfanau wedi cynorthwyo'r amcan yma.

Cymunedau Diogel a Thai Cymunedol

Mae pob maes gwasanaeth yn cadw at Bolisi Iaith Corfforaethol y Cyngor ac mae pob dechreuwr newydd yn cyflawni cwrs Hyfforddiant Lefel 1.

- Mae pob gwasanaeth yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg y Cyngor yn enwedig ar gyfer sicrhau bod yr holl ddogfennaeth yn Ddwyieithog.
- Caiff staff eu hannog hefyd i ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg ac i gysylltu ag Uned Gwasanaethau Cymraeg y Cyngor lle bo angen.
- Ni aethpwyd ymlaen â chwyn diweddar a wnaed gan aelod o'r cyhoedd ym mis Medi 2021 i Gomisiynydd y Gymraeg mewn perthynas â safon y Gymraeg a ddefnyddwyd gan swyddog yn ei ymateb e-bost.
- Mae'r Garfan Ceisio Cartref wedi bod yn cysylltu â'r Uned Gwasanaethau Cymraeg i symud ymlaen â'r trefniadau cyfieithu ar gyfer System TG Abris Ceisio Cartref. Bydd y trefniant newydd a chyffrous yn galluogi ymgeiswyr i
- wneud cais am dŷ cymdeithasol, gweld hysbysebion wythnosol am eiddo a gwneud cynnig yn Gymraeg.

- Mae pob contract ar gyfer gwasanaethau cymorth hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i'r darparwyr gael polisiâu Cymraeg ar waith a chydymffurfio â safonau'r Gymraeg sy'n berthnasol i'r contract.

RHONDDA CYNON TAF

RHONDDA CYNON TAF
COUNTY BOROUGH COUNCIL

Welsh Language Standards Report

2021 – 2022

Prepared in accordance with the requirements of the

Welsh Language (Wales) Measure 2011

April 2022

CONTENTS

Introduction	page 3
Welsh Language Services Unit	page 4
Complaints	page 9
Staff Welsh Language Skills	page 12
Training	page 14
Recruiting to Empty Posts	page 14
Contact Details for Further Information	page 14

INTRODUCTION: Welsh Language Standards

Rhondda Cynon Taf received its final Compliance Notice from the Welsh Language Commissioner on 30th September 2015, which outlined the Council's duty to meet 171 of the statutory Welsh Language Standards established by the Welsh Government under the Welsh Language (Wales) Measure 2011. An application to challenge 14 of the Standards was presented to the Commissioner on 29 March 2016. Following consolidation and further consultation, the Welsh Language Commissioner determined that no action should be applied to 9 of the Standards which were subject to challenge and a variation should be applied to 5 of the Standards, which were subject to challenge. The amended Compliance Notice was presented to RCTCBC on 9th September 2016 and may be viewed in full [here](#).

Vision

Rhondda Cynon Taf County Borough Council is committed to creating an environment which encourages its residents to use Welsh in their interaction with the Council and supporting staff to use Welsh in the workplace. In addition to working towards full compliance of the requirements of the Welsh Language Standards, the Council will aim to ensure that it delivers services in line with all key Welsh Government policies and strategies in relation to the Welsh language.

Governance and accountability

In 2014, the Council established a Welsh Language Cabinet Steering Group as a sub-committee of the Council's Cabinet. It is a cross-party group with community representation. The Welsh Language Cabinet Steering Group oversees strategic developments, considers reports from relevant departments on Welsh language issues, makes recommendations to the Council's Cabinet and monitors Council-wide developments. It has responsibility for assessing the Welsh Language Promotion Strategy Action Plan and monitoring the Council's progress as it seeks to meet the Welsh Language Standards.

Links to Council Policies and Priorities

The Council's commitments under the Welsh Language Standards are integrated into the authority's main organisational documents including the Corporate Plan (Making a Difference) and the Welsh in Education Strategic Plan (WESP). In addition, internal policies, such as HR policies, also mainstream Welsh language issues, which is more effective than preparing stand-alone policies to address Welsh language matters. The Council's priorities are also informed by legislation including the Wellbeing of Future Generations (Wales) Act 2015 and the Social Services and Well-being Act 2016 that place responsibility on the Council to strengthen the Welsh language. The former Act requires public bodies to work towards seven well-being goals, one of which is 'A Wales of vibrant culture and thriving Welsh Language,' while the latter requires public service organisations to consider and respond to the linguistic needs of their users when providing care and support services.

Reporting

This year has been the sixth full year of implementing the Welsh Language Standards under the Welsh Language (Wales) Measure 2011.

This report will be published by 30 June in compliance with Standards 158 and 164 and details how the Council has complied with the following Supplementary Standards:

- Service Delivery Standards
- Operational Standards

- Policy Making Standards

The report also presents data on the required indicators as follows:

- number of staff who have Welsh language skills (Standard 151)
- number of staff who attended training courses listed in Standard 128 if offered in Welsh (Standards 152)
- percentage of the total number of staff who attended any courses listed in Standard 128 (Standards 152)
- number of new and vacant posts that were advertised during the year which were categorised as (i) Welsh language skills essential (ii) Welsh language skills needed to be learnt when appointed to the post (iii) Welsh language skills desirable (iv) Welsh language skills not necessary
- the number of complaints received

Welsh Language Services Unit

The Council recognises that the Welsh Language Standards are to be given a high priority due to the risks involved in terms of non-compliance and also because of its commitment to creating an environment that encourages its residents to use Welsh in their interaction with the Council and supporting staff to use Welsh in the workplace. It recognises whole Council support is needed in order to offer and promote Welsh language services from the first point of contact.

The Council invests in a 20 strong Welsh Language Services Unit which undertakes to support all services and to provide the following:

- advice and support for all service areas on their statutory responsibilities under the Standards
- translation of public facing documents
- in-house Welsh language tutoring
- identification of areas of potential non-compliance
- recording of customer complaints
- reporting on developments to the Welsh Language Cabinet Steering Group
- simultaneous translation at full Council and at other meetings which are open to Members (e.g. scrutiny committees)
- simultaneous translation support to all other service areas such as legal services, human resources
- attendance at the Fforwm Iaith
- liaison with Welsh-medium community organisations as appropriate
- representing the Council at external meetings and be the main point of contact with the Welsh Language Commissioner and relevant Welsh Government Departments
- Cross-departmental support for general promotion of the Welsh language
- Co-ordination and liaison regarding matters pertaining the Welsh in Education Strategic Plan
- Co-ordination and liaison regarding the Welsh Government's More than Just Words Strategic Framework
- Dedicated support for the National Eisteddfod of Wales due to be held in RCT in 2024

The Council invests in a Unit as a pro-active response to the new statutory environment and the type of work that needs to be undertaken to try to support all Council services to meet the Standards in a more cost effective manner.

A Senior Compliance and Policy Officer and a Compliance Support Officer now monitors the performance of services across the Council and their compliance against the Welsh Language

Standards that are relevant to them. Consequently, these roles afford the Council the opportunity to give further mitigating support to service areas on identifying any possible weaknesses about delivering the requirements of the Standards, in addition to continuing with some of the more traditional duties of the former Welsh language officer role. The Welsh Language Commissioner's Officer has been generous in its positive feedback on the way Rhondda Cynon Taf Council Borough Council exercises its duties with regards to the Standards. This positive partnership has encouraged more open, constructive dialogue when if it feels the Council has fallen short on occasions.

A part-time Welsh Language Tutor also organises and delivers Welsh Language courses and sessions for Council staff. In the past, the Council paid external providers (e.g. the University of South Wales's Welsh for Adults Centre) to deliver sessions for internal staff but they lacked the desired success of tailoring the sessions to the relevant service areas. To date (31 March 2022), the internal tutor has tutored **184 members of staff** at all levels. The Council continues to work in partnership with the Welsh Government's Work Welsh project, ensuring that Council staff may access on-line support and tutoring. Additionally, the Council have on a number of occasions supported individuals to undertake week long residential courses at Nantgwytheryn – one of the main centres for intensive learning of Welsh, supported by WG – and continue to encourage service areas to support learning via community classes.

In recognition of the priority given to the Welsh language by Democratic Services and the Cabinet Office, the Welsh Language Unit now have dedicated translators at senior level to provide text translation and simultaneous translation support to Members and Senior Officers for and at Council and Committee meetings, going above and beyond what the Standards actually require. In order to ensure best possible outcomes and to support other staff, two members of staff has started a post-graduate course in simultaneous translation.

Our Eisteddfod Project Officer continues to liaise with National Eisteddfod officers on behalf of the Council with regards to the hosting of the National Eisteddfod in Rhondda Cynon Taf in 2024. Phase 1 of the National Eisteddfod's Community Project commenced in August 2021 and the Project Officer, working alongside the Eisteddfod's newly appointed Community Officer, began researching local community groups, with the objective of developing a community engagement strategy. During 2022 the Local Fund Committee will be developed and the Project Officer will work in partnership with the committee to help split the catchment area into viable appeal areas, to help staff to set individual financial targets for each area and to identify and encourage co-ordinators for each area. Rhondda Cynon Taf's target is now set at £400,000.

Guidance documents and resources continued to be produced and disseminated during 2020-2021 (examples below)

Partnerships Flow Chart

The Unit published a decision flow chart to help and support senior leaders and officers understand the requirements of the Welsh Language Standards when working in partnership with other organisations.

Welsh Language Level 1 – Elected Members

In collaboration with colleagues in Democratic Services, Welsh Language Services updated the Welsh Language Level 1 training - originally tailored for staff – to be appropriate for elected members. This training was shared via a global email with all Councillors and will be regularly disseminated during induction periods. The same training will be available again to new Councillors elected in May 2022. In addition to this, Welsh Language Services and Democratic Services have developed a further Welsh language training course for committee chairs and vice-chairs, with the aim of increasing the amount of Welsh used in meetings, particularly during standard items such as declaring interest and receiving the minutes. This will be rolled out to newly-appointed chairs and

vice-chairs in June 2022.

Newsletter

In light of the pandemic and the changing nature of the way we communicate as an organisation - with an emphasis on e-communication, the Unit decided it would be good practice to generate a quarterly newsletter to highlight some of our main areas of work and to support compliance with the Standards. Examples of articles include information for staff on digital Welsh language tools to help with their work, the Council's consultation on its 5-year strategy for the promotion of the Welsh language, and a guide for staff to set bilingual out of office messages for the Christmas holidays.

Video Decision Tree

The Unit published a Video Decision Tree to help and support the organisation to comply with the relevant standards when we commission or create videos for use on our websites and social media channels. This was especially important given the exponential rise in service areas' use of videos as a communication tool in light of the pandemic.

Learn Welsh Campaign

This year saw the second formal, integrated, campaign to encourage staff to learn Welsh at RCT Council. Our poster and information booklet, which listed all community and virtual provision, was sent to all council staff with the result being that all Council run courses were fully booked in the first few weeks. We intend to launch a similar campaign each year to ensure more people are encouraged to learn – and in a way that they are happy with – online, in a classroom, or independently.

In addition, the Welsh Language Services Unit have led on many successful projects. Of particular note are the following:

Grants Guidance

RCT Council have led regionally on the creation of Guidance on Awarding Grants in response to guidance issued by the Welsh Language Commissioner regarding Welsh Language Standard 94. As the guidance is rolled out in 2022–23, our Compliance Support Officer will arrange follow-up and support meetings to discuss its implementation. Several organisations within our region are currently in the process of adopting the Grants Guidance.

Welsh Language Impact Assessment Framework

In response to the Welsh Language Commissioner's guidance document and workshop on Policy Making Standards, the Council has invested in additional resources to ensure enough capacity to support the creation of a new assessment framework. The framework requires all policy decisions to have a Welsh Language Impact Assessment conducted as a normal aspect of policy making at RCT Council. The Council has received positive feedback from the Welsh Language Commissioner with regards our new framework and investment and is keen to hear more about our Review Panel and the role it plays in scrutinising policies at an officer level.

ICT Procurement Toolkit

Following the publication of a Welsh Government toolkit to make procuring multilingual technology easier, RCT Council have successfully integrated the toolkit into its procurement processes. This means that Welsh Language IT considerations are being discussed early in the process to ensure they are an essential part of the procurement process.

Welsh in Education Strategic Plan

The unit has continued to support the co-ordination of the Council's Welsh in Education Strategic Plan and associated support for the engagement and consultation, and marketing sub-group activities.

5 year a strategy to facilitate and promote the Welsh Language

The Unit has continued to lead on the Council's 5 year strategy to facilitate and promote the Welsh Language, focusing on growing the number of people able to speak Welsh by 6.8% to 29,670 by 2021, increasing the use of the Welsh language in all aspects of community and public life, and raising awareness of the importance of the Welsh language as an essential part of the cultural identity and character of the South Wales valleys.

During 2021-2022 a formal evaluation of the strategy and targets was completed and published on our website – this was in compliance with the requirements of Standard 146. A committee report can be found online [here](#).

The Unit has also led on the engagement events and activities associated with our consultation on our new 5 year strategy to be published during the 2022-2023 financial year.

Hybrid Meetings and Simultaneous Translation Services

Welsh Language Services have successfully supported ICT and Democratic Services officers to ensure full compliance with the Welsh Language Standards by ensuring members of the public and our Councillors are able to contribute to meetings in Welsh if that is their wish. ICT, through the use of Zoom, have enabled an environment where language channels can be added to Zoom meetings to allow persons to listen in Welsh or the English simultaneous translations depending on their preference. Additionally, with the introduction of hybrid meetings and online streaming services, we've managed a bespoke solution to ensure compliance with the regulations. Members of the Welsh Language Services team, supported by ICT, have been working directly with Microsoft to test the new simultaneous translation functionality in Teams. It is hoped that this will be widely available to Council staff in due course and will facilitate the use of simultaneous translation more widely across service areas.

Welsh Language Buddy Scheme

Welsh Language Services regularly receive feedback that there are very few opportunities afforded to staff to practice using Welsh in the professional workplace, especially those staff on a Level 3 and 4. We have attempted to combat this by establishing a Buddies Scheme where staff meet on a monthly basis, to help encourage more usage and confidence – in light of the pandemic this was temporarily paused but has since been re-launched and 30 members of staff have registered for the scheme and meet on a monthly basis.

Culture Campaigns

Welsh Language Services promoted the following Culture Campaigns during 2021-2022:

Dydd Gŵyl Dewi

In collaboration with RCT Arts Service, Welsh Language Services commissioned local artists to produce a song for our schools to learn during 2021-2022. A [video recording](#) of the song, which included 8 schools, was published as part of our 2022 celebrations which also included messages to our communities on our social media platforms and a quiz completed virtually by nearly 400 staff members.

Welsh Language Rights Day

In collaboration with the Welsh Language Commissioner, Welsh Language Services promoted Welsh Language Rights Day by asking all Council services with social media platforms to think of 2 or 3 areas they could highlight where they provide an exceptional Welsh Language service. This resulted in brilliant coverage across Council platforms – of note was our Youth Education and Participation Services producing a video highlighting that 25% of their staff base are Welsh speaking and therefore their provision is available in Welsh at all times.

Other service areas

All Council service areas resumed their reporting of relevant developments in their Annual Service Self-Evaluations. However, given the resources allocated to the Council's Covid-19 response, growth has been somewhat subdued when compared with previous years. The details noted in each Service Self-Evaluation are at Appendix 1 in accordance with Standards 158, 164 and 170.

COMPLAINTS: STANDARD 158(2) 164(2) 170(2)(d)

The following complaints were received, or continued to be investigated, during/in 2021–2022:

Complaint Date	Nature	Via	Outcome / Response
May 2019 (now closed)	Education Services: Allegation of failure to comply with consultation standards when consulting on the proposed school re-organisation in the Pontypridd area.	Welsh Language Commissioner (CSG548)	The Council received the final Report and Decision notice on the 11 August 2020. The Council responded with evidence of its compliance with the required actions within the timeframe set by the Welsh Language Commissioner.
October 2019 (now closed)	The Executive: Allegation that decision makers have not considered the requirements of standard 88 and 89 when making decisions regarding re-organisation of schools in the Pontypridd area.	Welsh Language Commissioner (CSG633)	The Council received the final Report and Decision notice on the 19 July 2021. The Council responded with evidence of its compliance with the required actions within the timeframe set by the Welsh Language Commissioner.
November 2019 (now closed)	Revenues and Benefits: Website provision in English only.	Member of the public.	E-account processes available in English and Welsh following support from Welsh Language Services.
October 2020 (now closed) (see similar issue from November 2019)	Revenues and Benefits: Council tax online Services not available in Welsh.	Member of the public.	E-account processes available in English and Welsh following support from Welsh Language Services.
April 2021	Pension Service: Correspondence in English only.	Member of the public.	Complaint upheld. Apology provided to the customer. Staff reminded of the requirements via the Council's correspondence decision tree.
May 2021	Children's Services: Correspondence sent in English only	Member of the public.	Complaint upheld. Apology provided and staff reminded of the requirements via the Council's correspondence decision tree.
June 2021	Tourism: Complaint concerning	Member of the public.	The customer was provided with an

	the use of Welsh in tourism adverts.		explanation of the Council's statutory responsibilities to provide services and promotional activities in Welsh in line with the Welsh Language Standards (No.1) Regulations 2015.
July 2021	Parks and Countryside: Incorrect Welsh used on Caffi Lido signage	Member of the public.	The Council do not run the site in question but have spoken with manager of the private business to advise of correct translation. Also sgnposted to Welsh Government's Helo Blod Service.
August 2021	Highways: Welsh Language street name request.	Member of the public via the Welsh Language Commissioner.	Customer advised that street name plates are only replaced when they come to the end of their lifespan and at that point a Welsh language version of the street name will also be included in the sign.
August 2021	Consultation Team: Consultation website functionality not working on the Welsh Language version of the site.	Member of the public.	Complaint Upheld. Website functionality updated to provide parity of service.
August 2021	Housing Services: Allegation that a member of staff's Welsh was not of a good enough standard in an email with a customer.	Welsh Language Commissioner (CS076)	The Welsh Language Commissioner held that the messages were comprehensible and intelligible - and therefore decided not to investigate the matter.
August 2021	HR Services: Allegation that the council used the incorrect translation of the word 'performance' on a policy document sent to schools.	Member of the public.	Complaint not upheld. Explanation provided and referenced to Geiriadur Prifysgol Cymru.
August 2021	Adult Services: Allegation that a client	Welsh Language Commissioner	Following a statutory investigation the

	wasn't provided a Welsh Language assessment.	(CS054)	complaint was not upheld by the Welsh Language Commissioner. He found that we had complied with the necessary Welsh Language Standards in our interaction with the client but recommended 4 actions for the purpose of improving the experience of Welsh language users.
September 2021	Customer Care: Council Contact Centre not providing a Welsh language service.	Member of the public.	Complaint not upheld. Customer care have an agreed process to deal with Welsh speaking customers when no Welsh speaking staff are available to answer their queries. Welsh essential roles have been advertised recently to support provision.
September 2021	Leisure Services: No Welsh Language text being used on SM channels.	Member of the public.	Complaint upheld. Apology provided and service audited and reminded of statutory responsibilities.
September 2021	Education Services: Admissions process differs on the Welsh and English side of the admissions website.	Member of the public.	Complaint upheld. Matter investigated and customer provided with manual form in interim to allow for admission process to be completed in time.
October 2021	Parks and Countryside: Incorrect Welsh used on Caffi Lido signage	Member of the public.	The Council do not run the site in question but have spoken with manager of the private business to advise of correct translation and have also connected the business with the Welsh Government's Helo Blod service to provide free translation of text.
October 2021	Education Services: Direct URL to Being	Member of the public.	Complaint upheld in part. The EN or CY

	Bilingual booklet not working in Welsh.		URL's were not working at the time of the complaint. URL's updated and now working.
December 2021	Highways: Allegation that a street sign had the incorrect translation of the word Green.	Member of the public via office of Chris Bryant MP.	Complaint not upheld. Resident advised that the Welsh version is correct. Geiradur yr Academi referenced within the response.
December 2021	Parks and Countryside: Incorrect translation for Boxing Day used on Lido Ponty website.	Member of the public.	Complaint upheld. Website updated.
February 2022* *Also independently in Dec 2021	Highways: Allegation that a street sign had the incorrect translation of the word Green.	Member of the public.	Complaint not upheld. Resident advised that the Welsh version is correct. Geiradur yr Academi referenced within the response.
February 2022	Highways: Allegation that a street sign had the incorrect translation of the word Fairlands	Members of the public via the office of Councillor Joel James MS.	Complaint not upheld. Councillor advised that the Welsh version is correct. Geiradur yr Academi referenced within the response.
March 2022	Revenues and Benefits: Council Tax letter sent to resident in English only, when previous request for Welsh-only correspondence had been made.	Member of the public.	Complaint upheld. Matter investigated and apology issued to resident. Account updated to reflect language preference. Service was reminded of its statutory obligations and decision tree regarding language of correspondence was shared with staff.
March 2022	HR: Allegation that a phrase in the Welsh version of the Dignity at Work Policy gives contradictory information to that provided by the corresponding phrase in the English version.	Trade Union representative via a member of staff.	Complaint upheld. Welsh version amended to reflect the correct phrasing used in the English.

STAFF WELSH LANGUAGE SKILLS: STANDARD 170(2)(a)

This section outlines the number of employees/post holders who had Welsh language skills at the end of October 2021. Due to a change in a Human Resources system the new data will not be available until 2022–23. The figures are based on the records kept in accordance with Standard 151 based on the requirements of Standard 127.

Year	Staff Base *	Staff Type	No Skills **	%
17 - 18	7061	Non-schools based staff	4730	66.99%
18 - 19	7067	Non-schools based staff	3871	54.78%
19 - 20	7181	Non-schools based staff	3134	43.64%
20 – 21	7351	Non-schools based staff	3264	44.40%
21 – 22	7370	Non-schools based staff	3211	43.56%
Year	Staff Base *	Staff Type	Fluent	%
17 - 18	7061	Non-schools based staff	402	5.69%
18 - 19	7067	Non-schools based staff	491	6.95%
19 - 20	7181	Non-schools based staff	569	7.92%
20 – 21	7351	Non-schools based staff	622	8.46%
21 – 22	7370	Non-schools based staff	660	8.95%
Year	Staff Base *	Staff Type	Welsh Language Level 1	%
17 - 18	7061	Non-schools based staff	1562	22.12%
18 - 19	7067	Non-schools based staff	2261	31.99%
19 - 20	7181	Non-schools based staff	2658	37.01%

20 – 21	7351	Non-schools based staff	2914	39.64%
21 – 22	7370	Non-schools based staff	2985	40.50%
			Welsh Language Level 2	%
18 - 19	7067	Non-schools based staff	315	4.46%
19 - 20	7181	Non-schools based staff	349	4.86%
20 – 21	7351	Non-schools based staff	363	4.93%
21 – 22	7370	Non-schools based staff	368	4.99%
			Welsh Language Level 3	%
18 - 19	7067	Non-schools based staff	129	1.83%
19 - 20	7181	Non-schools based staff	137	1.90%
20 – 21	7351	Non-schools based staff	146	1.98%
21 – 22	7370	Non-schools based staff	146	1.98%
			Welsh Language Level 4	%
18 - 19	7067	Non-schools based staff	119	1.68%
19 - 20	7181	Non-schools based staff	143	1.99%
20 – 21	7351	Non-schools based staff	162	2.20%
21 – 22	7370	Non-schools based staff	162	2.19%
			Welsh Language Level 5	%
18 - 19	7067	Non-schools based staff	372	5.26%

19 - 20	7181	Non-schools based staff	426	5.93%
20 – 21	7351	Non-schools based staff	460	6.25%
21 – 22	7370	Non-schools based staff	498	6.75%

*Staff base is not a headcount, it includes multiple employment i.e. An employee will be counted for every post that they hold. The staff bases also include casual employees.

**Figure also includes staff who have yet to reply to the questionnaire.

TRAINING FOR STAFF: STANDARD 170 (2)(b) and (c)

There was no change from the 2020-2021 position with regards to training on Recruitment & Advertising, Performance Management, Complaints and Disciplinary procedures, Induction, Dealing with the Public and Health and Safety, based on the records kept in accordance with Standard 152 based on the requirements of Standard 128.

RECRUITING TO EMPTY POSTS: STANDARD 170 (ch)

The following figures are kept in accordance with Standard 154 based on the requirements of Standard 136. From September 2017 all new posts are designated Welsh essential Level 1 (basic Welsh) with options for managers to recruit on level 2 to level 5 depending on post. The number of posts at level 1 to 5 are as follows:

Welsh Language Skills	L1	609
Welsh Language Skills	L2	2
Welsh Language Skills	L3	3
Welsh Language Skills	L4	2
Welsh Language Skills	L5	23

Progress in this area has been slow considering last year's figures and the admission by service areas that more Welsh speaking skills are needed. More work needs to be undertaken to raise managers' awareness of the importance of the recruitment assessments as an integral part of workforce planning. Increasing Welsh Language speaking officers will directly mitigate any areas of concern with regards to the delivery of Welsh Language.

Further information:

Welsh Language Services Unit

Rhondda Cynon Taf County Borough Council

Pavilion D

Clydach Vale

Tonypandy

Rhondda Cynon Taf

CF40 2XX

Tel: 01443 570001

Email: Welshlanguageofficer@rctcbc.gov.uk

Highway Maintenance and Management

The Highway Maintenance and Management Service continues to embrace the Welsh Language Standards and accordingly has expanded the services it provides through the medium of Welsh.

Following recruitment there are now a number of members of staff (10+) within the Service who have a reasonable knowledge of spoken and written Welsh and a number of staff who are currently engaged in courses to learn the language.

When we undertake residents consultations or when there are 'letter drops', all communications are undertaken bilingually i.e. through the medium of English and Welsh.

As part of any public exhibitions there is always the presence of Welsh speaking staff to answer / converse in Welsh with the public if so required.

During the routine maintenance of sign or street nameplate renewal, all replacement signage is now bilingual. Provision of new street names is now Welsh only, thus further promoting the Welsh Language.

As part of mitigating the potential issue of customers wanting to discuss or pay parking fines in Welsh, we have established a direct link with the Council's call centre.

Potential areas for improvement:

Continue to encourage staff to take up learning opportunities in the Welsh language.

Community Wellbeing and Resilience Service

The Service continues to strive to provide its services through the Welsh language and comply with the requirements of the Welsh Language standards.

All written material available to the public, including online information and applications are available bilingually and all initial points of contact with the public are bilingual. Children and Family Centre receptionists as well as the central Business Support Team answer all phones and greet members of the public bilingually.

Language skills are strengthened through recruitment where possible, although it is not always possible to recruit individuals with the necessary skills for the post who also have the necessary Welsh Language skills. When engaging with services, families are always asked for their language preferences and Welsh language speakers assigned to work with individual families.

All new staff across the Community Wellbeing and Resilience Service are supported to complete the LA's Introduction to Welsh training and fully supported to complete any further training in work time.

The Welsh in Education Strategic Plan (WESP) 2022-2032 is in final draft for submission to WG. This plan details the Council's vision for Welsh Medium and Welsh Language Education. It has been produced alongside internal and external stakeholders including Welsh Medium Community Organisations. The WESP contains a detailed action plan and will be monitored through biannual meetings to ensure that progress is made against the outcomes. Both the Flying Start Childcare and the Youth Engagement and Participation Service have responsibilities for delivering actions within the WESP. These include ensuring an equal offer in both English and Welsh medium provision; training opportunities for Welsh medium organisations to become qualified deliverers of provision; raising the profile of the Welsh language and culture within regular sessions like youth clubs; and

delivering more bilingual sessions in English medium clusters.

Flying Start is contributing towards Outcome 1 of the 2022-2032 WESP – ‘More nursery / three year old learners receive their education through the medium of Welsh’.

The Flying Start Childcare offer is available through the medium of English and Welsh, and parental preference will always be accommodated. At present, 25% of all Flying Start childcare is available through the medium of Welsh in line with the availability of mainstream education however only 19% of the available places are filled with parents ultimately choosing location of the setting over their original language preference.

The last Flying Start tender exercise was undertaken in 2018 and commissioned a total of 686 Flying Start childcare places across 32 childcare and early years providers. Of these places 22.7% (156) were Welsh medium places, commissioned via 9 childcare and early years providers.

Since this time an additional 34 Welsh medium and 12 English medium childcare places have been purchased via approved childcare providers, taking the total number of childcare places purchased to 732. This is due to parent / carer choice or insufficient space available in local childcare and early years settings.

A review in November 2020 identified that only 90.0% (659) of the total 732 commissioned childcare places were filled. Of the total 156 Welsh medium childcare places originally commissioned only 58.9% (92) were filled. This suggests that the Welsh medium childcare places commissioned were not in the correct localities.

However, despite having commissioned additional Welsh medium places to address this of the 190 available places only 126 are filled. Of the whole Flying Start cohort only 19.1% are attending a Welsh medium childcare provision.

To increase the take up of Welsh medium places we are currently reviewing the commissioning arrangements by introducing a new Flexible Framework. The introduction of the Flexible Framework will offer the opportunity for any Welsh medium childcare providers (subject to meeting predetermined QA standards) the opportunity to become a FS provider without having to go through a competitive tendering process. It is hoped that this streamlined process will offer more choice to parents and better geographical spread across the authority and this will in turn increase the take up of Welsh medium FS places, leading to an increase in parents choosing Welsh medium education for their child.

Mudiad Meithrin have been consulted on the plans to introduce a new Welsh medium Flexible Framework and have also fed into the Quality Assurance Framework which has been developed and they are fully supportive of the change which will be introduced in 2022.

All Flying Start childcare settings use observational and assessment monitoring tool scores for the Welsh language element of the tool. Those identified as not having adequate conversational Welsh skills will be referred for additional Welsh Languages courses. The Benefits of Bilingualism booklet is circulated within all FS commissioned and LA Childcare settings for staff to share with parents.

The Youth Engagement and Participation Service has a dedicated Welsh speaking Youth Engagement Officer in each of the 4 Welsh secondary schools. The YEO offers support to young people to improve their resilience; delivers accredited courses and they are also the main point of contact for all after school provision offered by the service to young people. There were also activities offered throughout the school holidays through the medium of Welsh.

The YEP Service has an SLA with Menter Iaith to deliver a programme of open access youth and targeted activities to young people living in RCT through the medium of Welsh. This includes the delivery of 4 Youth Forums across the Welsh Medium Secondary schools in RCT. The forums had been suspended during lockdown but have reconvened in the autumn term 2021/22 via a virtual platform. Since Covid-19, the sessions are focussing on the impact of the pandemic on young people, looking at their changing needs and discussing who these can be met.

The delivery of Welsh medium play opportunities remains a gap in provision for the team. This is due to a lack of play providers that can confidently deliver through the medium of Welsh. Throughout the summer of 2021, the Play Development Team commissioned Clybiau Plant Cymru to deliver a series of roadshow sessions in community venues across RCT, offering sessional play session to children and their families. These were delivered bi-lingually and using this relationship, work has begun to commission regular Welsh medium play sessions across RCT as a legacy of the pandemic.

The sessions that Parenting and Talk and Play (TAP) offered during lockdown were all translated with subtitles in Welsh, and if a family requested information in the medium of Welsh all information was translated for them. This has continued with all information or workbooks now being bilingual. TAP video resources are available in Welsh and English and a number of staff within the team are currently learning Welsh to be able to extend the reach of the service and provide early language support for Welsh.

All commissioned partners have to comply with The Welsh Language Standards as appropriate to the service being delivered. The Flexible Funding Team identifies which of the 170 Welsh Language Standards are relevant to the contracted service and these are listed within the service specification prior to tender. The Monitoring Officers undertake quarterly monitoring visits to ensure contract compliancy including compliancy checks on the Welsh Language Standards.

A separate Welsh Language Standards Audit is undertaken with providers on an annual basis by the Monitoring Officers. The findings from the audit are reported back to providers as part of their annual performance review meeting and any non-compliance is identified as requiring urgent action.

The Funding Flexibilities team has also sought advice relating to services for our commissioned providers to support with areas such as the translation of documents. Where the services are re-commissioned advice is sought from the Welsh Language team to ensure compliance. An example of this was to seek advice relating to Welsh Learners and the level expected to deliver in a Welsh Medium setting.

Potential areas for improvement:

- Continue to support staff wishing to develop their Welsh language skills.
- Alternative learning methods to be explored to allow more staff to access training to increase Welsh language proficiency across a range of roles.
- When undertaking the forthcoming Flying Start Childcare re-commissioning activity, review and improve the availability of Welsh medium provision as a key element.

ICT & Digital

The Service provides its services and complies with Welsh Language requirements, in accordance to the standards and with the Welsh Language Measure. We provide or support the following : –

- Offer Contact Centre assistance in both the medium of English & Welsh;

- Offer Service Desk assistance in both the medium of English & Welsh;
- Support Welsh Medium Schools in the provision of ICT;
- Support the procurement of Welsh language Systems and software;
- Digital & IM Bulletins bilingually;
- All published data protection guidance and key documents are bilingual.
- All Data Protection Privacy notices are bilingual
- Bilingual email footers, out-of-office assistants;
- Offer Welsh Language Translation software tools (Cysill) that can be deployed to staff as needed;
- Provide Global Email Messages to all staff, members and Schools bilingually;
- Deployed Welsh Language Interface tools through MS Office (Cysgair) to all staff within the Council.
- Provide the ability to have Welsh Language MS Office full functionality;
- Staff attendance at Welsh Language Courses.
- Applying Welsh Language questions to our procurement process for tendering
- Welsh Translation software available through the introduction of 365
- Webcasting (Committee Meeting) providing Welsh Subtitles.
- Bilingual website and splash page- website bilingual for all information and transactions
- Online forms bilingual
- Worked with the Welsh Language Unit to ensure that key social care documentation in WCCIS captures the preferences of service users & their carers in relation to the use of the Welsh language

Potential areas for improvement:

Review Welsh Language standards when renewing contracts for existing systems.

Democratic Services and Communication

Consultation & Engagement

- All Consultation and Engagement documents are available in the Welsh language. We have an excellent working relationship with the Welsh language department within the Authority through the need to translate the vast majority of the work we undertake. We also assist the Welsh language department with their own consultations. The department continues to support staff members who want to learn Welsh to help them with engaging with Welsh speakers at the various engagements, which we deliver.
- We have introduced a new question to be used in surveys, to assess the impact that any change will have on the Welsh language or Welsh speakers, which is line with the requirements of the Welsh Language Measure.
- We provide a bi-lingual option for online or offline public meetings.
- All consultation responses are used to inform Equality Impact Assessments and Welsh Impact Assessments. New Data Analyst post to support and provide the research and evidence required by services to take projects/proposals forward.
- Staff are actively encouraged to take up the training on offer.

Cabinet & Communications

- All external and internal communications are provided bilingually.
- Communications team support the promotion of Welsh language events and awareness days.

- Communications team continue to provide advice to service areas around the use of the Welsh language in their communications.

Member Support

- Elected Members / Officers and Members of the public are encouraged to participate in Committee meetings bilingually through the provision of translation services at each meeting.
- 3 Members of the Council Business Unit are confident Welsh speakers.
- Regular communications are taken forward between the Council Business Manager and Welsh Language Officers to ensure support arrangements for Members through the use of Welsh language.
- Welsh Language provision – The Council took forward the use of the Zoom platform to take forward their virtual Committee meetings due to the bilingual opportunities within the software, unlike virtual platforms such as teams (which was utilised by other Local Authorities) therefore ensuring the Welsh Language Standards were continually met. Recordings to the virtual meetings are available on the council website with subtitles provided when translation was used.
- Advancements in the Council Chamber now allow a dedicated translation booth which assists both translators and provides a better experience for those Members using the translation provision.
- With the use of the webcasting facilities for future committee meetings This technology allows the opportunity to record the meetings and publish to the webcasting micro site. The recordings provide a recorded stream through an English and Welsh channel. Recordings are available instantly following a meeting.
- Assisting in the creation and formation of the Newly introduced Impact Assessment Review Panels which looks to strengthen impact assessments for the benefit of the community and its residents, amending the cabinet and committee reporting style to reflect the statutory required socio-economic duty as well as the Welsh language impact assessment requirements.
- Publishing of agenda within the required Statutory guidelines with all agenda's being bilingual as in accordance with the Welsh Language Standards.
- Dedicated translation team who work closely with the Council Business Unit providing instant translations
- Bi-lingual correspondence with all elected Member via email
- Interaction of staff within the Council business unit to use Welsh in the workplace through discussions with Senior translators when requesting work and to Elected Members via email and telephone calls.
- The Welsh Language Cabinet Steering Group, which is a cross party group of Members and Officers looking at policy development and service trends to strengthen Welsh language across the Council for the benefit of Members.
- Utilising the Modern Gov app, allowing Members to have a language preference when accessing Committee papers.
- Recent promotion of the Level 1 Welsh course available to Members via email.

Potential areas for improvement:

- Working with translation to see if further documents i.e. – non decision Committee meetings can take forward bilingual materials (Minutes). This is constantly open to review by the Council Business unit and translation team.
- Work may need to be taken forward with the translation Unit in respect of the receipt of E-petitions through the Modern Gov system has previously indicated – although we are aware of a wider review being taken forward by Welsh Government.

- Working with the translation unit with the production of e-learning modules to ensure that they are available bilingually to Members.

Adult Services

Adult Services continues to respond effectively to the requirements of the Welsh Language Standards and Welsh Government’s “Mwy na geiriau/More than just words: A Strategic Framework for Promoting the Welsh Language in Health, Social Services and Social Care” - working closely with colleagues in the Council’s Welsh Language Team to ensure we are complying with the aforementioned requirements. Overall, good progress is demonstrated against the plan.

As reported in previous annual evaluations, Adult Services front-line staff make an active offer of communication in Welsh if it is someone’s preference. Arrangements are then made for a Welsh speaking member of our staff to have the conversation and to work with them. We record people’s language preference on WCCIS, which informs subsequent communication, and we check preferences on language when core data is checked.

All correspondence and written material available to the public, including online information and DEWIS, are available bilingually to ensure compliance with the Standards. Staff are aware of the requirements of the Standards and what it means for how they work. We also monitor our external service providers to ensure they comply with the Standards – no issues identified.

Over the last year, Welsh Government conducted a formal review of the More than just words framework and consulted on a new approach - we are waiting for Welsh Government to publish the review outcome and new action plan.

This year the Welsh Language Commissioner undertook a standards enforcement investigation into a complaint about our alleged failure to comply with Welsh Language Standards i.e. Standards 26 & 26a. The investigation report concluded “that the Council has not failed to comply with standards 26 & 26a” but recommended 4 actions for the purpose of improving the experience of Welsh language users. The recommendations have been accepted and will be actioned with the support of the Welsh Language Team.

With regards to Welsh speaking members of staff within Adult Services, a breakdown as of September 2021 from Vision is provided below:

Adult Services Staff: 1627		
Level	Number	Percentage
Level 3	19	1.1%
Level 4	32	1.96% - Council Target is 12%
Level 5	55	3.38% - Council Target is 1

Care and Support is working with the Council’s Welsh Language Team to deliver informal Welsh language sessions to improve staff’s confidence to speak in the Welsh language.

Potential areas for improvement:

- Delivery Welsh Language Commissioner recommended actions for improvement

Public Protection and Regulatory Services

The service is actively engaged with the Welsh Language Service to ensure all of our processes and communications are compliant with Welsh Language Standards.

We have developed a Decision-Making Chart to aid officers in achieving compliance. This was identified by the Welsh Language Compliance Officer as good practice and has been rolled out to other parts of the Council.

As part of our review, we have already achieved the following:

- Ongoing review of Website pages / removal of non-compliant pages. This reviewed was not completed due to the Pandemic and resources being diverted
- Review of all standard forms / letters
- All Facebook posts in Welsh and English
- Systems in place to capture language preference on our main database and during data collection (e.g. inspection forms) to ensure we respond appropriately.
- Supporting a number of staff to undertake intermediate Welsh language training as well as basic training.
- A first language Welsh-speaker casual Registrar is available for the registering of births and deaths, and the solemnisation of marriage; and an 'emergency' Welsh-speaking Registrar is also available. This year, one birth registration was requested to be conducted in Welsh, and this was facilitated.
- Officers are making use of the automated responses 'Rydw i'n siarad Cymraeg' and 'Rydw i'n siarad rhywfaint Cymraeg' in their e-mails. This is permitting Welsh speaking practice whilst working from home.
- The TTP Service all correspondence is bilingual ie, SMS messages and E- forms. When a call is made from the service the caller is asked if they wish the call to be in Welsh.

Potential areas for improvement:

- Increase proportion of Welsh speakers in sections to deal with social media translations and ensure an adequate bilingual service can be provided where requested.
- Continue to review all correspondence to ensure that it complies with Welsh language standards

Streetcare & Waste Services

The service is reviewing and working towards full compliance with the Welsh Language Standards in terms of policy documents, correspondence and face-to-face contact with the public.

Standard and service change letters, leaflets, posters and highway/livery signage is produced in both Welsh and English. We also ensure any information featured on our website is also bi-lingual.

We did not receive any complaints from the Commissioner and have not had to deal with any service requests through the medium of Welsh in 20/21. Colleagues from customer care assisted us during this process.

Staff are advised on induction on our service requirements under the Welsh Language Measure. Since the last assessment, we have continued to identify and encourage staff who either would like refresher training or start a beginner's course on conversational Welsh. We have updated our training files on who in the service are fluent and partially fluent in conversing in Welsh.

The service strives to provide training opportunities and ensure all staff are appropriately trained and aware of Council policies. In order to ensure continuity of service delivery alternative methods of training and awareness raising is considered e.g. early morning training for waste and cleansing operatives in depots.

All new staff trained to level one status.

All new purchases of bins and signage all have Welsh translation above the English wording.

Potential areas for improvement:

- To offer staff who deal with members of the public on a daily basis Welsh Language training.

Community Services

The following table highlights the level of Welsh Language skills across Community Services according to information held on Vision. As staff gain additional skills it is the responsibility of managers to update the information to ensure an accurate reflection of Welsh language skills among their teams.

Service area	Total posts (including casual staff)	Total Level 3	% of Total posts	Total Levels 4&5 (FLUENT)	% of Total Posts (Target + 12-18%)
Adult Education	31	1	3.23%	7	22.58%
Inspire to work	6	0	0.00%	0	0.00%
Library Service	98	1	1.02%	7	7.14%
One4All	9	0	0.00%	1	11.11%
Welsh Language Services	17	0	0.00%	17	100%
Arts Service	105	1	0.95%	28	26.67%
Employment Support	70	1	1.43%	6	8.57%
Community Development	15	0	0.00%	1	6.67%
Total	351	4	1.14%	67	19.09%

Welsh language offer is available across all service areas but there are challenges in respect of ensuring access to Welsh language customer services in services where there are multiple delivery locations. This is especially true of libraries and Employment Support provision. However, some of this has been addressed through the enrolment of staff on Welsh language refresher courses and releasing staff for a mixture of basic level courses and higher-level courses. The adoption of blended delivery for employment support makes providing an online Welsh language service easier as staff can provide mentoring from one location without the need to travel across the county to provide the service. There is a recognition that we need to attract Welsh speakers to service areas that are overly - reliant on 1 member of staff for providing services in Welsh, or in the case of the Inspire to Work project where none of the small team can provide this service. (It should be noted, however, that this team is located within Adult Education, therefore support for Welsh medium service delivery can be provided when required from colleagues).

All staff are aware of the importance of offering a Welsh language service and aware of the systems in place in their service areas to ensure this can be accomplished. There has been a considerable turnover of staff during the year and more casual staff have been engaged to work in key areas such

as libraries. A service induction is provided to each new member of staff so that they are aware of the Welsh Language requirements. All staff are also required to attend a corporate induction which includes a presentation on the Welsh Language Standards and what this means in practice for service delivery. All staff with no knowledge of the Welsh language are required to engage in Level 1 Welsh Language training.

Staff are clear in respect of the requirement to identify an individual's language of choice and to respond to any communication received in the language of choice. Developing a coordinated approach for recording this information remains a challenge and one that is common across public services in Wales subject to this standard.

50% of the service managers are fluent in Welsh as is the Service Director so that performance reviews and 1:1 meetings between these managers and the Service Director are held in Welsh and all correspondence between them is conducted in Welsh as this is their natural means of communication (unless English speakers are included in the correspondence when they will naturally revert to English). The Service Director and Director of Public Health and Protection and Community Services also hold their 1:1 meetings in Welsh.

This also provides capacity to deal with any HR-related issues in Welsh and to actively promote the offer in relation to Standards 101-109 among the wider services' workforce.

All written documentation and publicity comply with the relevant Welsh Language Standards. All social media posts are bilingual and changes to website pages are sent for translation so that any changes are available in both languages simultaneously.

There have been no official complaints in relation to the Welsh language offer of Community Services.

Some sections of Community Services commission third party providers to support their work, for example several of the CfW+ Work Clubs and Digital Fridays are provided by third sector organisations. Care has been taken to gain the advice of the Welsh Language Services Unit to ensure that the Service Level Agreements with all commissioned parties highlight the specific Welsh Language standards that they are required to meet. This element of the contract is subject to monitoring by the Commissioning team.

The majority of websites are fully bilingual. However, there are challenges in ensuring that all websites are fully compliant. Funding has been accessed to develop an all-encompassing local collections and heritage website which provide an opportunity to improve the current offer while ensuring full compliance from the start.

It is notable that the Library Service exceeds the current quality indicator set by Welsh Government in respect of percentage expenditure on Welsh medium books and online resources. The impact of this has been to increase book loans in Welsh which tends to prove the point that as services we can generate demand for services in Welsh rather than just being responsive.

Service areas are clear in respect of how they contribute to the Council's Five Years Strategy for the Promotion of the Welsh Language 2016-21 and will contribute to the development of the Action Plan targets for the next 5 Year Strategy and Action Plan which is currently under development.

There are challenges in relation to recruitment of Translators that highlights the importance of recruiting fluent Welsh speakers wherever possible so that they can provide information bilingually without the need to call upon the translation service. This however is not always proving to be easy.

Council managers are encouraging staff members who are currently at Level 2/3 to progress onto higher level training.

A Welsh language impact assessment has been undertaken on a proposal to develop a regional framework for employability and advice provided by the Senior Welsh Language Compliance and Policy Officer as to how to improve the positive impact of the proposal on the Welsh language.

Potential areas for improvement:

- Expand the opportunities for RCT staff to improve Welsh language skills
- Continue to support the development of Welsh Language skills in the Arts service

Leisure, Parks, Countryside & Bereavement Services (LPC&B), Visitor and Heritage Attractions

Leisure Services

- Welsh Language Services audited the department's social media posts. The report advised that not all posts were bilingual.
- Most front-line staff and all new employees have completed 'Cwrs Cymraeg Lefel 1'

Sport & Health RCT

- All council's Welsh language policies are adhered too. All social media posts and marketing material are posted bilingually. Two staff members have been supported to attend 'Cwrs Cymraeg Lefel 2'.

Bereavement Services

- All onsite signage is bilingual and RCT paperwork is also bilingual. However, some of the statutory paperwork (medical forms) is not bilingual, RCT are not able to change this, it would need to be a directive from Welsh Government.
- Welsh language services are offered by the funeral directors.

Heritage and Visitor Attractions

- All Welsh language policies are adhered. All digital platforms, signage and hard copy marketing is bilingual.
- Staff have been supported to attend 'Cwrs Cymraeg Lefel 2'.

Play and Parks

- All Welsh language policies are adhered too with bilingual signage and information at all sites. Online information is also bilingual.
- Staff are supported to attend the 'Cwrs Cymraeg Lefel 2', one staff member is attending.

Community Centres

- All official council signage and digital information complies with the Welsh language policies
- The community centre's voluntary management committees are being supported to understand the council's policies and become compliant.

Countryside

- Welsh language policy is adhered too. All signs and letters are bilingual. The Welsh language impact assessment is carried out for all Delegated Decision Reports and Cabinet Reports.

Potential areas for improvement:

Leisure Services

- Work with Welsh Language to enhance the number of pre-translated social media posts available for centres.
- Work with ICT to ensure that all staff have access to a PC and log in ensuring completion of Welsh Language and other council core training.
- Identify staff who are fluent in Welsh to assist with social media posts. Work with Welsh Language Services to develop confidence classes for these staff.

Sport & Health RCT

- Explore the demand for Welsh language activities.

Community Centres

- Support the committee to better understand and implement the council's Welsh language policy.

Education & Inclusion Service

Welsh medium provision is very good and as a Council we continue to ensure swift access to Welsh medium publications and communications, the development of Welsh language skills in the workplace and the expansion of Welsh medium provision across the County Borough.

- There is significant investment in Welsh medium education in the Cynon Valley with ongoing improvement works in YGG Aberdar and YG Rhydywaun.
- There are sufficient surplus spaces in Welsh medium settings across the County Borough to meet any growth in demand.
- Development of a new Welsh medium school in Rhydyfelin and a new school for Ysgol Llyn Y Forwyn are underway. Furthermore, significant improvements in the Welsh medium sector in Dolau are in development.
- The Band B funding envelope has been significantly enhanced and the £252M investment which includes proposals for a new all through school for Ysgol Cwm Rhondda and new secondary school facilities for Ysgol Llanhari.
- There has been extensive investment in Welsh medium childcare and early years settings co-located on school sites including Dolau Primary (including the Welsh Unit, YGG Abercynon; YGG Aberdar; YGG Evan James; YGG Ynyswen; YGG Llantrisant and Ysgol Llanhari. A further 4 proposals have been submitted to WG for consideration.
- RCT has the highest number of 7 year olds across the region attending Welsh medium education, and the ambitious plans will ensure further growth.
- The co-constructed WESP has been widely consulted upon and scrutinised, and there is a clear mandate for delivering on the WESP from 2022 to 2032 and for developing annual delivery plans to ensure effective implementation.
- The Council has maintained its drive to support the Welsh language through this difficult period, continuing to meet the needs of learners and providing continuity of the language and accessibility throughout. We continued to communicate and provide services bilingually throughout the pandemic, including guidance for schools, parents and carers, new school signage and all social media posts.
- We have continued to support our Cylch Meithrin playgroups to remain open by aiding with signage, PPE, sanitiser, thermometers, sneeze screens and guidance documents to support

early years' provision. Continued support for families was provided in the community throughout the lockdown period, with available places for Flying Start children and much needed wrap around care for vulnerable families and key worker children. Through the summer childcare hubs, early years' settings were supported to remain open to provide pre-school provision and childcare activities through the medium of Welsh.

- Welsh language provision was available in our childcare hubs during lock down and in our school summer holiday clubs and SHEP provision. This provided much needed opportunity for children to interact and communicate in Welsh.
- The Education Directorate continues to work progressively to deliver our WESP, which shows a strong commitment to developing and improving the number of places for pupils to be taught through the medium of Welsh. The new WESP has been co-constructed with key partners, widely consulted upon, the draft plan has been updated and presented to C&YP Scrutiny Committee and Cabinet in December 2021. A WESP Strategic Group will be established in the spring term and will meet on a termly basis to agree, monitor and evaluate the implementation of the annual work plan. The existing WESP will remain in place until Welsh Government have approved the 10 year WESP for 2022-2032.
- The Council has developed new purpose-built childcare and early years settings and adapted school buildings to meet demand on key strategic sites. Welsh medium early years' provision has been expanded and funded by the Welsh Government's Welsh Medium and Childcare Capital Grant funding streams. Works to progress these projects has continued through the pandemic and include Dolau Primary, YGG Abercynon, YGG Aberdar, YGG Ynyswen, YGG Llantrisant and YGG Evan James.
- The Council has continued to progress with an extension to YGG Aberdar with an enlarged hall with the works incorporating new Meithrin provision as detailed above. This project will provide additional Welsh medium capacity at the top of the Cynon Valley and improve the language continuum for young learners.
- In the secondary sector, an investment of £12.1M is being made as part of Band B of the 21st Century Schools and Colleges Programme and will increase Welsh medium places provided at Ysgol Rhydywaun by a total of 187 (from 1,038 to 1,225). Works will include a new eight-classroom block with community rooms, drama and music facilities, along with a new school reception, sports hall, fitness suite and changing rooms. The community will also be able to access some of these facilities as part of the development.
- A £3.69m investment for YGG Aberdâr will increase Welsh medium places offered by the Cwmdare School, by 48 to 480. Development includes building four new classrooms, extending the school hall, providing a new outdoor area and increasing parking capacity. The overall project also includes a new on-site childcare facility via the Welsh medium Capital Grant.
- As a part of the wider Cynon Valley Welsh medium proposals, Penderyn Community Primary School, transferred from dual language school to a Welsh medium primary school in September 2021.
- Work to progress a new extension at Dolau Primary School are progressing, to meet the capacity demands created by significant housing developments. This extension will provide additional capacity for Welsh medium pupils thus serving the wider community and the new housing development. This increase in numbers will also support Ysgol Llanhari to increase pupil numbers in the secondary phase.
- The Council has secured approval on opening a new Welsh medium primary school in Pontypridd/Rhydyfelin as part of wider school organisation proposals. This will see an increase in Welsh medium primary school capacity by 93 pupil places and significantly improve the Welsh medium offer in the locality.

- The LA has established a Welsh medium step 4 provision to meet the growing need in the sector.
- The LA has established a Welsh Medium Marketing Group and appointed a graduate officer to ensure that there is growth in the Welsh medium and Welsh language sector.

Potential areas for improvement:

- Continue to work with our Corporate Translation team to support access to school related documents and communications in Welsh.
- Continue to deliver the priorities in our current WESP and make the required progress in line with WG timescales.
- Strengthen partnership approaches to the development and implementation of the new WESP and ensure the effective implementation of the Directorate's strategy for enhancing Welsh medium uptake.
- Complete the last remaining early years' projects and deliver on the Welsh Government's Early Years Grant and further develop the Welsh medium childcare offer
- Continue to deliver the Band B Welsh medium capital projects to provide additional pupil capacity in both the primary and secondary sectors in the Cynon Valley.
- Continue to progress the new build Welsh medium primary school in the Rhondda and the new Welsh medium primary school in Rhydyfelin/Pontypridd.
- Begin the development and Strategic Outline Business Case for the new secondary block for Ysgol Llanhari funding by Welsh Government MIM model of funding as part of the Council Band B programme.
- Continue to progress with the feasibility study for a new school for Ysgol Cwm Rhondda and the development of a draft Strategic Outline Business Case.
- Seek Cabinet approval to consult on establishing an LSC class for key stage 3 and 4 learners.
- Pilot a Welsh Language Immersion Pilot and seek Cabinet approval to establish a more permanent and sustainable provision.
- Develop a Marketing Plan to enhance growth in Welsh medium and Welsh language sector.

Support for Welsh language development

- CSC has recently written a joint letter with the Chairs of Y Ffederasiwn (Welsh medium Primary Heads) and Gyda'n Gilydd (Welsh medium Secondary Heads) to the Minister for Education & Welsh Language focussing on the challenges facing the Welsh medium sector and possible solutions. These include Welsh medium Practitioner Shortage; Welsh medium Qualifications; and Support for ALN in the Primary Sector. The region are meeting to discuss actions to move this forward. CSC has funded Gyda'n Gilydd (Welsh medium Secondary HTs association) £30,000 this financial year to develop bespoke provision for the sector.
- The regional service is providing an additional £10,000 funding to Gyda'n Gilydd in order for them to work alongside WJEC to develop Welsh medium Level 3 vocational qualifications:
- Cymraeg Campus: We have three (3.3%) primaries school who have achieved the bronze award, one (5.9%) secondary school, nine (9.8%) primary schools and one (20%) all through school is working towards the bronze award. One (1.1%) primary is working towards the silver award.
- Siarter Laith: One (1.1%) primary school has achieved the silver award and two (2.2%) primaries are working towards the silver.
- The LA has a Welsh language immersion strategy for any pupils who wish to integrate themselves into Welsh medium education. For 2020 -21, 61 learners transferred from English medium education to Welsh medium education. All were supported successfully by the receiving schools.

Prosperity and Development

The Service has continued to work closely with the Welsh Language Unit in ensuring it complies with Welsh Language Standards. All documents and services are available bilingually including all correspondence and publications. The Service also has a number of staff who are able to communicate with service users through the medium of Welsh. The Service has also worked alongside the Welsh Language Unit to ensure all web pages and social media updates are bilingual.

The Service actively promotes Welsh in the workplace through encouraging staff to learn and speak Welsh. In addition, staff who have secured promotion within the service are required to attend a Welsh Language course.

Advice has been sought from the Councils Welsh Language Department with regards to the completion of Welsh Language Impact Assessments for projects/reports delivered by the service.

The Planning Policy section regularly engage the Welsh Language team in the Council to ensure that the multiple elements of work are translated as appropriate. This included formal documents, reports and also the existing and evolving website pages. This also includes the various and occasional consultations we undertake.

Furthermore the statutory LDP preparation process requires a Sustainability Appraisal/Strategic Environmental Assessment of each formal stage of its preparation and end document. We have determined to evolve this process by incorporating the elements of the Welsh Language Measure and Equalities Act into this LDP assessment process. This is known as an Integrated Sustainability Assessment.

The Welsh Language is an important part of Welsh Culture and has been recognised in the Visit RCT Tourism Strategy with visitors being introduced to the language in tourism marketing materials (i.e., Visitor Guide) in an informal and inclusive manner. Tourism businesses are also encouraged to promote the Welsh Language as a unique selling point. The Service actively promotes Welsh in the workplace through encouraging staff to learn and speak Welsh, and two members of the Tourism Team are attending Level 2 on a weekly basis.

The Tourism department continue correspond in the language received. Tourism Hub members were given the option to receive correspondence in English or Welsh. Encouragement of the use of Welsh language, culture and products within their venues will stem from Hub meetings and guest speaker/best practice.

The new Welsh Impact Assessment (WIA) form has been completed and discussed in a strategic working group.

Visitor businesses will have the opportunity to promote their Welsh uniqueness through their offerings via experience, language, produce, services, products, and culture. Encourage stakeholders to provide a 'Welsh' welcome offering, starting with the use of simple vocab by public facing staff. Support will be offered to educate train stakeholders. All tourism materials are produced bilingually in line with Welsh Government Welsh Language Standards and there is full compliance with any change requests that come in from the Welsh Translation department. For example, the new RCT Visit Guide.

The service took a leading role in securing RCT as the host of the 2024 National Eisteddfod which

will be a significant opportunity to promote the use of the Welsh Language across the County Borough,

The Events Team will be looking into in readiness for 2022 onwards is the availability of Welsh speaking Santa performers, to ensure the Welsh language is not treated any less favourably at events, and that the Welsh language is promoted as best it can be

Potential areas for improvement:

With the National Eisteddfod of Wales postponed and now due to be delivered in 2024, there is greater emphasis on how events can be delivered in Welsh, but also supported with a warm Welsh experience. Focus needs to be given not only to including Welsh acts/artists/suppliers, but also technology/equipment so that Welsh led events can be understood and interpreted by non-Welsh speaking visitors, thus improving engagement.

Increased collaboration with Welsh Language organisations as there are opportunities to identify and develop cultural tourism projects for the benefit of visitors (USP) and residents (skills).

Children's Services

Children services continue to be compliant with the Welsh language minimum standards. All staff are aware of the Welsh language requirements and how this fits into their service area. Front line services dealing directly with service users make the active offer of communication in Welsh to all those who contact the service and arrangements have been made with Welsh speakers within the service to carry out such conversations as necessary. Service users preferring the medium of Welsh are highlighted within WICCIS.

Staff are encouraged and supported to attend training that enables them to learn Welsh. Managers and staff have attended briefings and undertaken e learning modules with regard to the Welsh language. Staff are briefed and updated through team meetings. All publications are bi-lingual

Potential areas for improvement:

Given pandemic impact – would be wise to refresh awareness mid- year and ask teams to do a baseline health check against Mwy Na Geiriau

Human Resources

The Health and Safety team has formally reviewed all of the Council's Health and Safety Policies and many of the various guides and other documents produced by the team. Where amendments have been made, policies and documents have been submitted for translation.

Following a request from the Welsh language service and a subsequent approach from the Welsh Language Commissioner, staying well at work provided evidence of where we had implemented as a project standard 95-97 providing a copy of our final tender document for our external evaluation – the final report of which will be published in Welsh along evidence for public events - including bilingual posters, videos, training examples all in the medium of Welsh.

For the first time in a Management of Change process, due to the size and profile of the project the consultation materials for the Social Work Duties, Pay and Grading Review 2021 were produced and published bilingually. As part of the implementation all gaps around Welsh language preference and skills have been assessed and confirmation of the data requested from individuals signing new

contracts.

As policies and processes are amended and adjusted for agile working and covid outcomes, all are translated and held bilingually.

As part of the ITrent work we continue to assess staff members language of choice and ability and update systems accordingly.

D&I team works closely with Welsh Language team on impact assessments process. Welsh standards are met by the team in events/articles etc. Unfortunately, our only Welsh Language speaker in the team left the organisation, we do however have another learner.

Fleet Services

The Welsh Language Standards is considered in recruitment and Welsh Language requirements have been incorporated into the latest version of the Service's job descriptions.

Within the recent restructure, any member of staff who has been moved to a new position has been required to complete their Level 1 – Welsh Language Skills and any new starters into the team are also required to undertake this training course as well.

Although Fleet Services have little to no dealings directly with the public, any correspondence received in Welsh, is duly answered in Welsh.

At times, requests are made for bilingual vehicle graphics and dual language instructions in the wheelchair accessible vehicles. (This is quite a unique feature).

Moreover, all signage in and on vehicles, (where legislatively allowed), is bilingual. Should documentation be required for public use, this is also bilingual.

Accountancy and Performance Management Service

- Seeks advice from the Council's Welsh Language Service in term of bilingual requirements for the publication of statutory documents (with the Council's Statement of Accounts and Corporate Performance Report produced bilingually);
- Has operational guidance in place to assist staff (e.g. central repository to capture the language preference of customers);
- Has not received any customer complaints around non-compliance with Welsh Language Standards;
- 7 officers have linguistic skill level 4 or 5;

Potential areas for improvement:

Engage with teams across the service to provide opportunity for team members to undertake Welsh language training.

Corporate Estates

- The service remains committed to the Welsh Language Standards and ensure that all relevant documentation is translated in a timely manner.
- Workplace signage and external signage is monitored by the Service.

- Reception areas under the remit of Corporate Estates have been improved and monitored for compliance with the Standard.
- Staff are reminded of the Standards in Section Meetings.
- The service has not received any complaints.
- The recent Electric Vehicle Charging Strategy process engaged fully with the Welsh Language teams and took on board comments during the production of the strategy and accompanying report. The strategy and report were then considered by the (New) Review Panel and received a very positive response.

Pensions, Procurement & Transactional Services

Revenues & Benefits:

- Full review of webpages and on line services/systems to ensure compliance with key protocols identified by the standards
- Case files updated with indicator where there is a preference for Welsh language contact/communication to ensure this is provided, although demand is limited
- Standing agenda item on Management Team Meetings

Pensions

- Pension documents and publications are available bilingually
- Website and Member Self Service bilingual

Payroll & Payments

- Payroll payslips are bilingual and recruitment system

Procurement:

- The Procurement Service has a positive working relationship with the Welsh Language Standards (WLS) Team & Translation Service.
- Requirements are embedded within the procurement process at all levels and advanced initiatives to promote and enhance the WLS standards within the supply chain are actively supported via the promotion of the 'Commissioning Partner Guide'
- We've also worked with the WLS to create a manual for use by contractors. The manual has been created to help and support Council staff and Contractors to comply with the relevant Welsh Language Standards requiring bilingual signage

Potential areas for improvement:

- Continue to identify and record, customer 'language of choice'
- HR/Payroll system further bilingual modules are being developed

Transportation Services

The Service ensures that the Learner Travel Policy, Information and Arrangements are fully compliant with the latest Welsh Language Standards. The Welsh Language is no less favourably treated than the equivalent service provision in English. Standard letters for wide audiences are bilingual and roadside bus timetables, as well as all the material that promotes the Service's activities on the Council's website are in Welsh and English.

All parents have the opportunity to communicate with the Service in Welsh and records are kept. A Welsh speaker left the Service during 2021, leaving only one member of staff with a working knowledge of spoken and written Welsh. During 2021 the Service received no requests for correspondence or telephone calls from residents wishing to converse in Welsh. Again, there were no complaints about the Service's use of the Welsh Language during this period.

In the last two years, there has been a slight fall in the number of learners transported to Welsh Medium or Dual Language Schools, from 3,577 to 3,388. This represents 37.06% of the total. An Equality Impact Assessment in June 2016 considered that the impact of the Learner Travel Policy, Information and Arrangements was substantially positive in its effects on the Welsh language community, eligibility to school transport was consistent and equitable. Several anomalies in delivery were removed from September 2018, but there have been none since that date.

Potential areas for improvement:

Encourage more staff to learn Welsh.

Legal Services

Legal Services as a non front facing service has little contact with residents and members of the public. However, Legal Notices, Orders, road closure adverts and co-opted Members vacancies are all published bilingually as is Member Attendance.

All Election declarations and announcements at the Count venues are made bilingually.

The service has a number of Welsh speaking staff which includes legal advocates and senior managers and as such the Service offers the opportunity to correspond with the Service, be it face to face, written or by telephone through the medium of Welsh as well as the conduct of both civil and criminal proceedings in Welsh. This ensures that those persons wishing to conduct their business through the medium of Welsh receive the same level of service as those who speak English which in turn ensures that the Council continues to meet the requirements set out in the Welsh language standards.

The service has received no complaints or investigations by the Welsh Language Commissioner during the period covered by this report and it continues to support the Council in its adherence to the Welsh Language Standards and assists officers from other services in dealing with complaints they may receive from the Commissioner as well as providing legal advice on the application of those Welsh Language Standards. It is clear there is correlation between the work of Legal Services and the Welsh language Unit as regards ensuring compliance with the Welsh Language Standards and the promotion of those standards across the Council. Close working relationships between the teams have aided this objective.

Potential areas for improvement:

Make non-Welsh speaking staff attend the Welsh language courses run by the Council annually in an attempt to increase the numbers of staff who are comfortable with conversational Welsh. Work more closely with the Welsh Language Unit to aid them in their interaction with the enforcement approach currently being adopted by the WLC.

Community Safety and Community Housing

All service areas adhere to the Councils Corporate Language Policy with all new starters completing their Level 1 Training.

- All services comply with the Councils Welsh Language Standards particularly for ensuring all documentation is Bilingual.
- Staff are also encouraged to use their Welsh Language skills at times and to link in with the Councils Welsh Language Services where required.
- A recent complaint made by a member of the public in September 2021 to the Welsh Language Commissioner in respect of the quality of the Welsh used by an officer in their email response was not progressed.
- The Homefinder Team have been liaising with Welsh Language Services to progress the translation arrangements for Homefinder Abrisas IT System. The new and exciting arrangement will enable applicants to be
- able to make an application for social housing, view weekly property adverts and bid in Welsh.
- All contracts for support services also require our support providers to have Welsh Language policies in place and comply with the Welsh language standards relevant to the contract

Potential areas for improvement:

Implement Abrisas Welsh Language IT Module in 2022/23